

ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

**Fakulta biomedicínského inženýrství
Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva**

**Efektivita humanitární pomoci České republiky do zahraničí,
komparace metod, zkušeností a přístupů**

**Effectiveness of the Czech Republic Humanitarian Aid to Foreign
Countries, Comparison of Methods, Experiences and Approaches**

Diplomová práce

Studijní program: Ochrana obyvatelstva

Studijní obor: Civilní nouzové plánování

Vedoucí práce: Ing. Jiří Halaška, Ph.D.

Bc. Eva Hanzlíková

Kladno, květen 2016

Katedra zdravotnických oborů a ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2015/2016

Zadání diplomové práce

Student: **Eva Hanzlíková**
Studijní obor: Civilní nouzové plánování
Téma: **Efektivita humanitární pomoci České republiky do zahraničí, komparace metod, zkušeností a přístupů**
Téma anglicky: Effectiveness of the Czech Republic Humanitarian Aid to Foreign Countries, Comparison of Methods, Experiences and Approaches

Zásady pro vypracování:

Diplomová práce se bude zabývat analýzou státní i nestátní humanitární pomoci České republiky poskytnuté do zahraničí. V teoretické části bude popsán systém poskytování této pomoci dle platných právních předpisů a strategických či jiných dokumentů, dále možné druhy a metody humanitární pomoci a konkrétní činnost zainteresovaných subjektů. V praktické části bude provedena analýza aktivit a zkušeností České republiky v této oblasti za uplynulých několik let a komparace používaných metod a přístupů s dalšími vybranými státy. Hlavním výstupem bude zhodnocení efektivnosti stávajícího systému a návrh na eliminaci případných nalezených nedostatků.

Seznam odborné literatury:

- [1] PROCHÁZKA, Zdeněk, Humanitární pomoc v České republice, ed. 3. aktualizované, MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2006, ISBN 80-86640-53-1
- [2] ŠILHÁNEK, Bohumil a Petr LINHART, Nevládní organizace působící v ochraně obyvatelstva v některých evropských zemích, ed. 1., MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, 2008, ISBN 978-80-86640-87-7
- [3] KYSELÁK, Jan a Zdeněk PROCHÁZKA, Armáda České republiky a participace na poskytování humanitární pomoci, 2013, Vojenské rozhledy, ISSN 1210-3292
- [4] NĚMEČEK, Jiří, Činnost Národní základny humanitární pomoci, 2012, Časopis 112, 1213-7057

Vedoucí: Ing. Jiří Halaška, Ph.D.

Zadání platné do: 20.08.2017

.....
vedoucí katedry / pracoviště

l.s

.....
děkan

V Kladně dne 01.11.2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem „Efektivita humanitární pomoci České republiky do zahraničí, komparace metod, zkušeností a přístupů“ vypracovala samostatně a použila k tomu úplný výčet citací použitých pramenů, které uvádím v seznamu přiloženém k diplomové práci.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).

V Kladně dne 20. května 2016

.....

podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala panu Ing. Jiří Halaškovi, Ph.D. za odborné vedení, podněty a připomínky při zpracování této diplomové práce.

Abstrakt:

Tato diplomová práce se zabývá humanitární pomocí České republiky do zahraničí. V první části je teoreticky popsán systém jejího poskytování, zejména činnost zainteresovaných subjektů a zakotvení problematiky v právním řádu. Práce obsahuje také informace o zásadách a formách humanitární asistence a postupu při její realizaci. V praktické části je nejprve provedena analýza aktivit České republiky na úseku humanitární pomoci za posledních 10 let, které jsou následně porovnány s činností dalších vybraných evropských států. Ve vztahu k těmto zemím je rovněž provedena komparace uplatňovaných metod a přístupů. Dále je v práci stručně charakterizováno zapojení Evropské unie. Závěrem je zhodnocena efektivnost stávajícího systému ČR pro poskytování pomoci do zahraničí a návrhy na eliminaci nalezených nedostatků.

Klíčová slova:

Česká republika, humanitární krize, humanitární pomoc, zahraniční politika

Abstract:

This thesis deals with the humanitarian aid of the Czech Republic abroad. The first part theoretically describes the system of its providing, particularly activities of the institutions concerned and the issue embodiment in the legal rules. The work also contains information about principles and forms of humanitarian assistance and its implementation procedure. The practical part first analyses humanitarian activities of the Czech Republic for the last 10 years and then they are consecutively compared with the activities of other selected European states. There is also made comparison of the used methods and approaches in respect to these countries. Further, the work briefly characterizes involvement of the European Union. At the end of the work there is showed assessment of the efficiency of the existing system in the Czech Republic for providing humanitarian help abroad and suggestions for the elimination of found out imperfections.

Key words:

Czech Republic, humanitarian crisis, humanitarian assistance, foreign policy

Obsah

1.	Úvod	9
2.	Současný stav	10
2.1.	Pojem humanitární pomoc do zahraničí.....	10
2.2.	Související právní předpisy a koncepční dokumenty.....	11
2.2.1.	Právní předpisy	11
2.2.2.	Strategické a operační dokumenty	12
2.3.	Zásady a formy humanitární pomoci do zahraničí.....	14
2.3.1.	Zásady poskytování humanitární pomoci	14
2.3.2.	Formy humanitární pomoci.....	15
2.4.	Zainteresované subjekty.....	15
2.4.1.	Orgány státní správy	15
2.4.2.	Mezinárodní organizace a integrační uskupení.....	18
2.4.3.	Nestátní neziskové organizace	24
2.5.	Postup při poskytování humanitární pomoci do zahraničí.....	27
2.6.	Finanční a hmotné zabezpečení humanitární pomoci	30
2.6.1.	Finanční zabezpečení	30
2.6.2.	Hmotné zabezpečení – Národní základna humanitární pomoci.....	31
3.	Cíle práce a hypotézy	32
3.1.	Cíle práce	32
3.2.	Hypotézy	32
4.	Metodika	33
5.	Humanitární aktivity ČR za posledních 10 let	35
5.1.	Celkové výdaje na humanitární pomoc.....	35
5.1.1.	Určení trendu.....	35
5.1.2.	Prognózování výše výdajů pro rok 2016	39
5.2.	Plánované a skutečně vynaložené výdaje	40
5.3.	Subjekty rozhodování a realizace	42
5.3.1.	Subjekty rozhodování	42
5.3.2.	Subjekty realizace	43
5.4.	Podpořené země a řešené druhy humanitárních krizí	47
5.5.	Poskytnuté formy pomoci	50

6.	Nestátní humanitární pomoc.....	54
7.	Komparace humanitární pomoci ČR s dalšími evropskými státy	57
7.1.	Maďarsko	57
7.1.1.	Obecný profil země	57
7.1.2.	Systém poskytování zahraniční humanitární pomoci	58
7.2.	Belgie	62
7.2.1.	Obecný profil země	62
7.2.2.	Systém poskytování zahraniční humanitární pomoci	63
7.3.	Komparace rozměru humanitární pomoci.....	71
7.4.	Komparace metod a přístupů v poskytování pomoci.....	74
8.	Humanitární aktivity EU za posledních 10 let	78
8.1.	Celkový příspěvek EU	78
8.2.	Komparace priorit EU a ČR.....	80
9.	Diskuse	82
10.	Závěr.....	89
11.	Seznam použitých zkratk	90
12.	Seznam použité literatury	91
13.	Seznam použitých tabulek	99
14.	Seznam použitých grafů	101
15.	Seznam příloh.....	102

1. Úvod

Lidstvo je postihováno stále častěji pohromami různého charakteru. Jedná se jak o katastrofy přírodní, tak způsobené člověkem, jako jsou ozbrojené konflikty, teroristické útoky či průmyslové havárie; možná je rovněž kombinace naturogenních a antropogenních příčin. V souvislosti s tématem této práce hovoříme o humanitárních krizích. Humanitární krizi lze definovat jako událost nebo sérii událostí, jež představuje zásadní ohrožení životů, zdraví, majetku, bezpečnosti a blaha zasaženého obyvatelstva, většinou v rozsáhlé oblasti. Tyto situace nabývají mnohdy takového rozměru, že jejich řešení překračuje rámec sil a prostředků místních autorit a vyžaduje urgentní zahraniční pomoc. [1]

Reakce na humanitární krizi v podobě poskytnutí humanitární pomoci je dnes již samozřejmou součástí globálního dění a významným prvkem při odstraňování následků mimořádných událostí. Je vyjádřením solidarity mezi lidmi a státy. Nárok na pomoc a zároveň závazek přispívat ke společné bezpečnosti je předpokladem účinné spolupráce v rámci mezinárodního společenství. Humanitární pomoc má v zahraniční politice České republiky (dále jen „ČR“) své neodmyslitelné místo a je v této oblasti vyvíjena řada aktivit.

Hlavním faktorem ovlivňujícím výběr tohoto zaměření diplomové práce je jeho význam a aktuálnost. Jedná se o velmi širokou a neustále se vyvíjející oblast, která si zaslouží pozornost. V teoretické části práce bude popsán současný stav problematiky, zejména její zakotvení v právním řádu, činnost a postupy zainteresovaných subjektů při poskytování pomoci do zahraničí, typy pomoci a její finanční či jiné zabezpečení. Praktická část bude věnována analýze konkrétních aktivit ČR v rámci poskytování humanitární pomoci do zahraničí za posledních 10 let a jejich srovnání s dalšími evropskými zeměmi.

2. Současný stav

2.1. Pojem humanitární pomoc do zahraničí

Humanitární pomoc poskytovaná do zahraničí je definována v § 2 písm. b) zákona č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů (dále jen „zákon č. 151/2010 Sb.“), jako: „*souhrn činností hrazených ze státního rozpočtu, jejichž cílem je zamezit ztrátám na životech a újmě na zdraví, zmírnit utrpení a obnovit základní životní podmínky lidí po vzniku mimořádných událostí, jakož i zmírňovat dlouhodobě trvající následky mimořádných událostí a předcházet jejich vzniku a negativním následkům*“. Z uvedeného vymezení lze odvodit, že humanitární pomoc se uplatňuje nejen při odvrácení bezprostředních důsledků konkrétních nenadálých katastrof, ale rovněž při jejich prevenci nebo v rámci pomoci zemím postiženým komplexní krizí. Komplexní humanitární krize představuje dlouhodobé působení kombinace několika nepříznivých faktorů, např. politické nestability, chudoby a extrémních klimatických jevů. V těchto oblastech, převážně subsaharské Afriky, se prolíná humanitární pomoc s rozvojovou spoluprací. [2]

Ačkoli každý druh krize, zejména komplexní krize či válečný konflikt, má svá specifika, obecně lze rozlišit tři fáze humanitární pomoci postiženému státu:

Tab. 1 – Fáze humanitární pomoci [3, 4, vlastní zpracování]

<i>Fáze</i>	<i>Časové vymezení</i>	<i>Zaměření pomoci</i>
OKAMŽITÁ POMOC	dny až týdny po katastrofě	Pomoc je zaměřena hlavně na záchranu životů a podporu přeživších obyvatel. Zejména se tedy jedná o zdravotnickou pomoc, poskytnutí vody, potravin apod.
ČASNÁ REHABILITACE	cca 2 týdny – 3 měsíce po katastrofě	V této fázi je poskytována pomoc lidem, kteří přišli o své obydlí nebo byli nuceni jej opustit, je nutné jim zajistit náhradní ubytování, stravování či psychosociální péči. Rovněž se začínají provádět činnosti směřující k rychlé obnově základní infrastruktury (elektriny, vody, dopravy atd.).
OBNOVA	cca do 2 let po katastrofě	Pomoc se řídí principem „ <i>building back better</i> “, podle kterého by měla obnova postiženého území vést k vyšší úrovni rozvoje v porovnání se stavem před krizí. Důležitá je taktéž prevence výskytu katastrof do budoucna („ <i>building back better for next time</i> “).

Ve spojitosti s humanitární pomocí se rovněž často hovoří o rozvojové spolupráci. Ačkoli tyto dva pojmy spolu úzce souvisí, je třeba je od sebe odlišit. Dle § 2 písm. a) zmíněného zákona č. 151/2010 Sb., rozumíme zahraniční rozvojovou spolupráci „*souhrn činností hrazených ze státního rozpočtu, jejichž cílem je přispět k odstraňování chudoby (...), k ekonomickému a sociálnímu rozvoji, k ochraně životního prostředí, jakož i k podpoře demokracie, dodržování lidských práv a řádné správy věcí veřejných v rozvojových zemích*“. Rozvojová spolupráce tedy reaguje na dlouhodobé strukturální problémy v rozvojových zemích, zatímco humanitární pomoc se soustřeďuje na potřeby vzniklé nečekanou pohromou. Částečné překrývání aktivit se objevuje zejména ve fázi prevence katastrof či v územích postižených komplexní krizí, neboť katastrofy často postihují chudé země, které potřebují rovněž pomoc rozvojovou. V teoretické rovině tvoří humanitární pomoc předstupeň rozvojové spolupráce. [5]

Z důvodu omezeného rozsahu této diplomové práce bude pozornost dále věnována pouze humanitární pomoci.

2.2. Související právní předpisy a koncepční dokumenty

2.2.1. Právní předpisy

Základní právní úpravu problematiky nalezneme v zákoně č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů. Ten upravuje podmínky pro realizaci humanitární pomoci do zahraničí a působnost orgánů státní správy v této oblasti, především Ministerstva zahraničních věcí ČR (dále jen „MZV ČR“) a Ministerstva vnitra ČR (dále jen „MV ČR“).

Dále je třeba zmínit zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, jenž vymezuje některé úkoly MV ČR na úseku zapojení ČR do mezinárodních záchranných operací a poskytování humanitární pomoci do zahraničí. Podrobnosti stanovuje prováděcí právní předpis, konkrétně nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právními osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva.

Na základě ustanovení zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně je MV ČR oprávněno *soustřeďovat a nasazovat síly a prostředky požární ochrany při poskytování mezinárodní pomoci bez ohledu na to, kdo s nimi disponuje*. [6] Ze zákona č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky (dále jen „HZS ČR“) a o změně některých zákonů vyplývá kompetence tohoto bezpečnostního sboru v případě potřeby kooperovat s mezinárodními organizacemi, orgány cizího státu nebo zahraničními osobami. Hlavní zásady pro poskytování humanitární pomoci do zahraničí jsou charakterizovány v materiálu Zapojení ČR do mírových a záchranných operací a humanitární pomoci, který byl přijat usnesením vlády č. 458 ze dne 9. května 2001. Dalším důležitým aktem vlády ČR je její usnesení č. 302 ze dne 31. března 2004, o Zásadách zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu ČR do Evropské unie (dále jen „EU“), kde je stanoveno, do jakého limitu není třeba souhlasu vlády k poskytnutí peněžního daru do zahraničí. [6]

Mezi další aplikovatelné právní předpisy v této oblasti lze řadit kupř. zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů, jenž upravuje finanční hospodaření státu, dotace humanitárním organizacím ze státního rozpočtu a další procesy související s finančním aspektem humanitární pomoci. Možné využití sil a prostředků ozbrojených sil, zejména Armády ČR, při záchranných a humanitárních akcích v zahraničí zakotvuje zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách ČR. S problematikou nestátní humanitární asistence, tedy pomoci organizované nevládními neziskovými organizacemi (nadacemi, obecně prospěšnými společnostmi či církvemi), souvisí např. zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník; zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech či zákon č. 117/2001 Sb., o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů. [7]

2.2.2. Strategické a operační dokumenty

Jak již bylo nastíněno, humanitární pomoc je v dnešní době samozřejmou součástí mezinárodních vztahů. Výchozí strategický dokument představuje Koncepce zahraniční politiky schválená vládou v červenci 2015, která určuje základní rámec pro uskutečňování zahraničněpolitických zájmů ČR. V souvislosti se změnami mezinárodního prostředí během posledních let (konflikt na Ukrajině, uprchlická krize apod.) přibývá humanitárních krizí, jejichž bezprostřední následky vyžadují asistenci

mezinárodního společenství. ČR se v Konceptci zavazuje pokračovat v poskytování humanitární pomoci s důrazem na zvyšování odolnosti, prevenci katastrof a důsledném dodržování mezinárodního humanitárního práva. Nutno dodat, že humanitární pomoc do zahraničí představuje taktéž účinný prostředek ke zviditelnění ČR a zvýšení její prestiže na mezinárodním politickém poli a k posilování dobrých vztahů s ostatními zeměmi. [8] Také základní koncepční dokument české bezpečnostní politiky - Bezpečnostní strategie ČR - zdůrazňuje význam humanitární pomoci jako nástroje k zajištění stability a bezpečnosti na regionální i globální úrovni. [9]

Plánování humanitárních aktivit a jejich financování je prováděno v pravidelných cyklech. MZV ČR sestavuje pro tyto účely sérii dokumentů, jež posléze předkládá vládě ČR k projednání a schválení či pro informaci. Jejich přehled a stručný obsah je uveden v tabulce 2.

Tab. 2 – Přehled dokumentů zpracovaných MZV ČR v souvislosti s humanitární pomocí do zahraničí [10, vlastní zpracování]

<i>Dokument</i>	<i>Obsahové zaměření</i>
Plán zahraniční rozvojové spolupráce na následující rok	Plán je zaměřen převážně na rozvojovou spolupráci, předpokládá však její návaznost na humanitární pomoc a stanovuje objem finančních prostředků vyčleněných pro tyto účely.
Střednědobý výhled financování zahraniční rozvojové spolupráce a humanitární pomoci	Je sestavován na následující 3 roky. Obsahuje mj. návrh objemu přidělených prostředků na humanitární pomoc a přibližné účelové rozvržení financování.
Operační strategie humanitární pomoci na následující rok	Rozpracovává Střednědobý výhled. Shrnuje základní zaměření pomoci v daném roce v návaznosti na globální humanitární potřeby, přijaté mezinárodní závazky a disponibilní prostředky státního rozpočtu. Finance jsou předem rozvrženy zejména pro dlouhodobé krize a dotační řízení pro české nevládní organizace.
Střednědobé vyhodnocení humanitární pomoci	Prostřednictvím Střednědobého vyhodnocení hodnotí MZV ČR v polovině roku čerpání schváleného rozpočtu a navrhuje využití jeho zůstatku do konce roku.
Zpráva o čerpání prostředků na humanitární pomoc v daném roce, Informace o zahraniční rozvojové spolupráci v daném roce	Obsahuje sumarizaci humanitární pomoci v daném roce, tj. jaká část schváleného rozpočtu se vyčerpala a pro jaké účely.

2.3. Zásady a formy humanitární pomoci do zahraničí

2.3.1. Zásady poskytování humanitární pomoci

V roce 2003 přijala neformální iniciativa Dobrého humanitárního dárcovství (Good Humanitarian Donorship, dále jen „GHD“) soubor principů představujících základní rámec pro poskytování oficiální humanitární asistence a zároveň prostředek k dosažení soudržnosti a účinnosti pomoci a odpovědného přístupu dárců. ČR se k nim přihlásila v roce 2006. Deklarace nese název Principy a dobrá praxe humanitárního dárcovství a zavádí následující 4 obecné zásady, jimiž se mají humanitární akce řídit:

1. Zásada lidskosti - ústřední význam pomoci spočívá v záchraně životů a zmírnění utrpení.
2. Zásada nestrannosti - pomoc je realizována výhradně na základě identifikovaných potřeb, tj. přednost musí být dána nejnaléhavějším případům, bez jakékoli diskriminace příjemců.
3. Zásada neutrality - při poskytování pomoci během ozbrojených či jiných konfliktů nesmí být upřednostňována žádná ze sporných stran.
4. Zásada nezávislosti - cíle humanitární asistence nesmí podléhat politickým, ekonomickým, vojenským nebo podobným zájmům dárce. [11]

Co se týče praktických aspektů humanitární pomoci do zahraničí, rozhodnutí, zda ji poskytnout, příp. v jaké velikosti či formě, by mělo respektovat zejména

- naléhavost situace,
- potřeby postiženého státu vyjádřené v oficiální žádosti příslušné vlády,
- disponibilní zdroje státního rozpočtu ČR vyčleněné pro tyto účely tak, aby byly využity co nejeфекtivněji,
- teritoriální hledisko (v jaké vzdálenosti se postižené území nachází),
- zahraničně politické souvislosti a diplomatické priority,
- zásady a rezoluce světového společenství.

V některých situacích proto pomoc nebude poskytnuta vůbec nebo může mít pouze symbolický charakter, což má svůj diplomatický význam (vyjádření soustrasti). *Z rozpočtových důvodů není v moci ČR pomáhat ve všech krizových situacích ve světě. Zároveň je běžnou praxí, že finanční pomoc do výše 1 mil. Kč. vyspělé země*

formálně nabízejí pouze prostřednictvím svých zastupitelských úřadů, nikoli jako "vládní" pomoc. [12]

2.3.2. Formy humanitární pomoci

Humanitární pomoc může mít různé podoby, obecně lze rozlišit pomoc

- materiální,
- finanční,
- záchranářskou,
- poradenskou (expertní) a
- kombinovanou (kombinace výše uvedených).

Materiální pomoc představuje poskytnutí materiálního daru, který je v postižené oblasti potřebný, a to na základě vyhodnocení situace či konkrétní žádosti postiženého státu. Finanční pomoc je prováděna formou peněžního daru do zahraničí, příspěvků mezinárodním organizacím a integračním seskupením nebo prostřednictvím projektů humanitární pomoci.

Pro účely záchranářské pomoci a zapojení do záchranných operací v zahraničí jsou připraveny speciální typy odřadů, které jsou složeny dle potřeb v místě krizové situace (např. požární odřad, povodňový odřad, vyhledávací a záchranný odřad apod.). Členy odřadu jsou především speciálně vycvičení příslušníci HZS ČR, dále mohou být jeho součástí příslušníci Policie ČR, kynologických brigád, Státního úřadu pro jadernou bezpečnost, zdravotnický personál atd. V rámci poradenské pomoci jsou do postižené oblasti vysíláni experti s potřebnými znalostmi a zkušenostmi nebo poskytovány odborné informace, jež mají za cíl zamezit ztrátám na životech a omezit materiální škody. [13] [14]

2.4. Zainteresované subjekty

2.4.1. Orgány státní správy

Mezi klíčové aktéry v procesu poskytování humanitární pomoci do zahraničí řadí právní řád dvě ministerstva - MZV ČR a MV ČR - která při plnění svých úkolů úzce spolupracují jak mezi sebou, tak s mezinárodními organizacemi, nevládními organizacemi a dalšími subjekty.

2.4.1.1. Ministerstvo zahraničních věcí ČR

Povinnosti MZV ČR v oblasti humanitární pomoci jsou odvozeny od jeho postavení jako ústředního správního úřadu pro zahraniční politiku. MZV ČR poskytuje humanitární pomoc do států mimo EU a Evropský hospodářský prostor (dále jen „EHP“) a rozhoduje o jejím rozsahu a formě. Při rozhodování o poskytování materiální a záchranářské pomoci postupuje v součinnosti s MV ČR. Co se týče finančního daru do zahraničí, je v kompetenci ministra zahraničních věcí rozhodnout o poskytnutí jednorázové humanitární pomoci do výše 5 mil. Kč. O poskytnutí pomoci nad tuto částku rozhoduje vláda ČR. [14] [15] [16]

Pokud je rozhodnuto o účasti ČR na mezinárodní záchranné operaci v zahraničí, zajišťuje MZV ČR pro vysílané jednotky či odborníky povolení k průjezdu, k přeletu nebo ke vstupu a pobytu na území cizích států. [17]

V rámci organizační struktury MZV ČR je vytvořen Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci, jenž zajišťuje a koordinuje realizaci úkolů ministerstva na úseku humanitární pomoci, konkrétně:

- se podílí na formulaci a provádění zahraniční politiky ČR v oblasti humanitární pomoci;
- plánuje humanitární pomoc do zahraničí v podobě koncepčních a operačních dokumentů (viz kap. 2.2.2.);
- sleduje a vyhodnocuje informace o humanitárních krizích ve světě a předkládá návrhy na poskytnutí pomoci; participuje na realizaci schválené pomoci a zajišťuje její následnou kontrolu a vyhodnocení;
- koordinuje spolupráci ČR s mezinárodními organizacemi angažujícími se v humanitární pomoci a zastupuje ČR na mezinárodních konferencích s touto tematikou;
- spolupracuje s českými nevládními organizacemi, které se zabývají poskytováním humanitární pomoci do zahraničí;
- vyjadřuje se k žádostem o souhlas s pořádáním veřejných humanitárních sbírek, jejichž výtěžek má být použit v zahraničí.
- informuje orgány státní správy a veřejnost o humanitárních aktivitách ČR s cílem zvýšit povědomí o této problematice a zájem o ni. [18]

2.4.1.2. Ministerstvo vnitra ČR

Působnost a pravomoc MV ČR v oblasti poskytování humanitární pomoci do zahraničí a zapojení ČR do mezinárodních záchranných operací vyplývá zejména z jeho centrální role v oblasti krizového řízení, civilního nouzového plánování, ochrany obyvatelstva a integrovaného záchranného systému. [15] MV ČR poskytuje humanitární pomoc do členských států EU a dalších států tvořících EHP a rozhoduje o jejím rozsahu a formě. O této pomoci poté informuje MZV ČR. [14] Organizaci záchranné a materiální formy humanitární asistence v zahraničí zajišťuje v součinnosti s MZV ČR, se složkami integrovaného záchranného systému či ústředními správními úřady.

MV ČR má na starost přípravu zapojování do mezinárodních záchranných operací. Za tímto účelem vybavuje a cvičí záchranné jednotky a vede seznamy

- odborníků z řad příslušníků a zaměstnanců HZS ČR,
- sil a prostředků dalších složek integrovaného záchranného systému vyčleněných pro mezinárodní záchranné operace,
- dalších odborníků, jež lze využít při poskytování odborných informací nebo přímo vyslat do zahraničí, a to buď jako součást záchranné jednotky, nebo samostatně. [17]

Pokud jde o mezinárodní spolupráci, MV ČR zajišťuje funkci kontaktního místa pro vyžádání humanitární pomoci do zahraničí postiženým státem nebo mezinárodní organizací. Tento fakt nevylučuje možnost vyžádání pomoci diplomatickou cestou či oznámení o vzniku krizové situace v zahraničí, která může ohrozit rovněž území ČR. MV ČR dále poskytuje příslušné mezinárodní organizaci informace o silách a prostředcích, které náš stát vyčleňuje pro poskytování humanitární pomoci do zahraničí. Všechny uvedené úkoly MV ČR plní MV-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen „MV-GŘ HZS ČR“). [19]

2.4.1.3. Ostatní

Neméně významným aktérem v oblasti humanitární pomoci je vláda ČR, která rozhoduje o poskytnutí peněžitého daru do zahraničí v hodnotě nad 5 mil. Kč. Je-li vlivem závažné humanitární krize potřeba realizovat pomoc ve větším rozsahu nebo vyžaduje-li situace spolupráci několika ministerstev, učiní rozhodnutí vláda na návrh

ministra zahraničních věcí. Při poskytování rozsáhlé humanitární pomoci do zahraničí nebo při zapojení ČR do mezinárodních záchranných operací může premiér rozhodnout o aktivaci Ústředního krizového štábu. V obou uvedených případech podává návrh na aktivaci ministr zahraničních věcí. [16] [20]

Další subjekt, který je třeba zmínit, představuje Správa státních hmotných rezerv. Jejím úkolem je podle požadavku MZV ČR nebo MV ČR vytvářet zásoby, které budou v případě potřeby poskytnuty do zahraničí jako humanitární pomoc. Tyto zdroje spadají v systému hospodářských opatření pro krizové stavy do kategorie pohotovostních zásob. [14]

Mnohdy je při humanitárních krizích poptávána zdravotnická pomoc, ať již v podobě záchranářské či materiální (zdravotnický materiál, léčiva apod.). Za těchto podmínek je činné Ministerstvo zdravotnictví ČR, které v okruhu své působnosti odpovídá za výběr prostředků pro mezinárodní záchranné operace a poskytování humanitární pomoci do zahraničí. [19] Svůj podíl na řešení krizových situací v zahraničí mají i další subjekty ve veřejné správě, např. ty vysílající do zahraničí své odborníky (HZS ČR, Policie ČR, Státní úřad pro jadernou bezpečnost aj.).

2.4.2. Mezinárodní organizace a integrační uskupení

Existuje několik mezinárodních organizací zabývajících se humanitární pomocí, přičemž řada z nich za tímto účelem ustanovila své specializované orgány. Humanitárním činností se věnuje např. OSN, EU, Organizace Severoatlantické smlouvy (dále jen „NATO“), Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj (dále jen „OECD“) a další. ČR je na mezinárodním poli aktivní a podporuje činnost těchto organizací (zejména formou pravidelných povinných nebo mimořádných účelových příspěvků a poskytnutím sil a prostředků). Na dalších stránkách bude blíže popsána činnost OSN, EU a NATO.

2.4.2.1. Organizace spojených národů

Snižování rizika vzniku krizových situací a poskytování humanitární pomoci tvoří, vedle udržování mezinárodního míru a bezpečnosti, jednu z rovin činnosti OSN. Na jejím uskutečňování se podílí několik orgánů. Prvním je Stálý mezirezortní výbor

(Inter-Agency Standing Committee, dále jen „IASC“), jehož hlavní úlohou je zkvalitnění mezinárodní reakce na humanitární krize za současné ochrany práv postiženého obyvatelstva. V rámci IASC je odpovědnost za jednotlivé aspekty humanitární asistence jasně rozdělena mezi příslušné agentury OSN. Těžiště činnosti Výboru spočívá v tvorbě a realizaci politiky OSN v humanitární oblasti a v koordinaci mezinárodní humanitární asistence. Součástí IASC jsou ředitelé specializovaných agentur OSN nebo jejich jmenovaní zástupci. Na jednání jsou rovněž trvale přizváni reprezentanti organizací angažujících se v humanitárních otázkách, a to jak členi, tak nečleni OSN. Další relevantní subjekty se mohou zúčastnit jednání na ad hoc bázi. (Přehled subjektů, které jsou součástí IASC je zpracován v příloze 1). Přidaná hodnota IASC tedy spočívá v široké členské základně zahrnující klíčové globální humanitární aktéry. [21]

V čele IASC stojí zástupce generálního tajemníka a koordinátor humanitární pomoci OSN, který nese odpovědnost za dohled nad veškerými humanitárními akcemi OSN a jejich koordinaci. Zároveň předsedá Úřadu pro koordinaci humanitárních záležitostí (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, dále jen „OCHA“). OCHA organizačně spadá pod Sekretariát OSN a disponuje více než 30 úřadovny po celém světě. Ústředním pilířem mandátu OCHA je koordinace aktivit OSN a jejich národních i mezinárodních partnerů s cílem zajistit jednotnou a efektivní reakci na humanitární krize. OCHA přebírá tento úkol v případech, kdy následky katastrof a rozsah poskytované pomoci přesahuje možnosti jedné z participujících agentur IASC. Rovněž podporuje prevenci a připravenost regionů na mimořádné události. Součástí OCHA jsou níže popsané UNDAC, OSOCC, RDC a INSARAG.

Bezprostředně po vzniku katastrofy posílá OSN do zasažené oblasti Tým pro vyhodnocení a koordinaci katastrof (The United Nations Disaster Assessment and Coordination, dále jen „UNDAC“). Jeho úkolem je nejprve zhodnocení situace a potřeb a následná podpora a koordinace mezinárodní pomoci v úzké spolupráci s místními orgány. UNDAC je složen ze zkušených krizových manažerů jmenovaných vládami členských států či organizací a je při nasazení plně soběstačný. Je schopen vyjet do postiženého státu během 12-48 hodin.

Během mezinárodních záchranných operací, zejména při událostech jako jsou zemětřesení, povodně, hurikány, tsunami apod., jsou na místo vysílány vyhledávací a záchranné týmy (Urban Search and Rescue, dále jen „USAR“). V těchto případech se zřizuje tzv. Centrum pro koordinaci činností v místě události (The On-Site Operations Coordination Centre, dále jen „OSOCC“), jehož účelem je především zajišťovat koordinaci přítomných mezinárodních USAR týmů. Dále představuje komunikační článek mezi místní vládou a subjekty poskytujícími humanitární pomoc. Měl by být proto dislokován v blízkosti místního řídicího orgánu. OSOCC je zřizován buď přímo UNDAC anebo USAR týmem, který do postižené oblasti dorazí jako první.

Jako součást OSOCC bývá v případě potřeby ustanoveno Přijímací a odjezdové centrum (Reception and Departure Centre, dále jen „RDC“). Slouží k registraci doručených dodávek pomoci a přijíždějících mezinárodních záchranných týmů a jejich prvotnímu rozmístění. RDC informace o nově přichozících týmech předává OSOCC, které na základě toho plánuje jejich činnost. Mezi další služby zabezpečované RDC patří např. logistická podpora či usnadnění vstupu a celních procedur pro personál záchranné mise, vybavení a materiální humanitární pomoc. Po skončení záchranné operace napomáhá RDC s úkony souvisejícími s návratem týmů do země jejich původu.

Dalším prvkem OCHA je Mezinárodní poradní skupina pro vyhledávací a záchranné práce (The International Search and Rescue Advisory Group, dále jen „INSARAG“). INSARAG je označení pro síť zemí a organizací věnujících se vyhledávání a záchraně osob v troskách zřícených budov. [22] Soustřeďuje se tedy na činnost USAR týmů, pro které např. zpracoval metodiku s doporučenými postupy při mezinárodních operacích. Dále byla vytvořena klasifikace USAR odřadů podle jejich operační schopnosti (lehká, střední, těžká), na kterou navazují klasifikační cvičení. Cílem je zhotovit databázi klasifikovaných USAR týmů a tím zamezit tomu, aby na místě katastrofy zasahovaly jednotky nepřipravené či nedostatečně vybavené. [23]

Lze konstatovat, že důležitým krokem v rámci řešení konkrétní humanitární krize je vyhodnocení potřeb umožňující dokumentovat její dopady a identifikovat potřeby postižené populace. S tím úzce souvisí tzv. Clusterový systém (Cluster approach). Clustery představují skupinu humanitárních organizací, které operují

v hlavních sektorech pomoci při katastrofách, kupř. nouzové ubytování, zajištění potravin apod. [22] Obecně je stanoveno 11 clusterů/sektorů se stanovenou vedoucí zodpovědností (viz příloha 2). Nicméně v praxi se mohou sektory dělit odlišným způsobem v závislosti na konkrétních podmínkách (např. může být spojena problematika zdravotní a nutriční péče). *V rámci clusterů/sektorů se vyhláší humanitární výzvy a provádí koordinace humanitární intervence.* [3]

2.4.2.2. Evropská unie

V rámci EU spadá problematika humanitární pomoci spolu s civilní ochranou do působnosti Generálního ředitelství Evropské komise pro humanitární pomoc a civilní ochranu (The European Commission's Humanitarian Aid and Civil Protection Department, dále jen „DG ECHO“) s ústředím v Bruselu. Úkolem DG ECHO je zajištění rychlé a účinné odezvy na katastrofy uvnitř i vně EU. Za tímto účelem byl vytvořen soubor nástrojů, které slouží (v souladu principem subsidiarity) jako podpora činnostem jednotlivých členských zemí.

Jedním z nich je Mechanismus EU pro civilní ochranu, jehož úlohou je koordinace asistenčních zásahů participujících zemí v oblasti civilní ochrany v případě výskytu závažných mimořádných událostí kdekoli na světě. V současné době zahrnuje celkem 33 států (všech 28 členských zemí EU a navíc Island, Norsko, Makedonii, Srbsko a Černou horu). Mechanismus zastřešuje komplex níže objasněných opatření.

V procesu plánování je důležitým krokem získání přehledu o silách a prostředcích členských států využitelných při asistenčním zásahu. V případě zájmu může dát člen Mechanismu EU k dispozici své národní zdroje prostřednictvím jejich zaregistrování v rámci Evropské kapacity pro odezvu na mimořádné události (European Emergency Response Capacity, dále jen „EERC“). EERC označuje dobrovolný soubor předem vyčleněných kapacit členských států skládající se z modulů civilní ochrany, odborníků, potřebného vybavení aj. Moduly civilní ochrany jsou družstva složená ze zdrojů jednoho či více členských států, která jsou schopna provádět na místě katastrofy určité specializované úkoly. Musí splňovat certifikační požadavky Evropské komise na odbornost, soběstačnost a interoperabilitu. [24] [25] Přehled modulů civilní ochrany EU uvádí tabulka 3 (stav k březnu 2015).

Tab. 3 – Přehled a počet modulů civilní ochrany připravených k nasazení

[26, vlastní zpracování]

<i>Název modulu</i>	<i>Počet</i>
MUSAR (Pátrání a záchranné akce ve městech ve středně těžkých podmínkách)	6
HUSAR (Pátrání a záchranné akce ve městech v těžkých podmínkách)	2
CBRNUSAR (Vyhledávání a záchranné práce ve městech v podmínkách přítomnosti chemických, biologických a jaderných látek)	1
CBRNDET (Chemická, biologická, radiologická a jaderná detekce a odběr vzorků)	2
AMP (Předsunutá zdravotnická jednotka)	2
AMP-S (Předsunutá zdravotnická jednotka s chirurgií)	1
FHOS (Pólní nemocnice)	2
HCP (Vysokokapacitní odčerpávání)	6
FRB (Povodňové záchranné práce s pomocí člunů)	2
FC (Kontrola šíření povodní)	2
WP (Čištění vody)	2
MEVAC (Letecká evakuace obětí pohromy)	1
ETC (Nouzový dočasný tábor)	2
GFFF (Pozemní hašení lesních požárů)	2
GFFF-V (Pozemní hašení lesních požárů s pomocí vozidel)	2
FFFP (Letecké hašení lesních požárů s pomocí letadel)	2
FFFH (Letecké hašení lesních požárů s pomocí vrtulníků)	2

Středisko pro koordinaci odezvy na mimořádné události (Emergency Response Coordination Centre, dále jen „ERCC“) představuje „operační středisko“ Mechanismu, které je v provozu 24 hodin denně, 7 dní v týdnu. Procházejí jím jak požadavky na pomoc od postižených zemí, tak nabídky pomoci, kterou jim státy Mechanismu mohou poskytnout. ERCC následně připravuje plány nasazení pro vysílané experty, záchranná družstva a vybavení. Národním kontaktním místem pro ERCC a další centra mezinárodních organizací je v ČR operační a informační středisko MV-GŘ HZS ČR. Komunikace a sdílení informací mezi ERCC a kontaktními místy členských států Mechanismu probíhá pomocí webové aplikace pod názvem Společný komunikační a informační systém pro případy mimořádných událostí (Common Emergency Communication and Information System, dále jen „CECIS“).

EU obvykle nejprve do zasažené oblasti vysílá Tým civilní ochrany EU (European Union Civil Protection Team, dále jen „EUCPT“), který provede hodnocení

situace a na základě informací o potřebách, které sdělí Evropské komisi, nabízejí členské státy EU pomoc. EUCPT poté poskytnutou pomoc koordinuje. Náplň jeho činnosti je tedy obdobná jako u týmu UNDAC, se kterým úzce spolupracuje. Zatímco však *úkolem týmu EUCPT je rychlá reakce na žádost o pomoc, tým UNDAC se zaměřuje na dlouhodobější působení v postižené zemi a připravuje půdu i pro obnovu po katastrofě.* [27]

Součástí Mechanismu civilní ochrany EU je rovněž prevence katastrof a řada dalších doplňkových opatření, kupř. výcvikové programy pro zásahové týmy a jiné zainteresované odborníky, workshopy, semináře, společná cvičení či projekty apod. [24] [25] [28]

Společná vize, kterou se řídí činnost EU při poskytování humanitární pomoci, je formulována v Evropském konsenzu o humanitární pomoci z roku 2008. Zde je vyjádřeno, že EU podporuje ústřední a koordinační úlohu OSN při zajišťování koherentní reakce na humanitární krize. Pokud se tedy jedná o zásah více mezinárodních organizací, je nutné nepřetržité spojení a spolupráce s OCHA a s ostatními aktéry s cílem maximalizovat účinek pomoci a předcházet duplicitě. [29]

2.4.2.3. Organizace Severoatlantické smlouvy

Činnost NATO v nevojenské oblasti probíhá zejména v rámci systému civilního nouzového plánování, který je zaměřen na zabezpečení a efektivní využití civilních zdrojů při řešení krizových situací. Tyto aktivity zůstávají pod národní kontrolou, význam NATO spočívá v usnadnění spolupráce pomocí struktur jako je Euroatlantické koordinační středisko reakce na katastrofy (The Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre, dále jen „EADRCC“), které funguje nepřetržitě a zahrnuje 28 členů aliance a všechny partnerské země. Jeho úkolem je koordinace odezvy těchto států na mimořádné události v Euroatlantickém prostoru, přičemž registruje jak žádosti o pomoc od postižených zemí, tak návazné nabídky pomoci. Stejně jako EU, i NATO uznává centrální roli OSN při koordinaci mezinárodní odezvy na pohromy. [30] [31]

V rámci NATO je zřízena Euroatlantická jednotka reakce na katastrofy (Euro-Atlantic Disaster Response Unit - EADRU), uskupení civilních a vojenských prvků

(kvalifikovaného záchranného, zdravotnického či jiného personálu, jejich vybavení a materiálu) vytvořené členskými státy na bázi dobrovolnosti. Během nasazení tyto jednotky úzce kooperují s OSN a dalšími mezinárodními organizacemi. [32]

2.4.3. Nestátní neziskové organizace

V ČR působí na poli humanitární pomoci množství nevládních organizací. Obecně se primárně soustředí na pomoc na území vlastního státu, řada z nich se však angažuje i na projektech po celém světě. Dále se budeme soustředit na 4 významné české neziskové organizace – Český červený kříž, ADRA ČR, Charita ČR a Člověk v tísni.

2.4.3.1. Český červený kříž, ADRA ČR, Charita ČR, Člověk v tísni

Český červený kříž (dále jen „ČČK“) je státem uznanou národní společností Mezinárodního červeného kříže. Vznikl v roce 1993, kdy navázal na svého předchůdce Československý červený kříž. V ČR má 73 oblastních spolků. Pro ČČK je specifické, že jeho činnost je zakotvena v samostatném zákoně, dle kterého působí v oblasti humanitární, sociální, zdravotní a zdravotně-výchovné. Poskytování pomoci při katastrofách je jedním z jeho tradičních úkolů a pro tyto účely má ČČK vytvořeno několik nástrojů. Byl ustanoven Ústřední krizový tým ČČK, který mj. poskytuje personální humanitární asistenci v zahraničí po předchozím vyžádání národní společnosti Červeného kříže nebo Červeného půlměsíce zasaženého státu; také zajišťuje doprovod materiální humanitární pomoci ČČK do země určení. Humanitární pomoc je financována z prostředků Fondu Humanity ČČK vybraných pomocí veřejné sbírky. [33]

ADRA ČR (z anglického Adventist Development and Relief Agency) je součástí globální humanitární organizace ADRA založené Církví adventistů sedmého dne, která působí ve více než 130 zemích světa. ADRA v ČR působí od roku 1993. Koordinuje zde 11 dobrovolnických center, která se věnují hlavně pomoci dětem, seniorům a zdravotně postiženým. Samozřejmostí je aktivní zapojení do pomoci při pohromách v tuzemsku i zahraničí, kde realizuje tři typy projektů: humanitární, rozvojové a lidskoprávní. [34] [35] [36]

Počátky činnosti organizace Charita ČR v českých zemích sahají až do roku 1919. Své aktivity vykonává pod záštitou římskokatolické církve a v současné době provozuje širokou síť sociálních a zdravotních služeb. Funguje jako sdružení více než 300 farních, oblastních a diecézních charit v ČR. Charita ČR poskytuje pomoc lidem v nouzi u nás i v zahraničí. Od roku 1995 je členem sdružení katolických charit Caritas Internationalis a Caritas Europa operujících v téměř každé zemi světa. [37] [38] [39, s. 21-22]

Člověk v tísní vznikl v roce 1992 a zaměřuje se na 4 základní oblasti: humanitární pomoc a rozvojová spolupráce; podpora lidských práv; sociální integrace a vzdělání a osvěta. Jedním z cílů organizace je pomáhat v krizových oblastech, v několika zemích má své stálé pobočky. K zabezpečení rychlé reakce na náhlou krizi slouží Fond okamžité pomoci, který je tvořen pravidelnými příspěvky Klubu přátel Člověka v tísní. *Člověk v tísní je členem Alliance 2015, sítě sedmi evropských nevládních organizací aktivních v oblasti humanitární pomoci a rozvojové spolupráce.* [40]

Humanitární projekty výše popsaných nestátních neziskových organizací obnáší zajištění základních potřeb pro oběti katastrof, zejména pitné vody, potravin, zdravotní péče, hygienických potřeb, přístřeší, základního ošacení, psychosociální pomoci apod. Pracovníci a dobrovolníci se také po skončení bezprostřední krize podílí na veřejných pracích v postižené oblasti, odklizení trosk a obnovení základní infrastruktury. Především ve fázi rehabilitace a obnovy je akcentováno maximální zapojení místního obyvatelstva, aby tito lidé nebyli jen pasivními příjemci pomoci z vnější, ale aby si dokázali pomoci sami. Hlavně v rozvojových oblastech se podpora soustředí na sektor zemědělství představující základní prostředek obživy místních obyvatel. Na humanitární pomoc často navazují dlouhodobější rozvojové projekty.

„*When they need us, we're already there.*“ („Když je nás potřeba, jsme již na místě.“) [34] – ČČK, ADRA ČR a Charita ČR patří do nevládních neziskových organizací se síťovým systémem. To znamená, že po vzniku humanitární krize nemusí na místě zakládat zcela novou misi, ale obrátí se na svou příslušnou pobočku, se kterou mají často zkušenosti z předchozích rozvojových projektů. To šetří jak finanční

prostředky, tak čas, který je zejména v první fázi katastrofy zásadní. Pracovníci sesterské organizace navíc v dané lokalitě působí dlouhodobě a mají proto dobrou znalost místního prostředí a obyvatel. Člověk v tísní se při svých činnostech v postižené oblasti opírá o partnerské organizace z Aliance 2015. [33] [36] [38] [40] [41]

2.4.3.2. Státní a mezinárodní podpora činnosti neziskových organizací

Nestátní neziskové organizace získávají prostředky na svou činnost převážně z darů od jednotlivců či firem, z výnosů z majetku, vlastních akcí a sbírek, z příspěvků a dotací z veřejných rozpočtů (státního, krajského apod.) nebo ze zahraničí. Většinou mají k dispozici pouze minimum stálých finančních zdrojů, příjmy získávají hlavně na konkrétní projekty.

MZV ČR pravidelně vyhlašuje dotační řízení o poskytnutí dotace nevládním neziskovým organizacím na realizaci projektů v oblasti zahraniční humanitární pomoci a rozvojové spolupráce. Podpora je poskytnuta na specifikované humanitární aktivity v konkrétních zemích. Neziskové organizace mají danou lhůtu pro podání návrhů, které jsou následně posuzovány podle určitých kritérií (zejména se jedná o účelnost projektu, dostatečný přínos pro příjemce pomoci, dobré organizační a finanční zázemí navrhovatele aj.). Předem je stanovena maximální výše dotace na jednotlivý projekt (většinou cca 2 mil. Kč) a finanční spoluúčast jeho předkladatele, která musí činit nejméně 10 % z celkového rozpočtu projektu. [10]

Na globální úrovni zajišťuje přísun financí potřebných v počáteční fázi humanitární krize Ústřední fond OSN pro reakci na mimořádné události (The United Nations Central Emergency Response Fund, dále jen „CERF“). Při rozhodování o alokaci finančních prostředků bere CERF v úvahu rovněž význam nestátních neziskových organizací. Ty mají často na počátku události před obdržением příspěvků od dárců problémy s nedostatkem hotovosti. Mohou proto využít možnost si od CERF půjčit určitou částku, kterou musí do jednoho roku splatit. [42] [43]

V rámci EU spolupracuje DG ECHO s více než 200 partnery, kteří zajišťují přímou implementaci humanitární pomoci. Jejich převážnou část tvoří právě neziskové organizace. Spolupráce probíhá na základě partnerské smlouvy, o jejíž uzavření může

nevládní organizace požádat pouze v případě, že splňuje stanovené požadavky. Samotné podepsání smlouvy ji však automaticky neopravňuje k účasti na humanitárních operacích financovaných DG ECHO, k tomu je třeba se účastnit dotačních výběrových řízení. DG ECHO uzavřel partnerskou smlouvu celkem se 3 českými nestátními neziskovými organizacemi – ADRA, Charita ČR a Člověk v tísni. [41] [44]

Uvedené způsoby podpory činnosti nevládních neziskových organizací z veřejných zdrojů slouží také v případech, kdy je třeba poskytnout pomoc i v rámci mimořádných událostí, které nejsou tolik mediálně zajímavé a tudíž se neseťkávají s přílišným ohlasem veřejnosti v podobě darů či příspěvků.

2.5. Postup při poskytování humanitární pomoci do zahraničí

Stát postižený katastrofou může požádat o humanitární asistenci buď přímo na základě bilaterálních vztahů či prostřednictvím zastupitelského úřadu ČR v dané zemi nebo příslušných orgánů mezinárodních organizací (ERCC, OCHA, EADRCC apod.). Žádost o pomoc by měla obsahovat konkrétní požadavky, např. jakého materiálu je v zasaženém území nedostatek. Informace s žádostí je přijata na operační a informační středisko MV-GŘ HZS ČR a následně předána zainteresovaným ústředním orgánům státní správy.

Tyto orgány potom vyhodnocují dostupné údaje a konzultují mezi sebou možnosti, jak může ČR poskytnout pomoc. Poté jsou ministři vnitra a zahraničních věcí informováni a požádáni o rozhodnutí dle jejich kompetencí. Po jejich rozhodnutí je např. uvolněn vybraný finanční obnos, aktivovány předurčené síly a prostředky apod. Následuje fáze realizace, kdy probíhá převod finančních prostředků či přeprava vyslané záchranné jednotky, odborníků nebo materiální pomoci na místo určení. [13] Pro volbu způsobu přepravy je rozhodujícím aspektem vzdálenost postiženého státu. Obecně se postupuje podle následující tabulky:

Tab. 4 – Zvolený způsob přepravy pomoci podle vzdálenosti [45, vlastní zpracování]

<i>Vzdálenost</i>	<i>Způsob přepravy</i>
Do 1 000 km	Pozemní cestou (cca 17 hodin jízdy)
1 000 – 2 500 km	Letecky

Pokud by pomoc měla být poskytována na dálku větší než 2500 km, byly by nejspíše zvoleny jiné formy pomoci, které jsou na vzdálenosti nezávislé, zejména pomoc finanční. Leteckou přepravu lze zabezpečit prostředky Armády ČR, komerčními přepravci podnikajícími v ČR nebo prostřednictvím kontraktora Evropské komise. Návazně na leteckou dopravu je třeba s příslušnými orgány zasaženého státu dohodnout transport z letiště do cílové destinace. [45] Finanční pomoc může být poskytnuta mezinárodní organizaci, české nebo místní nestátní neziskové organizaci nebo přímo na účet postiženého státu.

V rámci záchranářské pomoci ČR předem vyčlenila tyto odřady (moduly):

- 2x modul pro vyhledávání a záchranné práce ve městech ve středně těžkých podmínkách (MUSAR),
- 1x modul pro vyhledávání a záchranné práce ve městech v těžkých podmínkách (HUSAR),
- 1x modul pro velkokapacitní čerpání vody (HCP),
- 1x modul chemické, biologické, radiologické a nukleární detekce a odběr vzorků (CBRNDET),
- 1x modul pro povodňové záchranné práce s pomocí člunů (FRB)
- 1x modul předsunuté zdravotnické jednotky (AMP). [25]

Kromě výše uvedených je možno vytvářet i ad hoc odřady. Uvedení sil a prostředků do pohotovosti uvádí na pokyn řídicího důstojníka OPIS MV-GŘ HZS ČR. Je upřesněn jmenný seznam členů týmu a poté zajišťuje řídicí důstojník vydání rozkazu generálního ředitele HZS ČR k povolání příslušníků k pracovní cestě k plnění mimořádných úkolů HZS ČR. Rozkaz určí potřebné náležitosti záchranné mise – její cíl, velitele a členy odřadu, místo soustředění, dobu odjezdu atd. Kromě samotného odřadu se na místo vysílá také styčný důstojník (koordinátor), jehož úkolem je zajistit podmínky pro nasazení odřadu ve spolupráci s příslušným mezinárodním koordinačním centrem nebo místním orgánem postižené země. Na styčného důstojníka se kladou požadavky týkající se zejména jazykové vybavenosti a organizačních schopností. Rovněž by měl mít na tomto úseku předchozí zkušenosti. Seznam vhodných kandidátů vede MV-GŘ HZS ČR. Součástí odřadu je také lékař pro potřeby členů jednotky. Toho zabezpečuje na vyžádání Úrazová nemocnice Brno.

V průběhu přípravy a realizace humanitární pomoci MZV ČR a jeho Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci aktivně spolupracuje s pracovní skupinou MV-GŘ HZS ČR. V rámci MV ČR se též zapojuje Odbor mezinárodní spolupráce a EU. Tyto subjekty zjišťují informace z místa události; udržují kontakt s orgány postižené země, jejím zastupitelským úřadem v ČR a našim zastupitelským úřadem v postižené zemi; obstarávají víza a finanční prostředky v zahraniční měně pro členy záchranné jednotky nebo doprovod materiální humanitární pomoci. [45]

Následující tabulka shrnuje na základě předchozího výkladu konkrétní rozdělení odpovědnosti ve fázi rozhodovacího procesu a realizace pomoci, v závislosti na teritoriu a formě humanitární intervence.

Tab. 5 – Odpovědnost ve fázi rozhodovacího procesu a realizace pomoci

[46, vlastní zpracování]

<i>Teritorium</i>	<i>Forma pomoci</i>	<i>O poskytnutí pomoci rozhoduje</i>	<i>Pomoc realizuje</i>
Státy EU a EHP	Materiální, záchranná, vyslání odborníků	MV ČR v dohodě s MZV ČR	MV ČR ve spolupráci s MZV ČR a příp. dalšími subjekty
Státy mimo EU a EHP	Materiální	MZV ČR v dohodě s MV ČR	Při přepravě pomoci z ČR – MV ČR, MZV ČR a SSHR, příp. ve spolupráci s dalšími subjekty; Při zakoupení pomoci v postiženém státě – MZV ČR samostatně
	Finanční	MZV ČR	MZV ČR
	Záchranná	MZV ČR v dohodě s MV ČR	MV ČR ve spolupráci s MZV ČR a příp. dalšími subjekty
	Vyslání odborníků	MZV ČR v dohodě s MV ČR	MV ČR a MZV ČR, příp. ve spolupráci s dalšími subjekty
	Ostatní formy (např. projekty humanitární pomoci)	MZV ČR	MZV ČR zpravidla spolu s nevládními neziskovými organizacemi

Během doby, kdy je v postižené oblasti nutná bezodkladná pomoc, se elementární koordinace ujímá většinou OSN, *uvolňuje prostředky z krizových fondů a eventuálně vydává tzv. okamžitou humanitární výzvu (flash appeal) na pokrytí základních potřeb pomoci. Důležitou roli může hrát systém Červeného kříže, zejména*

v místech s horší dostupností pomoci. [3] V období časně rehabilitace bývá humanitární intervence koordinována zpravidla s pomocí clusterového systému. Významná je rovněž úloha nestátních neziskových organizací, které v postižených oblastech provádí pomoc z mezinárodních, vládních i soukromých zdrojů. [3]

Zvláštní podobou pomoci při mimořádných událostech v zahraničí, kterou zde jen stručně nastíníme, je přeshraniční spolupráce realizovaná na základě mezinárodních bilaterálních dohod. Ta se vztahuje na zásah záchranných (např. hasičských či zdravotnických) jednotek v příhraničních oblastech v případě rozsáhlých živelních pohrom či jiných katastrof. Za tímto účelem mohou záchranné složky smluvního státu překračovat státní hranici ve zjednodušeném režimu. Žádost o pomoc je předávána prostřednictvím operačních středisek příslušných územních celků. ČR má pro tyto účely uzavřeny smlouvy se všemi sousedními zeměmi a Maďarskem (jejich seznam je uveden v příloze 3). [6]

2.6. Finanční a hmotné zabezpečení humanitární pomoci

2.6.1. Finanční zabezpečení

Náklady na humanitární činnost ČR v zahraničí jsou hrazeny ze státního rozpočtu, konkrétně z rozpočtové kapitoly MZV ČR, v rámci které je vytvořena položka na humanitární pomoc. Velikost prostředků vyčleněných pro tuto položku je stanovena usnesením vlády, kterým vláda schvaluje Plán zahraniční rozvojové spolupráce na další rok. Jestliže dojde ve světě k nenadálé závažné humanitární krizi, je možné formou rozpočtového opatření převést do humanitárního rozpočtu MZV ČR dodatečné finanční prostředky z vládní rezervy. Ta je součástí rozpočtové kapitoly Všeobecná pokladní správa a slouží ke krytí nutných a neočekávaných výdajů. Předem naplánovaný objem rozpočtu MZV ČR tedy není fixní, ale může být v průběhu roku navýšen. Jak již bylo zmíněno, o uvolnění financí do výše 5 mil. Kč rozhoduje ministr zahraničních věcí a nad 5 mil. Kč vláda.

Jelikož MV ČR nedisponuje na rozdíl od MZV ČR samostatným rozpočtem pro humanitární pomoc, je financování aktivit v této oblasti realizovaných MV-GŘ HZS ČR zabezpečeno převodem potřebné částky z kapitoly MZV ČR nebo Všeobecná pokladní

správa do kapitoly MV ČR. Stejný postup se uplatňuje při zapojení jiných ministerstev (např. Ministerstva zdravotnictví ČR). [47] [48]

2.6.2. Hmotné zabezpečení – Národní základna humanitární pomoci

V roce 2010 byla otevřena Národní základna humanitární pomoci (dále jen „NZHP“), která tvoří základní prvek infrastruktury pro příjem a poskytování humanitární pomoci z/do zahraničí. Je umístěna ve skladovém zařízení Základny logistiky Olomouc v západočeském Zbirohu. Hlavní úkol NZHP spočívá v centralizaci *organizace příjmu a poskytování věcné a technické humanitární pomoci poskytnuté zahraničními dárci ČR nebo ČR příjemcům v zahraničí*. [49] Slouží tedy jako centrální skladový prostor, kde je soustředěn materiál určený k odeslání do zahraničí (protipovodňové pytle, stany, deky apod.). Odtud může být rychle expedován tam, kde je ho potřeba.

NZHP je propojena s kapacitami Správy státních hmotných rezerv, Ministerstva zdravotnictví ČR a dalších. Kromě zmíněného skladování materiálu je NZHP též určena ke shromáždění, třídění a rychlému odeslání komodit, které byly vyžádány postiženým státem a které v současné době ve skladu nejsou k dispozici. Tento systém oproti předchozímu fungování přináší úspory časové, finanční i personální. [50]

V příloze 4 je ke zhlédnutí série fotografií NZHP pořízených během návštěvy Základny logistiky Olomouc ve Zbirohu v březnu 2016.

3. Cíle práce a hypotézy

3.1. Cíle práce

Na základě charakteristiky systému poskytování humanitární pomoci do zahraničí v předchozí kapitole bude provedena analýza souvisejících aktivit a zkušeností ČR za posledních 10 let, tedy od roku 2006 do roku 2015. Ty budou následně porovnány s činností dalších evropských států v tomtéž časovém úseku. Konkrétně byly vybrány dvě evropské země svou rozlohou a počtem obyvatel srovnatelné s ČR – Belgie a Maďarsko. Taktéž bude rozebráno zapojení EU.

Cílem práce je vytvoření uceleného přehledu o problematice, přičemž hlavním výstupem bude zhodnocení efektivnosti stávajícího systému ČR pro poskytování humanitární pomoci do zahraničí a návrhy na eliminaci případných zjištěných nedostatků.

3.2. Hypotézy

V práci bude relevantními metodami ověřena platnost následujících tří hypotéz:

1. Rozměr humanitární pomoci ČR do zahraničí z dlouhodobého hlediska roste jak absolutně, tak ve vztahu k hrubému domácímu produktu (dále jen „HDP“).
2. Rozměr humanitární pomoci ČR do zahraničí je srovnatelný s jinými evropskými státy.
3. Priority ČR v oblasti humanitární pomoci do zahraničí se shodují s prioritami EU.

4. Metodika

V teoretické části této práce byla vytvořena literární rešerše, tj. základní přehled současných informací o problematice humanitární pomoci do zahraničí uspořádaných do kompaktního celku. Jako zdroj byly použity zejména současné právní předpisy, koncepční dokumenty, odborná periodika a oficiální webové stránky zainteresovaných subjektů. [51]

V následujících kapitolách bude spektrum použitých metod již širší. I zde bude však částečně uplatněna literární rešerše (vycházející převážně ze zahraničních pramenů). Elementárními metodami vědecké práce jsou analýza a syntéza. Pomocí analýzy provedeme rozklad zkoumaného fenoménu, tj. systému humanitární pomoci ČR, na dílčí prvky, které se následně stanou předmětem podrobnějšího zkoumání. Mezi tyto prvky zařadíme kupř. alokaci finančních prostředků na humanitární intervenci, kterou se budeme zabývat z hlediska časového, geografického a jiných; dále způsob poskytování pomoci při humanitárních krizích, v jehož rámci budeme zkoumat aspekt právních předpisů, odpovědných orgánů či finančního zabezpečení. Následně bude provedena syntéza, která oproti analýze spočívá v myšlenkovém spojení poznatků v jeden celek, čímž nám pomůže pochopit vzájemnou souvislost jevů a vyvodit potřebné závěry. [52]

Dále bude využita metoda komparace, přičemž v práci budou porovnávány jak kvalitativní znaky zkoumaných jevů (např. institucionální prvky systému humanitární asistence několika států), tak znaky kvantitativní (objem finančních prostředků vynaložených na humanitární pomoc v průběhu několika let apod.). Pro kvantitativní komparaci se využijí mj. statistická data z dokumentů MZV ČR, informačních systémů mezinárodních organizací, výročních zpráv a dalších zdrojů. Za účelem naplnění cílů práce budou tyto údaje různým způsobem zpracovány, např. pomocí výpočtů odvozených charakteristik (součtů, průměrů, absolutních a relativních rozdílů apod.), sestavování tabulkových přehledů a grafických znázornění. Komparace nám umožní posoudit míru a způsob zapojení ČR do světového humanitárního systému a směr dlouhodobého vývoje této oblasti.

Data, která jsou věcně a prostorově srovnatelná a uspořádána dle času ve směru minulost – přítomnost, lze analyzovat jako časovou řadu. Cílem je získat představu o tendenci dlouhodobého vývoje těchto hodnot, čili trendu. V práci bude zkoumáno několik ukazatelů, jako příklad lze uvést vývoj nákladů na humanitární pomoc různých států či mezinárodních organizací v jednotlivých letech během posledního desetiletí.

Nejjednodušší a v této práci nejčastěji aplikovanou technikou rozboru časové řady bude vizuální analýza využívající grafů, která je přirozeně zatížena určitou subjektivitou. V případě, kdy není trend na první pohled patrný, bude využito pokročilejších technik, a to

- výpočet elementárních charakteristik časové řady - diference (roční přírůstky, resp. úbytky), tempo růstu (roční přírůstky, resp. úbytky, v %) a průměrné tempo růstu za rok (též v %);
- aplikace jednoho z předem známých typů trendových funkcí pomocí výpočetní techniky.

Též se v práci pokusíme stanovit prognózu budoucího vývoje časové řady, konkrétně bude proveden odhad výdajů ČR na humanitární pomoc v roce 2016 pomocí metody vážených klouzavých průměrů. Tato metoda je adaptivní, tzn. je schopna pracovat s řadami, jejichž trend podléhá časovým změnám. Podstatou je nahrazení posloupnosti empirických pozorování (skutečných dat) řadou průměrů vypočítaných z těchto pozorování. Pro výpočet je třeba zvolit délku klouzavého průměru, tedy z kolika hodnot předchozích budeme aproximovat hodnotu budoucí, a řád neboli mocninu pro aproximaci. [53, s. 252 - 287]

Poslední metodou použitou v této diplomové práci bude SWOT analýza. Jedná se o univerzální techniku zaměřenou na zhodnocení vnitřních a vnějších faktorů ovlivňujících nějaký objekt či proces, v našem případě systém humanitární pomoci ČR. V rámci této analýzy se sestavuje matice se 4 kvadranty – silné stránky (strengths), slabé stránky (weaknesses), příležitosti (opportunities) a hrozby (threats). Silné a slabé stránky představují vnitřní činitele, příležitosti a hrozby činitele vnější. Na základě identifikace těchto faktorů je možné určit např. způsob, jak omezit slabé stránky a naopak podporovat ty silné, jak využívat příležitostí či předcházet hrozbám. [54]

5. Humanitární aktivity ČR za posledních 10 let

V této kapitole budou popsány aktivity ČR na úseku státní humanitární pomoci do zahraničí za posledních 10 let, tj. mezi léty 2006 a 2015. Údaje vychází z oficiálních dokumentů zveřejněných na webových stránkách MZV ČR, především z operačních strategií humanitární pomoci a zpráv o čerpání prostředků na humanitární pomoc v jednotlivých letech.

5.1. Celkové výdaje na humanitární pomoc

Během určeného časového úseku vynaložila ČR ze státního rozpočtu na humanitární pomoc celkem 784,5 milionů Kč, průměrně 78,45 mil. Kč ročně. Údaje zahrnují náklady na realizaci veškerých forem pomoci (finanční, materiální, záchranářské i expertní), včetně výloh na materiál a logistiku. Součástí jsou též dotace nevládním neziskovým organizacím a rozpočtová opatření, v rámci kterých jsou prostředky na humanitární asistenci převáděny z/do jiných rozpočtů než MZV ČR. Přehled celkových skutečně vynaložených finančních prostředků na humanitární asistenci v jednotlivých letech je zobrazen v následující tabulce (v mil. Kč).

Tab. 6 – Přehled výdajů na humanitární pomoc do zahraničí (2006 - 2015)

[10, vlastní zpracování]

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Výdaje (v mil. Kč)	80	66,56	71,49	84,92	89,33	73	72,82	73,01	83,59	89,77

5.1.1. Určení trendu

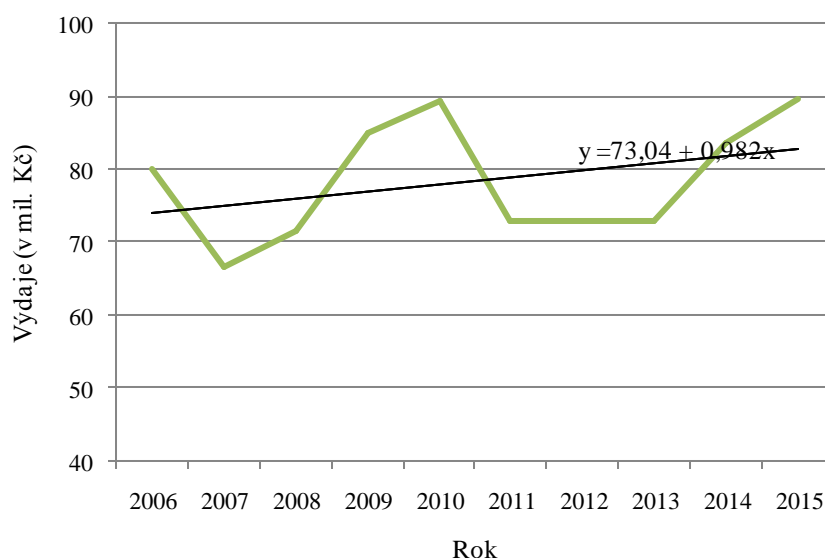
Výdaje ČR na humanitární pomoc v letech 2006 – 2015 (tab. 6) představují časovou řadu. Z pouhé tabulky však nelze na první pohled rozpoznat dlouhodobou tendenci chování řady v průběhu času (trend), neboť vidíme, že hodnota výdajů kolísá. Proto budou v této podkapitole uplatněny metody analýzy časové řady.

Nejprve je třeba vypočítat elementární charakteristiky časové řady, tj. jednotlivé diference a tempa růstu a průměrné tempo růstu. Výsledky jsou uvedeny v tabulce níže.

Tab. 7 – Elementární charakteristiky časové řady (absolutní výdaje)

Rok	Výdaje (v mil.)	Diference (v mil.)	Tempo růstu (v %)
2006	80	-	-
2007	66,56	-13,44	0,83
2008	71,49	4,93	1,07
2009	84,92	13,43	1,19
2010	89,33	4,41	1,05
2011	73	-16,33	0,82
2012	72,82	-0,18	1,00
2013	73,01	0,19	1,00
2014	83,59	10,58	1,14
2015	89,77	6,18	1,07
Průměrné tempo růstu		1,17 %	

Průměrné tempo růstu činí 1,17 %. To znamená, že finanční obnos vynaložený na humanitární asistenci se každý rok zvyšuje průměrně o 1,17 %. Můžeme tedy konstatovat, že celkově údaje vykazují rostoucí tendenci. Tento fakt si však ještě ověříme pomocí aplikace trendové funkce. Konkrétně zvolíme lineární typ trendu, který je díky své univerzalitě využíván nejčastěji.

Graf 1 – Výdaje na humanitární pomoc s vyznačenou lineární spojnicí trendu

Ve spojnicovém grafu 1 jsou zobrazeny dvě křivky. První, zeleně označená, graficky znázorňuje částky darované ČR na humanitární účely v jednotlivých letech.

Druhá, vyznačená černě, má tvar přímky a představuje lineární trend určující základní směr vývoje analyzované časové řady. Lineární trendová přímka má obecný tvar $y = \beta_0 + \beta_1 x$, kde β_0 a β_1 jsou neznámé parametry vygenerované programem MS Excel na základě zadaných vstupních hodnot. Tato křivka potvrzuje, že výdaje ČR na humanitární pomoc se za posledních 10 let opravdu zvyšují.

Výše uvedený výpočet se vztahuje k absolutním výdajům, tj. konkrétním finančním částkám. Je však ještě třeba určit dlouhodobou tendenci těchto výdajů ve vztahu k HDP, makroekonomické veličině měřící výkonnost ekonomiky. Přes rozpočtovou soustavu je totiž přerozdělována výrazná část domácího produktu.

Vývoj podílu výdajů humanitárního rozpočtu ČR na HDP je uveden v následující tabulce (zdrojem dat o HDP je veřejná databáze Českého statistického úřadu).

Tab. 8 - Přehled podílu výdajů na HDP (2006 - 2015) [10, 55, vlastní zpracování]

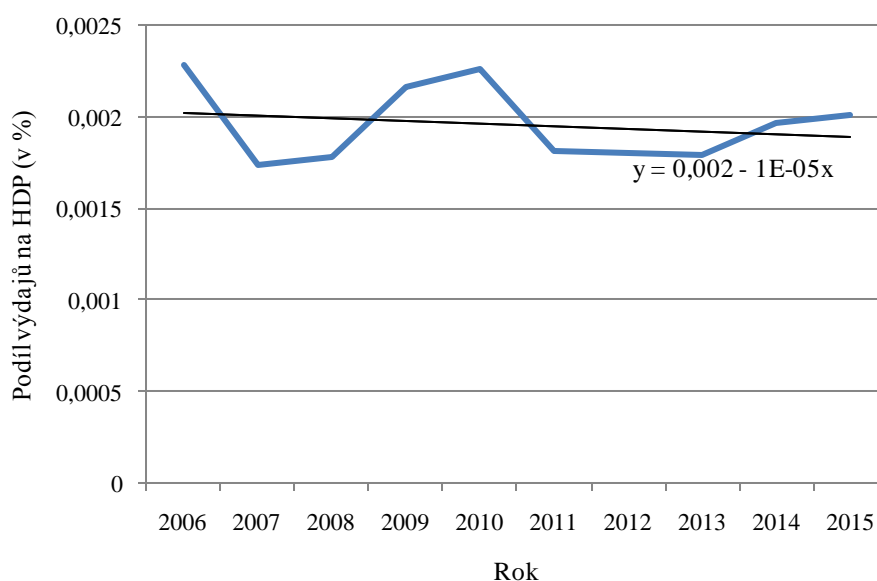
<i>Rok</i>	2006	2007	2008	2009	2010
<i>HDP (v mil. Kč)</i>	3507131	3831819	4015346	3921827	3953651
<i>Výdaje (v mil. Kč)</i>	80,00	66,56	71,49	84,92	89,33
<i>Výdaje (v % HDP)</i>	0,00228	0,00174	0,00178	0,00217	0,00226
<i>Rok</i>	2011	2012	2013	2014	2015
<i>HDP (v mil. Kč)</i>	4022511	4041610	4077109	4260886	4472324
<i>Výdaje (v mil. Kč)</i>	73,00	72,82	73,01	83,59	89,77
<i>Výdaje (v % HDP)</i>	0,00181	0,00180	0,00179	0,00196	0,00201

ČR během posledních 10 let vynaložila na humanitární pomoc průměrně necelé 2 tisícinny procenta HDP (0,00196 %) ročně. V následující tabulce a grafu jsou opět zobrazeny elementární charakteristiky časové řady a graf s aplikací lineárního trendu.

Tab. 9 – Elementární charakteristiky časové řady (podíl výdajů na HDP)

<i>Rok</i>	<i>Podíl výdajů na HDP</i>	<i>Diference</i>	<i>Tempo růstu (%)</i>
2006	0,00228	-	-
2007	0,00174	-0,00054	0,76152
2008	0,00178	0,00004	1,02492

2009	0,00217	0,00039	1,21622
2010	0,00226	0,00009	1,04350
2011	0,00181	-0,00044	0,80317
2012	0,00180	-0,00001	0,99281
2013	0,00179	-0,00001	0,99396
2014	0,00196	0,00017	1,09546
2015	0,00201	0,00005	1,02317
<i>Průměrné tempo růstu</i>		-1,41 %	

Graf 2 – Podíl výdajů na humanitární pomoc v závislosti na HDP s vyznačenou lineární spojnicí trendu

Jak vidíme, podíl výdajů na HDP posledních 10 let klesá, konkrétně průměrně o 1,41 % ročně. Jinak řečeno, tempo růstu HDP převyšuje tempo růstu výdajů na humanitární pomoc. ČR by tudíž měla své financování humanitární pomoci navýšit, alespoň do té míry, aby byl podíl jejího příspěvku na HDP konstantní.

Výsledky naší analýzy tedy **vyvrací hypotézu 1** - Rozměr humanitární pomoci ČR do zahraničí z dlouhodobého hlediska roste jak absolutně, tak ve vztahu k HDP – neboť výše darovaných finančních prostředků roste pouze absolutně a naopak jejich poměr k HDP klesá.

5.1.2. Prognózování výše výdajů pro rok 2016

Pro prognózování budoucího vývoje, tj. odhad hodnoty finančních prostředků, které ČR vynaloží na humanitární pomoc za rok 2016, jsme zvolili metodu vážených klouzavých průměrů. Ta oproti jednoduchému klouzavému průměru přiřazuje různým časovým úsekům různé váhy. Vychází se přitom z úvahy, že nejvíce jsou data prognózování ovlivněna skutečnými daty řady v čase těsně předcházejícím a čím jdeme dále do minulosti, tím méně tato data přispívají k prognózování budoucnosti. Tento předpoklad v rámci humanitární pomoci platí např. u ozbrojeného konfliktu, z jehož vypuknutí vyplývají dlouholeté humanitární potřeby, či v případě přírodní katastrofy v rozvojové zemi, kdy je nejprve poskytnuta okamžitá podpora a v následujících letech se přispívá na obnovu postiženého území.

Pro výpočet použijeme klouzavý průměr o délce 3, řádu 0 (lineární mocnina). Prognózovaná hodnota je přirozeně zatížena určitou chybou, kterou taktéž určíme. Výsledky dílčích výpočtů a konečné prognózované hodnoty a chyby jsou uvedeny v následující tabulce.

Tab. 10 – Prognózování výše humanitárních výdajů pro rok 2016 (výsledky dílčích výpočtů)

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
<i>Skutečná hodnota (v mil.)</i>	80	66,56	71,49	84,92	89,33	73	72,82	73,01	83,59	89,77	-
<i>Prognózovaná hodnota</i>	-	-	-	71,27	77,38	84,89	80,43	75,63	72,95	78,27	84,92
<i>Chyba (v %)</i>	-	-	-	0,16	0,13	0,16	0,10	0,04	0,13	0,13	12,19

Prognózovaná hodnota výdajů na humanitární asistenci v roce 2016 činí 84,92 mil. Kč s chybou 12,19 %. Chyba je vyšší kvůli fluktuaci skutečných hodnot. Nicméně, tento rok byl vyčleněn rozpočet na humanitární pomoc do zahraničí ve výši 73 mil. Kč a již v půlce března bylo schváleno uvolnění 45 mil. Kč, tj. více než poloviny prostředků. Je tedy možné, že v případě neočekávaných krizí bude rozpočet do konce roku překročen a dosáhne až prognózované částky.

5.2. Plánované a skutečně vynaložené výdaje

Předem schválený výdajový rámec vychází z globálních humanitárních výzev:

- Globálního humanitárního přehledu OSN (který v roce 2014 nahradil Konsolidovanou humanitární výzvu OSN),
- Humanitární výzvy Mezinárodního Červeného kříže a
- Humanitární strategie DG ECHO.

Tyto tři dokumenty představují základní nástroj pro identifikaci humanitárních potřeb, kterým daná organizace žádá o poskytnutí pomoci určitým lokalitám nebo skupinám obyvatel, většinou sužovaným ozbrojeným konfliktem či komplexní krizí. Tyto faktory totiž působí dlouhodobě a potřeby z nich plynoucí se dají alespoň částečně předvídat. Naopak různé ad hoc katastrofy (kupř. přírodní pohromy) dopředu očekávat nelze a jejich překonání může od humanitárních dárců vyžadovat mimořádné finanční prostředky. Proto se skutečně vynaložené výdaje na humanitární pomoc mohou lišit od výdajů plánovaných.

Následující tabulka a graf srovnávají plánované a skutečně vyčerpané finanční prostředky na humanitární pomoc (v mil. Kč). Z nich je vypočítán absolutní a relativní rozdíl výdajů, přičemž červeně jsou zvýrazněny případy, kdy byl humanitární rozpočet během roku překročen.

Tab. 11 – Srovnání plánovaných a skutečných výdajů na humanitární pomoc (2006 - 2015) [10, vlastní zpracování]

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Plánované výdaje	65	70	75	85	73	73	73	73	73	73
Skutečné výdaje	80	66,56	71,49	84,92	89,33	73	72,82	73	83,59	89,77
Absolutní rozdíl	15	-3,44	-3,51	-0,08	16,33	0	-0,18	0	10,59	16,77
Relativní rozdíl (%)	123,08	95,09	95,32	99,91	122,37	100	99,75	100	114,51	122,97

Graf 3 – Srovnání plánovaných a skutečných výdajů na humanitární pomoc (2006 - 2015)

ČR během posledních 10 let průměrně plánovala na humanitární pomoc 73,3 mil. Kč ročně, přičemž posledních 6 let se výdajový rámec ustálil na rovných 73 mil. Kč. Výsledné vynaložené prostředky se mohou lišit v závislosti na probíhajících humanitárních krizích (kupř. rok 2010 se vyznačoval vysokou frekvencí přírodních katastrof ve světě).

Z předchozích grafických znázornění vyplývá, že roční humanitární rozpočet byl během roku navýšen celkem čtyřikrát – v roce 2006, 2010, 2014 a 2015. Důvodem byl:

- v roce 2006 konflikt na Blízkém východě (schválena částka 15 mil. Kč nad rámec plánovaných výdajů),
- v roce 2010 rozsáhlé zemětřesení na Haiti (15 mil. Kč navíc) a ničivé záplavy v Pákistánu (5 mil. Kč),
- v roce 2014 obnova Filipín po sérii katastrof včetně supertajfunu Haiyan (7,3 mil. Kč), záplavy v Bosně a Hercegovině (3,22 mil. Kč) a dále pomoc syrským uprchlíkům v Jordánsku,
- v roce 2015 konflikt na Ukrajině (7,3 mil. Kč) a pomoc regionům západní Afriky postiženým ebolou (10 mil. Kč).

Lze pozorovat i opačný jev, neboť v některých letech nebyl schválený rozpočet zcela dočerpán. Účetní údaje se totiž vykazují k 31. prosinci daného roku a někdy se může např. stát, že do konce roku se stihne zrealizovat jen část schválených projektů. Mírné nedočerpání rozpočtu (okolo 1%) vykazují také položky materiální pomoci, kdy jde převážně jen o výkvy v cenách a kurzech měn.

5.3. Subjekty rozhodování a realizace

5.3.1. Subjekty rozhodování

Jak již v této práci bylo uvedeno, v pravomoci ministra zahraničních věcí je rozhodnout o poskytnutí humanitární pomoci do výše 5 mil. Kč a o poskytnutí pomoci nad tuto částku rozhoduje vláda. Následující tabulka porovnává četnost rozhodnutí ministra zahraničních věcí a vlády za posledních 10 let.

Tab. 12 - Srovnání počtu učiněných rozhodnutí o poskytnutí pomoci (2006 – 2015)

[10, vlastní zpracování]

<i>Rok</i>	<i>Celkový počet rozhodnutí</i>	<i>Z toho rozhodnutí ministra zahraničních věcí</i>	<i>Z toho rozhodnutí vlády</i>
2006	16	14	2
2007	33	33	0
2008	27	27	0
2009	23	22	1
2010	20	18	2
2011	19	19	0
2012	22	22	0
2013	27	27	0
2014	22	22	0
2015	20	20	0
<i>Celkem</i>	<i>229 (100 %)</i>	<i>224 (97,82 %)</i>	<i>5 (2,18 %)</i>

V naprosté většině případů (téměř 98 %) rozhoduje o poskytnutí pomoci ministr zahraničních věcí. Vláda schválila pomoc celkem v 5 případech během 3 let (2006, 2009 a 2010), kdy se nejčastěji jednalo o závažné přírodní katastrofy nebo ozbrojené konflikty. Ve zbývajícím období nepřesáhla žádná z financovaných humanitárních aktivit hodnotu 5 mil. Kč.

Průměrná jednorázově schválená částka činí 3,43 mil. Kč.; vláda průměrně v 1 rozhodnutí vyčlenila sumu 15 mil. Kč a ministr zahraničních věcí 3,17 mil. Kč. (Pozn.: Počet učiněných rozhodnutí o poskytnutí pomoci není shodný s počtem realizovaných humanitárních projektů nebo podpořených zemí. Schválená částka bývá někdy rozdělena na uskutečnění několika záměrů nebo mezi více humanitárních aktérů; stejně tak může být o pomoci jedné zemi rozhodnuto během jednoho roku vícekrát dle vyhodnocení aktuálních potřeb nebo naopak lze v rámci jednoho finančního obnosu pomoci více státům.)

5.3.2. Subjekty realizace

Státní humanitární pomoc financovaná ČR může být implementována různými subjekty, které jsou voleny tak, aby pomoc přinesla postiženému obyvatelstvu co největší užitek. Pro účely této práce jsme realizátory humanitární asistence rozdělili do následujících skupin:

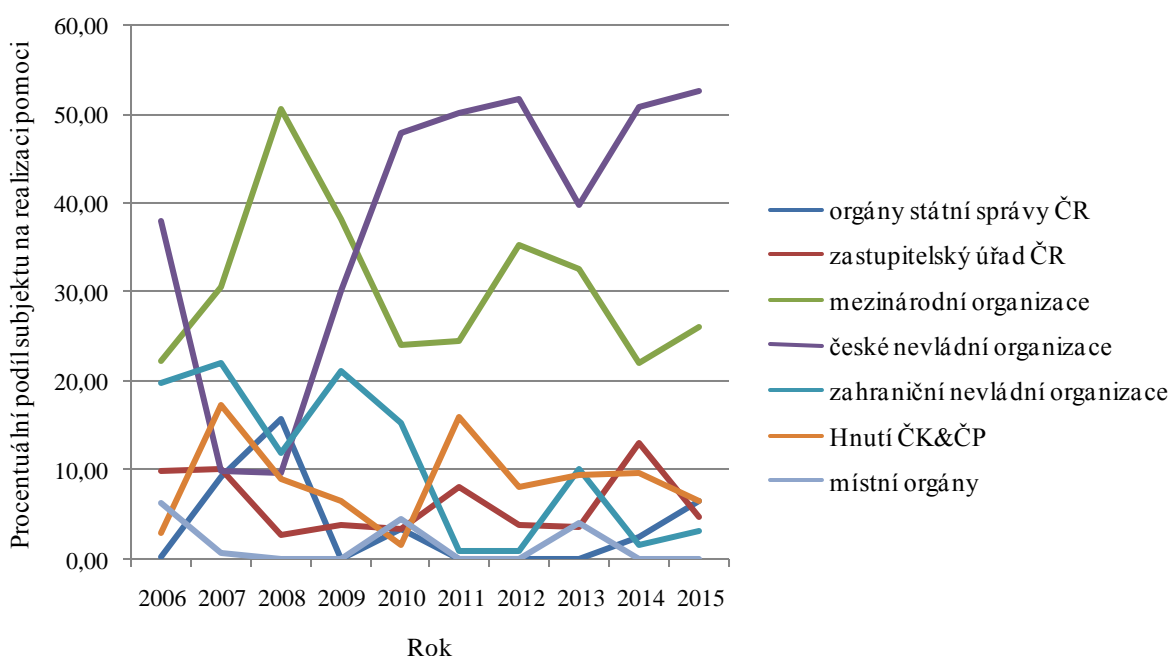
- orgány státní správy ČR (MV-GŘ HZS ČR, Správa státních hmotných rezerv apod.), které implementují materiální, záchranářskou či expertní formu pomoci;
- zastupitelský úřad ČR v postižené zemi;
- mezinárodní organizace – zvláště OSN a její agentury,
- české nevládní neziskové organizace,
- zahraniční nevládní neziskové organizace,
- Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce a jeho národní společnosti,
- místní orgány zasažené země (vláda, vedení konkrétního města aj.).

V tabulce níže je uvedena celková hodnota pomoci implementované jednotlivými realizátory a jejich podíl na výdajích určených na humanitární asistenci za posledních 10 let. Následuje graf zachycující vývoj procentuálního podílu jmenovaných subjektů v jednotlivých letech. Podrobnější údaje, ze kterých graf vychází, se nachází v příloze 6.

Tab. 13 – Souhrnný podíl jednotlivých realizátorů pomoci za posledních 10 let

[10, vlastní zpracování]

Subjekt	Realizována pomoc v hodnotě (v mil. Kč)	Podíl na humanitárním rozpočtu (v %)
orgány státní správy ČR	28,408	3,62
zastupitelský úřad ČR	49,632	6,33
mezinárodní organizace	238,128	30,35
české nevládní organizace	305,065	38,89
zahraniční nevládní organizace	84,644	10,79
Hnutí ČK&ČP	66,204	8,44
místní orgány	12,4	1,58

Graf 4 - Vývoj procentuálního podílu jednotlivých realizátorů v letech 2006 - 2015

V roce 2009 díky pravidelně vypisovaným dotačním řízením prudce stoupl podíl českých nestátních neziskových organizací, který se od roku 2010 pohybuje mezi 40 a 52 %. Převážně se jedná o organizace jako je kupř. ADRA, Člověk v tísni, Charita ČR, či Lékaři bez hranic, které se na humanitárním poli angažují dlouhodobě a dokáží svěřené finanční prostředky efektivně využít. ČR si taktéž za své partnery vybírá spolehlivé zahraniční nevládní organizace. České a zahraniční organizace spolu s Červeným křížem během posledních 10 let dohromady implementovaly tři pětiny humanitárního rozpočtu. Podíl zahraničních neziskových organizací však v posledních letech klesá na úkor těch domácích.

Zastupitelské úřady ČR se podílely na realizaci pomoci v celkové hodnotě téměř 50 mil. Kč (6,3 % rozpočtu). Jsou schopny díky znalosti místního prostředí v postižené zemi identifikovat potřeby a následně pomoc buď samy zabezpečí, nebo darovaný finanční obnos předají místním autoritám či domácím neziskovým organizacím. Přímo orgánům postižené země byly poskytnuty finanční prostředky pouze výjimečně.

Podíl mezinárodních organizací, hlavně agentur systému OSN, během posledních let trochu klesl, přesto se stabilně pohybuje mezi 20 a 50 %. Celkem ČR jejich prostřednictvím poskytla téměř čtvrt miliardy Kč.

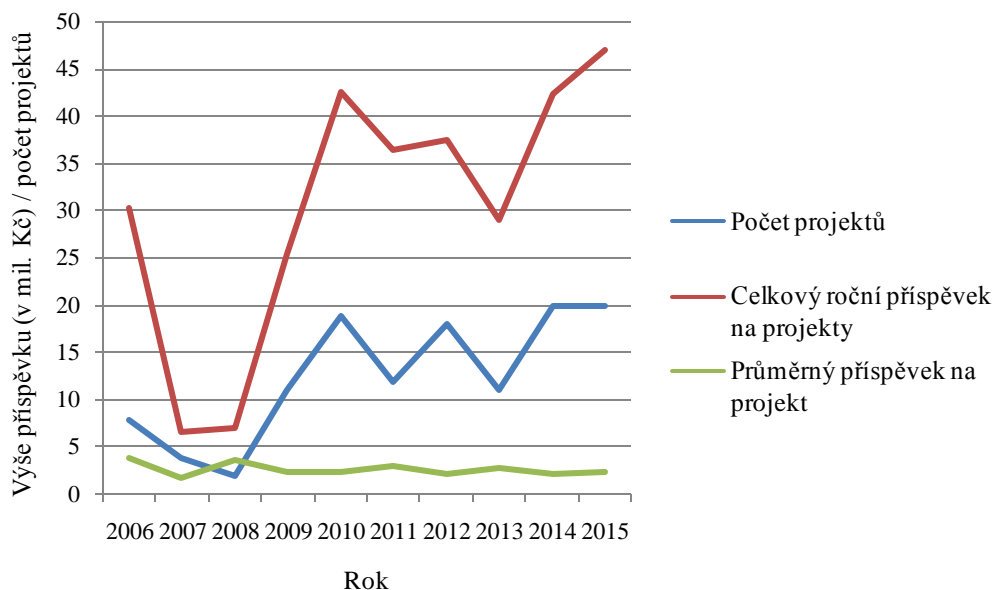
5.3.2.1. Dotační řízení

V roce 2009 zpracovalo MZV poprvé Operační strategii humanitární pomoci v rámci plnění závazků GHD i vzhledem k tehdejšímu předsednictví ČR v Radě EU. V návaznosti na tuto strategii také proběhlo první výběrové dotační řízení na humanitární projekty nevládních neziskových organizací (ačkoli dotace byly těmto organizacím poskytovány i dříve, jen nebylo vypisováno výběrové řízení). V tab. 14 je uveden počet projektů, na jejichž uskutečnění ČR poskytla dotaci ze státního rozpočtu, celkový příspěvek a průměrný příspěvek na 1 projekt během posledních 10 let. Pro představu jsou tyto ukazatele dále znázorněny i graficky.

Tab. 14 - Množství a hodnota dotací na projekty neziskových organizací (2006 – 2015)

[10, vlastní zpracování]

<i>Rok</i>	<i>Počet realizovaných projektů</i>	<i>Celkový příspěvek na projekty (v mil. Kč)</i>	<i>Průměrný příspěvek na 1 projekt (v mil. Kč)</i>
2006	8	30,40	3,80
2007	4	6,64	1,66
2008	2	7,00	3,50
2009	11	25,55	2,32
2010	19	42,68	2,25
2011	12	36,55	3,05
2012	18	37,53	2,09
2013	11	29,09	2,64
2014	20	42,47	2,12
2015	20	47,16	2,36
<i>Celkem</i>	125	305,07	2,44

Graf 5 - Množství a hodnota dotací na projekty neziskových organizací (2006 – 2015)

Z tabulky lze vyčíst, že od roku 2009 se počet realizovaných projektů zvýšil, nejvíce jich bylo uskutečněno v letech 2014 a 2015 (každý rok 20); nejméně v roce 2008 (pouze 2). Celkem nestátní neziskové organizace získaly za posledních 10 let příspěvky na 125 projektů v hodnotě přesahující 300 mil. Kč. Jeden projekt byl průměrně dotován částkou 2,44 mil. Kč.

Následující tabulka dále uvádí seznam všech nevládních organizací, které obdržely státní příspěvek na svůj humanitární projekt v zahraničí. Organizace jsou seřazeny sestupně dle počtu zrealizovaných projektů.

Tab. 15 – Nevládní organizace a množství jimi realizovaných projektů [10, vlastní zpracování]

Název organizace	Počet projektů
Člověk v tísni	32
Charita ČR	23
ADRA	20
Lékaři bez hranic	14
Diakonie českobratrské církve evangelické	8
MAGNA Děti v tísni	6
Arcidiecézní charita Praha	4

Omega plus	4
BERKAT, o.s.	2
Česká katolická charita	2
Czech hospital	2
Siriri	2
CARE	2
Český červený kříž	2
Humanistické centrum NAROVINU	1
Fidcon	1

Prvenství v počtu projektů drží organizace již zmíněné v kap. 2.4.3. – Člověk v tísni, Charita ČR a ADRA - které dohromady realizovaly přesně dvě pětiny všech projektů za posledních 10 let. Dále celkem 14 projektů uskutečnili Lékaři bez hranic, 8 Diakonie českobratrské církve evangelické a 6 MAGNA Děti v tísni. Za sledované období příspěvek obdrželo celkem 16 nestátních neziskových organizací.

5.4. Podpořené země a řešené druhy humanitárních krizí

V letech 2006 až 2015 podpořila ČR ze svého rozpočtu více než 80 zemí ze všech světových kontinentů. Seznam všech zemí či regionů, kterým byla za posledních 10 let poskytnuta humanitární pomoc, včetně příslušných finančních obnosů v jednotlivých letech a jejich podílu na celkových nákladech, je uveden v příloze 5.

Během stanoveného období bylo nejvíce finančních prostředků poskytnuto Afghánistánu postiženému komplexní krizí - necelých 67 mil. Kč, tj. 8,5 % výdajů na humanitární pomoc za posledních 10 let. Do roku 2012 zde byly realizovány desítky tzv. projektů rychlého dopadu (quick impact projects) ve spolupráci s českým provinčním rekonstrukčním týmem v provincii Lógar. Projekty se soustředily na dodávky nejn nutnějšího materiálu místním sociálním, zdravotnických a vzdělávacím zařízením, zajištění zdrojů pitné vody, opravu poškozených budov apod. V letech 2006 - 2010 bylo podpořeno také odminování obydlených a zemědělských oblastí. Dále byly uskutečněny projekty zaměřené na pomoc při katastrofách a jejich prevenci či potravinovou bezpečnost.

Celkem 40 mil. Kč (5,1 % celkových výdajů na humanitární pomoc) bylo posláno do Sýrie sužované od roku 2012 občanskou válkou. Negativní dopady konfliktu

ovlivňují nejen místní obyvatele, ale též okolní státy, zejména Jordánsko a Libanon, kam trvale přichází statisíce uprchlíků. Na pomoc těmto zemím ČR přispěla částkou téměř 39 mil. Kč., které byly využity na projekty k zabezpečení zdravotní a psychosociální péče, potravin, léků a další prostředků.

Třetí v pořadí států, kam ČR za posledních 10 let poskytla největší objem peněz (34 mil. Kč, 4,3 %), je Pákistán, jehož rozsáhlé humanitární potřeby vyplývají z probíhajícího konfliktu na severozápadě země a z častých ničivých záplav. Uvolněné finanční prostředky byly v roce 2009 využity na pomoc vnitřním uprchlíkům a v letech 2010 – 2014 na zvládnání bezprostředních následků povodní a obnovu postiženého území (převážně obydlí a zdrojů obživy místních obyvatel).

ČR rovněž několikrát přispěla do ústředního fondu OSN CERF, který pomáhá při nenadálých či opomíjených krizích. Celková hodnota příspěvku ve sledovaném období činí necelých 10 mil. Kč.

Tabulka 16 slouží k vytvoření ucelenější představy o geografickém rozložení oněch 784,5 milionů Kč, které ČR za posledních 10 let na humanitární asistenci vynaložila. Tabulka uvádí, jaký finanční obnos byl v tomto období alokovan na pomoc jednotlivým světadílům, popř. regionům. Regiony jsou řazeny sestupně podle jejich podílu na celkových humanitárních výdajích. (Pro úplnost je zde zahrnut i CERF.)

Tab. 16 – Objem finančních prostředků poskytnutý jednotlivým světovým regionům za posledních 10 let (2006 – 2015) [10, vlastní zpracování]

<i>Kontinent / region</i>	<i>Vynaložené finanční prostředky (v mil.)</i>	<i>Podíl (%)</i>
Asie	435,29	55,48
Afrika	220,23	28,07
Evropa	66,35	8,46
Latinská Amerika	52,38	6,68
CERF (různé)	9,85	1,26
Austrálie (Oceánie)	0,4	0,05
<i>Celkem</i>	<i>784,5</i>	<i>100</i>

Vidíme, že nejvíce finančních prostředků bylo poskytnuto Asii, a to přes polovinu. Podpořeno bylo celkem 28 asijských zemí - Afghánistán a Pákistán byly zmíněny výše. Necelých 32 milionů bylo dále posláno na pomoc Barmě trpící komplexní humanitární krizí doprovázenou přírodními katastrofami (cyklón, záplavy) a konfliktem uvnitř země. Projekty byly zaměřeny na zajištění zdravotní a potravinové bezpečnosti a podporu vnitřně vysídleného obyvatelstva. Často však bylo vzhledem k negativnímu postoji barmského režimu obtížné humanitární pomoc v postižených oblastech implementovat.

Asie všeobecně představuje oblast častých přírodních katastrof (sucho v Afghánistánu, tajfuny na Filipínách, Tchaj-wanu, záplavy v Thajsku, Kambodži apod.). V mnoha zemích rovněž probíhají ozbrojené konflikty (Irák, Jemen aj.), ze kterých plyne potřeba pomoci pro místní obyvatelstvo, vnitřně vysídlené osoby a stejně tak pro uprchlíky (např. barmští uprchlíci v Malajsii, afghánští uprchlíci v Iránu apod.).

Oblast Blízkého východu neboli východního Středomoří je známá především svou nestabilitou. Vedle již uvedené občanské války v Sýrii zde již přes půl století probíhá arabsko-izraelský konflikt. Na území Gazy a Palestiny byly proto uskutečněny projekty v celkové hodnotě 26 mil. Kč, které reagovaly na okamžité humanitární potřeby a rovněž spoluvytvářely podmínky pro postkonfliktní obnovu.

Druhým nejčastějším cílovým regionem humanitární pomoci ČR je Afrika, jejíž podíl na celkových humanitárních výdajích za posledních 10 let činí téměř 30 %. Na tomto kontinentě se nachází řada rozvojových zemí, pro které je charakteristická chudoba, hladomor, epidemie a nejnižší bezpečnostní statut spojený s častými válkami či dokonce genocidami. Tyto faktory bývají umocněny nehostinnými klimatickými podmínkami způsobujícími např. extrémní sucha, záplavy a další přírodní pohromy. Příkladem mohou být země tzv. Afrického rohu (Somálsko, Džibutská republika, Etiopie), či Libye a Súdán sužované ozbrojeným konfliktem. Projekty realizované v Africe byly proto orientovány převážně na zajištění potravin a zdravotní péče včetně léčby a prevence epidemií (naposledy krvácivé horečky eboly) a poskytování pomoci obětem ozbrojených konfliktů, vnitřně vysídleným osobám a uprchlíkům.

Co se týče Evropy, její podíl na celkových humanitárních výdajích ČR je výrazně nižší než u předcházejících regionů – 8,5 % (66 mil. Kč). Závažnou krizí je v současné době konflikt na Ukrajině. V souvislosti s ním bylo během posledních let vynaloženo přes 21 milionů Kč, které pomohly obětem zásahu na Majdanu i vnitřně vysídlenému obyvatelstvu z Krymu a východu země. Aktuálním problémem je rovněž příliv migrantů pocházejících především z Blízkého a Středního východu a subsaharské Afriky. Kvůli nežádoucím dopadům uprchlické krize byly podpořeny státy střední a jihovýchodní Evropy (Chorvatsko, Makedonie, Slovinsko, Maďarsko a Srbsko), které zaznamenávají zvýšený nápor na své hranice. Kromě těchto humanitárních krizí se v Evropě vyskytly rozsáhlé povodně, které místní autority nebyly schopny zvládnout vlastními silami a prostředky (např. záplavy, které zasáhly v roce 2010 Polsko, Maďarsko a Slovensko).

ČR během posledních 10 let dále podpořila celkem 14 států Latinské Ameriky. Největší obnos peněz byl věnován Republice Haiti. Tato nejchudší země západní polokoule byla vystavena sérii přírodních pohrom, z těch nejzávažnějších lze jmenovat zemětřesení v roce 2010 a hurikán Sandy o dva roky později. Na okamžitou pomoc Haiti, následnou obnovu a prevenci dalších katastrof bylo celkem v českém humanitárním rozpočtu vyčleněno 31 mil. Kč. Do všech ostatních zemí Latinské Ameriky (kupř. Peru, Chile, Honduras) poslala ČR finanční pomoc pouze jednorázově, vždy v případě naturogenních mimořádných událostí, přičemž hodnota příspěvku jednotlivým státům se pohybovala od 100 tisíc až po 5 mil. Kč.

A nakonec, v rámci Austrálie (Oceánie) byly v roce 2007 ve spojitosti se zemětřesením podpořeny Šalomounovy ostrovy částkou 400 tisíc Kč.

5.5. Poskytnuté formy pomoci

Zásadním kritériem určujícím nejvhodnější formu humanitární pomoci je vzdálenost postiženého státu od ČR. Vzhledem k tomu, že většina cílových zemí, ve kterých se ČR během posledních 10 let humanitárně angažovala, se nachází na jiném kontinentě a ve značné vzdálenosti od ČR, byla suverénně nejfrekventovanější formou pomoc finanční. V následující tabulce je uveden přehled případů v jednotlivých letech, kdy byly poskytnuty ostatní formy pomoci, tj. materiální, záchranářská a expertní.

Tab. 17 - Poskytování jiných forem pomoci, než je pomoc finanční

(2006 – 2015) [10, vlastní zpracování]

2006			
Filipíny	havárie tankeru	expertní	vyslání dva experti se specializací na biodegradaci ropy, kteří provedli řadu odběrů vzorků a analýz
2007			
Albánie	požáry	materiální	dodávka technických komodit (přilby, speciální protipožární výstroj) v hodnotě 1 mil. Kč
Makedonie	požáry	materiální	dodávka technických komodit (přilby, speciální protipožární výstroj) v hodnotě 1 mil. Kč
Moldavsko	sucho	materiální	dodávka osiv pšenice pro zemědělské oblasti v hodnotě 4,2 mil. Kč
2008			
KLDR	povodně	materiální	dodávka jabloňových štěpů v hodnotě 3 mil. Kč
Čína	zemětřesení	materiální	dodávka léků a stanů v hodnotě 2 mil. Kč
Albánie	výbuch skladu s municí	materiální	dodávka zdravotnického materiálu v hodnotě 2 mil. Kč
Ukrajina, Moldavsko, Rumunsko	záplavy	materiální, expertní	dodávka elektrocentrál, čerpadel, lehátek, oděvů v hodnotě 2,8 mil. Kč + expertní asistence
Gruzie	konflikt	materiální	dodávka zdravotnického materiálu v hodnotě 2 mil. Kč
2009			
-			
2010			
Polsko, Slovensko, Maďarsko	záplavy	materiální	dodávka protipovodňových pytlů v hodnotě 5 mil. Kč
		záchrannářská	vyslány čerpací odřady
2011			
Japonsko	zemětřesení a tsunami	expertní	vyslán český expert Ing. Vladimír Vlček jako součást vyhodnocovacího a koordinačního týmu EU
2012			
Jordánsko	přiliv syrských uprchlíků	expertní	vyslán český expert Ing. Vladimír Vlček jako součást vyhodnocovacího a koordinačního týmu EU
2013			
Filipíny	tajfunu Haiyan	expertní	vyslán český expert Ing. Miroslav Lukeš jako součást vyhodnocovacího a koordinačního týmu EU
Nigérie	povodně	expertní	vyslán český expert Ing. Miroslav Lukeš jako součást vyhodnocovacího a koordinačního týmu EU

2014			
Slovinsko	blackout v důsledku silné námrazy	záchranná	vyslány odřady s elektrocentrálami, které zajišťovaly nouzové dodávky elektrické energie pro desetitisícové město Postojna
Bosna a Hercegovina	povodně	záchranná	vyslány povodňové odřady
		materiální	dodávka nouzových balíčků pro evakuované obyvatelstvo v hodnotě 708 tis. Kč
Srbsko	povodně	záchranná	vyslány povodňové odřady
		materiální	dodávka vysoušečů, dezinfekčních prostředků a dalších potřeb pro bezprostřední obnovu obydlí v hodnotě 1,65 mil. Kč
		expertní	vyslán český expert Ing. Roman Hlinovský jako součást vyhodnocovacího a koordinačního týmu EU
2015			
Nepál	zemětřesení	záchranná	vyslán trauma tým
		expertní	vyslán český expert Ing. Miroslav Lukeš jako součást vyhodnocovacího a koordinačního týmu EU
Chorvatsko	přiliv uprchlíků do Evropy	materiální	dodávka zateplených stanů s vybavením v hodnotě 1 mil. Kč
Maďarsko		materiální	dodávka rodinných stanů v hodnotě 2,54 mil. Kč
Makedonie		materiální	2 dodávky - 1. zateplené stany s vybavením, 2. elektrocentrála, spací pytle, přikrývky a ochranné fólie, celková hodnota 2,6 mil. Kč
Slovinsko		materiální	dodávka zateplených stanů s vybavením v hodnotě 400 tis. Kč
Ukrajina	konflikt	materiální	humanitární konvoj v hodnotě 422 tis. Kč

Materiální a záchranná forma pomoci byla zvolena nejčastěji ve prospěch evropských zemí. Nejdále byly záchranné odřady a materiál dopraveny do východní a jižní Asie (Číny, KLDK a Nepálu). ČR disponuje zkušenými odborníky z řad HZS ČR, které opakovaně nominuje do vyhodnocovacího a koordinačního týmu EU. Ty může ČR vyslat i na delší vzdálenosti, neboť členové týmu se nejprve sejdou na poradě v Bruselu a odtud jsou dále společně přepraveni na místo určení. Náklady na jejich vyslání nejsou tedy tak vysoké.

Celková hodnota darované materiální pomoci za stanovené období činí 32,3 mil. Kč, což odpovídá cca 4 % celkových výdajů na humanitární asistenci. Náklady na jednorázové vyslání záchranného odřadu či experta se pohybují v řádu desítek až stovek

tisíc Kč. Materiální, záchranářská a poradenská pomoc sice představují pouze malou část českého humanitárního příspěvku, přesto je zejména činnost našich odborníků v zahraničí velice ceněna.

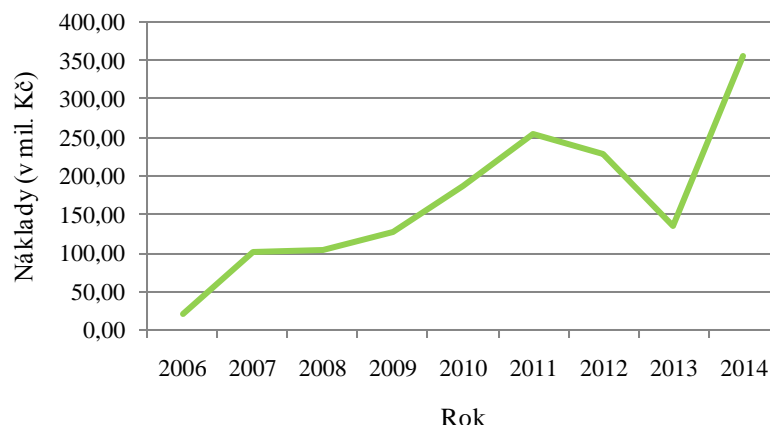
6. Nestátní humanitární pomoc

Jelikož je problematika nestátních neziskových organizací v této práci řešena pouze okrajově, bude zde jen stručně nastíněna činnost Člověka v tísni a ČČK. Údaje jsou z let 2006 – 2014, neboť výroční zprávy z roku 2015 v době zpracování této práce ještě nebyly k dispozici. V tabulce 18 jsou uvedeny celkové roční náklady organizace Člověk v tísni na humanitární projekty v zahraničí a seznam zemí, kde byla pomoc realizována.

Tab. 18 – Přehled celkových nákladů na zahraniční humanitární projekty Člověka v tísni a seznam podpořených zemí v letech 2006 – 2014 [40, vlastní zpracování]

Rok	Náklady na projekt humanitární pomoci (v mil. Kč)	Podpořené země
2006	20,69	Afghánistán, Srí Lanka, Pákistán, Irák, Libanon, Irán, Indonésie
2007	101,71	Afghánistán, Srí Lanka, Pákistán, Libanon, Irák
2008	103,16	Afghánistán, Barma, Srí Lanka, Pákistán, Etiopie, Gruzie
2009	126,75	Afghánistán, Barma, Srí Lanka, Sumatra, Etiopie
2010	186,46	Afghánistán, Angola, Barma, Černá hora, Slovensko, Čína, DR Kongo, Etiopie, Gaza, Haiti, Kyrgyzstán, Mongolsko, Pákistán, Srí Lanka, Sumatra
2011	255,56	Afghánistán, Barma, DR Kongo, Etiopie, Haiti, Kambodža, Libye, Pákistán, Srí Lanka
2012	229,25	Afghánistán, Angola, DR Kongo, Etiopie, Haiti, Irák, Jižní Súdán, Jordánsko, Kambodža, Barma/Myanmar, Pákistán, Sýrie, Srí Lanka
2013	135,16	Afghánistán, Angola, DR Kongo, Filipíny, Jižní Súdán, Kambodža, Barma/Myanmar, Pákistán, Sýrie
2014	357,34	Sýrie, Ukrajina, Filipíny, Afghánistán, Srbsko a Bosna a Hercegovina, Irák, Jižní Súdán, Moldavsko, Angola
<i>Celkem</i>	<i>1 516,09</i>	<i>30 zemí</i>

Člověk v tísni během posledních 10 let pomáhal obětem válek, přírodních katastrof i komplexních humanitárních krizí v celkem 30 zemích, převážně Asie a Afriky. V některých z těchto států organizace působí dlouhodobě a má zde své místní pracovníky. V následujícím grafu znázorňujícím výši nákladů na zahraniční projekty Člověka v tísni můžeme vidět jejich rostoucí tendenci, v roce 2014 dokonce přesáhly 300 mil. Kč, což odpovídá čtyřnásobku humanitárního rozpočtu MZV ČR.

Graf 6 – Vývoj nákladů na zahraniční projekty Člověk v tísni

Společnost Člověk v tísni patří mezi nejznámější nevládní humanitární organizace v ČR. Své příjmy získává z několika zdrojů, zejména se jedná o granty od evropských institucí zabývajících se rozvojovou spoluprací a humanitární pomocí (zejména DG ECHO), dále příspěvky z českého státního rozpočtu či rozpočtů zahraničních a v neposlední řadě dary a veřejné sbírky. Přehled zdrojů a jejich podílu na celkových výnosech společnosti v roce 2014 je uveden v následující tabulce.

Tab. 19 – Přehled finančních zdrojů a jejich podílu na celkových výnosech organizace Člověk v tísni v roce 2014 [40, vlastní zpracování]

<i>Finanční zdroj</i>	<i>Podíl na celkových nákladech (v %)</i>
Evropské instituce celkem / pouze DG ECHO	27,65 / 17,22
Zahraníční státní rozpočty	28,10
Státní rozpočet	13,79
Operační programy	8,16
Dary	8,01
Agentury OSN	6,20
Vlastní výnosy	3,97
Nadace a nevládní organizace	3,63
Krajské a místní rozpočty	0,49

Oproti Člověku v tísni, ČČK se soustředí spíše na pomoc v tuzemsku, čemuž odpovídá i výše příspěvků na humanitární krize v zahraničí. Naopak spektrum podpořených zemí je rozmanitější než u Člověka v tísni, neboť ČČK reaguje spíše na závažné ad hoc katastrofy ve světě, než že by se přímo soustředil na určité regiony a vyvíjel zde dlouholetou rozvojovou spolupráci.

Tab. 20 - Přehled příspěvků ČČK na řešení zahraničních humanitárních krizí a seznam podpořených zemí v letech 2006 – 2014 [33, vlastní zpracování]

<i>Rok</i>	<i>Příspěvek na humanitární pomoc do zahraničí (v mil. Kč)</i>	<i>Podpořené země (oblasti)</i>
2006	13,559	Sýrie, Ukrajina, Balkán, Irák
2007	3,916	Sýrie, Filipíny
2008	2,189	Sýrie, Irán
2009	12,141	Japonsko, Turecko, Libye, Somálsko
2010	5,383	Haiti, Pákistán
2011	1,308	Gaza, Itálie, Tichomoří
2012	1,77	Čína, Ukrajina, Rumunsko, Barma / Myanmar
2013	1,952	Libanon, Jižní Asie, Řecko, Somálsko
2014	8,295	Indonésie, Sýrie, Srbsko
<i>Celkem</i>	<i>50,51</i>	<i>23</i>

7. Komparace humanitární pomoci ČR s dalšími evropskými státy

7.1. Maďarsko

7.1.1. Obecný profil země

Jedná se o vnitrozemský stát nacházející se ve střední Evropě, který je svou rozlohou a počtem obyvatel řazen spíše k menším státům. Hlavním a zároveň největším městem je Budapešť. Maďarsko je parlamentní republikou. Oficiální hlavou státu, mající spíše reprezentativní úlohu, je prezident volený parlamentem na 5 let. Jediným zákonodárným orgánem je jednokomorový parlament (Národní shromáždění), jehož 386 členů volí občané v přímých volbách na 4 roky. Maďarsko se člení na 19 správních celků – žup. Město Budapešť má, co se týče administrativního dělení, zvláštní statut. [56]

Maďarsko, jako bývalá země východního bloku, v současnosti sice zdaleka nedosahuje hospodářské vyspělosti západních států, ale v porovnání s východní Evropou je relativně bohatá. Země nicméně již delší dobu řeší problémy spojené s ekonomickým růstem a zadlužením. Mezi nejvýznamnější odvětví tamního průmyslu patří hutnictví, strojírenství či potravinářství. [57] Základní údaje o Maďarsku, včetně jeho členství v klíčových mezinárodních organizacích, uvádí tabulka 21.

Tabulka 21 - Základní údaje o Maďarsku [56, 58, vlastní zpracování]

<i>Základní údaje</i>		
<i>Oficiální název: Maďarská republika</i>		
		
Státní zřízení	Parlamentní republika	
Rozloha	93 036 km ²	
Počet obyvatel	9 998 000 (2014)	
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	13 885 USD (2014)	
Měna	Maďarský forint (HUF)	
<i>Členství v mezinárodních organizacích</i>		
OSN	ano	od roku 1955
EU	ano	od roku 2004
NATO	ano	od roku 1999
OECD	ano	od roku 1996

7.1.2. Systém poskytování zahraniční humanitární pomoci

Po politické transformaci v letech 1989-1990 se Maďarsko začalo zapojovat do internacionálních struktur, přičemž dnes je členem všech klíčových mezinárodních organizací, které se angažují v humanitárních aktivitách (do EU a NATO vstoupilo ve stejném roce jako ČR, do OECD o rok později). Humanitární pomoc představuje spolu s rozvojovou spoluprací důležitý prvek zahraniční politiky země. Maďarsko se v minulosti snažilo být aktivním členem humanitární komunity, a to navzdory finančním omezením a faktu, že bylo několikrát postiženo pohromou a samo se stalo příjemcem zahraniční pomoci (např. při záplavách v roce 2010).

Vláda si je vědoma nedostatků ve stávajícím systému poskytování humanitární asistence a momentálně se pracuje na jeho zefektivnění. Důležitým krokem v tomto procesu bylo předsednictví Maďarska v Radě EU během prvního pololetí roku 2011. V březnu 2014 schválil kabinet Strategii mezinárodní rozvojové spolupráce a strategický koncept mezinárodní humanitární pomoci Maďarska na léta 2014-2020. V tomto dokumentu, který je prvním své povahy od roku 2001, jsou rámcově vymezeny cíle a principy humanitární pomoci poskytované do zahraničí, partnerství s dalšími aktéry a zásadní úkoly do budoucna. 15. prosince 2014 přijal maďarský parlament zákon č. XC, o mezinárodní rozvojové spolupráci a mezinárodní humanitární pomoci (dále jen „zákon o humanitární pomoci“), jenž nabyl účinnosti 1. července 2015. [59]

V úvodních ustanoveních tohoto zákona je pojem mezinárodní humanitární pomoc definován jako soubor činností v případě humanitárních krizí způsobených přírodou či člověkem, včetně komplexních krizí, zahrnující záchranu životů, zmírňování utrpení, pomoc s obnovou životních podmínek, zmírnění dlouhodobých negativních dopadů pohromy a přispění k připravenosti na další krizové situace. Humanitární pomoc se tedy soustředí nejen na bezprostřední následky krize, ale také na včasnou rehabilitaci, obnovu území a prevenci katastrof; měla by být rovněž zajištěna návaznost s dlouhodobější rozvojovou spoluprací v postižené oblasti.

Maďarsko se hlásí k deklaraci Principy a dobrá praxe humanitárního dárcovství iniciativy GHD a zavazuje se k provádění humanitární asistence v souladu s mezinárodním humanitárním právem, mezinárodními smlouvami o lidských právech a

příslušnou politikou EU. Rovněž uznává ústřední úlohu OSN (OCHA) při koordinaci mezinárodní humanitární intervence.

V rámci státní správy Maďarska je ústředním orgánem zodpovědným za plánování a implementaci humanitární pomoci do zahraničí Ministerstvo zahraničních věcí a obchodu, konkrétně jeho Odbor mezinárodní rozvojové spolupráce a humanitární pomoci. Ministr zahraničních věcí a obchodu rozhoduje o učinění nabídky pomoci na základě humanitárních výzev mezinárodních organizací či Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce. Dle zákona o humanitární pomoci zajišťuje jednotnost pomoci poskytnuté Maďarskem v rámci mezinárodních humanitárních akcí ministr odpovědný za ochranu před katastrofami (ministr vnitra) ve spolupráci s ministrem zahraničních věcí a obchodu.

Do humanitární asistence mohou být dále zapojeny následující subjekty:

- mezinárodní, regionální a místní humanitární organizace,
- centrální úřad pro krizové řízení, kterým je v Maďarsku Národní generální ředitelství pro řízení katastrof (viz dále),
- ostatní ministerstva,
- maďarské zahraniční mise,
- nevládní organizace registrované v Maďarsku,
- Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce a jeho národní společnosti.

Partnerské organizace jsou vybírány podle jejich oblasti působnosti, operačních schopností a efektivity předchozí spolupráce. Těžiště humanitárních aktivit Maďarska spočívá zejména v ochraně uprchlíků, zajištění potravin, vody, zdravotní péče či obnově živobytí a infrastruktury. Za tímto účelem země přispívá k humanitární asistenci do zahraničí několika formami. Zákon o humanitární pomoci vyjmenovává dvě – podporu finanční a materiální. Maďarsko obvykle poskytuje peněžní prostředky na humanitární intervenci realizovanou specializovanými agenturami a fondy OSN, Mezinárodním hnutím Červeného kříže a Červeného půlměsíce, Mezinárodní organizací pro migraci, diplomatickými misemi Maďarska v zahraničí nebo Národním generálním ředitelstvím

pro řízení katastrof. Pokud jde o materiální pomoc, stát disponuje různými komoditami např. zdravotnického charakteru (mobilní nemocnice, léky aj.). [60] [61] [62]

Důležitou roli v rámci zahraniční humanitární pomoci Maďarska hraje také zmíněné Národní generální ředitelství pro řízení katastrof. Tento úřad je součástí Ministerstva vnitra a má obecně kompetence v oblasti civilního nouzového plánování, krizového řízení a ochrany obyvatelstva. Lze ho označit za obdobu českého MV-GŘ HZS ČR. V okruhu své působnosti zastupuje Maďarsko v bilaterálních a multilaterálních vztazích. Je oficiálním národním kontaktním místem pro střediska mezinárodních organizací pro koordinaci odezvy na mimořádné události - ERCC (EU), EADRCC (NATO) a OCHA (OSN). Národní generální ředitelství pro řízení katastrof při humanitárních krizích organizuje dopravu dodávek pomoci a v situaci, kdy o asistenci požádá Maďarsko, koordinuje příchozí pomoc a udržuje kontakt s mezinárodními organizacemi.

Maďarsko kromě finanční a materiální pomoci je schopno do zahraničí poskytnout i pomoc záchrannou, a to prostřednictvím dvou USAR týmů zřízených pod Národním generálním ředitelstvím pro řízení katastrof:

- HUNOR (Hungarian National Organisation for Rescue Services – Maďarská národní organizace pro záchranné práce), jehož příslušníky jsou zejména profesionální hasiči;
- HUSZAR (Hungarian National Organization for Integrated Rescue Services - Maďarská národní organizace pro integrované záchranné práce), do něhož jsou zapojeni i členové dobrovolných záchranných složek a územních organizací civilní ochrany.

Obě jednotky úspěšně v říjnu 2012 absolvovaly rekvalifikační cvičení INSARAG a splnily tak kritéria pro mezinárodní klasifikaci USAR týmů – HUNOR je zařazen jako těžký odřad, HUSZAR jako odřad střední. Vedle těchto družstev může Maďarsko do mezinárodních záchranných operací nasadit své odborníky. [63]

Státní humanitární pomoc Maďarska je financována ze státního rozpočtu. Ministr zahraničních věcí a obchodu má za úkol každoročně předložit požadavek na

celkový objem finančních prostředků, které by měly být pro tyto účely ve státním rozpočtu vyhrazeny. Tento ministr má také následně během rozpočtového období pravomoc s těmito penězi nakládat.

V zájmu transparentnosti procesů se Maďarsko zavázalo publikovat spolehlivé a aktuální informace o svých humanitárních aktivitách prostřednictvím databází spravovaných EU a OSN. Ministr zahraničních věcí a obchodu má navíc povinnost každý rok do 31. července odevzdat vládě zprávu o činnostech v oblasti mezinárodní rozvojové spolupráce a humanitární pomoci uskutečněných předcházející rok. Po přijetí zprávy vládou jsou údaje zveřejněny na webových stránkách Ministerstva zahraničních věcí a obchodu.

Zákon o humanitární pomoci zmiňuje také problematiku dobrovolnictví. Dle jeho ustanovení má ministr zahraničních věcí a obchodu a ministr školství participovat na zvyšování společenské podpory rozvojových a humanitárních aktivit, zlepšování povědomí mladších generací o této oblasti a posilování role dobrovolnictví. [61]

Strategie mezinárodní rozvojové spolupráce a strategický koncept mezinárodní humanitární pomoci Maďarska na léta 2014-2020 formuluje několik důležitých kroků, které mají do budoucna zajistit větší efektivitu a důvěryhodnost maďarských humanitárních akcí. Mezi stěžejní patří

- přezkum a reforma institucionálního rámce humanitární pomoci, identifikace nezbytných opatření v akčním plánu,
- navýšení státního financování humanitární pomoci,
- zvyšování kapacit státních a nestátních aktérů,
- lepší komunikace s veřejností, kvalitnější prezentace mezinárodních, evropských i maďarských aktivit na úseku humanitární pomoci. [60]

Aktivity občanské společnosti, tedy nestátní humanitární pomoc, jsou koordinovány Maďarskou asociací nevládních neziskových organizací zabývajících se rozvojovou spoluprací a humanitární pomocí (Hungarian Association of NGOs for Development and Humanitarian Aid - HAND). [64] HAND působí od roku 2003 a má 14 členů, mezi něž patří např. maďarská ADRA, Maltézká pomoc či Nadace pro

Afriku. Obecným cílem asociace je zefektivnění a propagace humanitárních aktivit; za tímto účelem HAND

- pomáhá členským organizacím dostat se k finančním prostředkům z mezinárodních zdrojů,
- organizuje instruktáže a školení pro své pracovníky a dobrovolníky,
- podílí se na vytváření podmínek pro multilaterální a mezinárodní spolupráci mezi členskými organizacemi a zahraničními subjekty,
- popularizuje oblast rozvojové spolupráce a humanitární pomoci, včetně práce dobrovolníků,
- snaží se prosazovat své zájmy ve vládě a dalších legislativních a výkonných orgánech v tuzemsku i EU. [65]

V Maďarsku působí přirozeně celá řada dalších nestátních neziskových organizací. Velmi významný je Maďarský červený kříž, který zde funguje více než 130 let; jeho postavení a činnost jsou upraveny zvláštním zákonem. Ve významné míře se též angažují různé církevní humanitární organizace, kupř. Maďarská baptistická organizace nebo Maďarská mezi-církevní organizace. [64]

Maďarská vláda uznává zásadní roli nevládních neziskových organizací, neboť odborných a místních znalostí jejich pracovníků využívají národní kabinet i mezinárodní organizace. Vláda v této souvislosti prohlašuje, že bude domácí organizace podporovat v tom, aby získaly statut partnera DG ECHO a dosáhly tak na další zdroje financování svých aktivit. [60] Zatím se však žádné z maďarských organizací nepodařilo stanovená kritéria pro uzavření partnerské smlouvy s EU naplnit. [44]

7.2. Belgie

7.2.1. Obecný profil země

Belgie, oficiálně Belgické království, je menší stát nacházející se v západní Evropě na pobřeží Severního moře. Hlavním městem je Brusel. Belgická federace se administrativně člení dvojnásobným způsobem, jednak podle jazykového principu na 3 společenství (Vlámské, Valonsko-bruselské a Německojazyčné), a dále podle principu územního na 3 regiony (Vlámský, Valonský a Region Brusel). Každý region a každé společenství má svůj vlastní legislativní a výkonný orgán, tj. parlament a vládu, a na

centrální úrovni působí navíc orgány federální. Belgická federální vláda se skládá z ministrů jednotlivých resortů („senior ministers“) a státních tajemníků („junior ministers“). Samotní ministři pak tvoří vrcholný výkonný orgán vlády - Radu ministrů. Oficiální hlavou státu je král, jehož role je především ceremoniální, avšak má některé důležité kompetence, např. ve vztahu ke kabinetu.

Belgické království představuje jednu z nejvyspělejších evropských ekonomik s pokročilou průmyslnou i zemědělskou výrobou. Průmysl je zde zejména hutnický, strojírenský, chemický, textilní a potravinářský. [66] Přehled vybraných základních údajů o Belgii je opět uveden v tabulce níže.

Tabulka 22 - Základní údaje o Belgii [66, 58, vlastní zpracování]

<i>Základní údaje</i>		
<i>Oficiální název: Belgické království</i>		
		
Státní zřízení	Federativní konstituční monarchie	
Rozloha	30 518 km ²	
Počet obyvatel	11 190 845 (2014)	
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	47 784 USD (2014)	
Měna	Euro (EUR)	
<i>Členství v mezinárodních organizacích</i>		
OSN	ano	od roku 1945
EU	ano	od roku 1952
NATO	ano	od roku 1949
OECD	ano	od roku 1960

7.2.2. Systém poskytování zahraniční humanitární pomoci

Belgie je již dlouholetým tradičním členem mezinárodního společenství, neboť stála u zrodu klíčových internacionálních organizací (OSN, EU, NATO, OECD) jako jeden z jejich zakládajících států. Belgické hlavní město Brusel je sídlem některých institucí EU, včetně DG ECHO, a v současné době tak představuje středisko pro plánování humanitárních akcí na evropské úrovni. Založením DG ECHO v roce 1992 došlo mj. ke zvýšení počtu humanitárních organizací, které za účelem posilování vztahů

s tímto ředitelstvím zřídily v Bruselu svou úřadovnu. Od roku 2007 tady funguje také stýčný úřad OSN, který reprezentuje OCHA v příslušných evropských orgánech. Své ústředí má v Bruselu i NATO a působí zde rovněž delegace Mezinárodního výboru Červeného kříže a množství dalších nevládních humanitárních organizací. [67]

Státní humanitární pomoc do zahraničí spadá v Belgii do působnosti federálních institucí, konkrétně federálního Ministerstva zahraničních věcí, zahraničního obchodu a rozvojové spolupráce. Do něj bylo v rámci modernizace státní správy v roce 2002 integrováno Generální ředitelství pro rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc, které nese odpovědnost za organizaci a uskutečňování aktivit v těchto oblastech. [68]

Belgie v uplynulých letech postupně reformovala svůj systém zahraniční rozvojové spolupráce a humanitární pomoci, a to na základě vlastních zjištění a zkušeností, ale také externích zpráv a doporučení mezinárodních organizací (kupř. dokument Peer Review Výboru pro rozvojovou pomoc OECD z let 2005 a 2010).

V roce 2014 zpracovalo Generální ředitelství pro rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc dokument s označením Belgická strategie humanitární pomoci, jehož cílem je zvýšit účinnost belgické humanitární pomoci do zahraničí. Časová platnost koncepce není přesně stanovena, nicméně stanoviska v ní obsažená by měla být každých 4-5 let přezkoumána. Strategie charakterizuje východiska humanitární pomoci, její cíle, základní principy, priority a disponibilní nástroje. [69]

V souladu s uvedeným strategickým dokumentem se změnil i právní rámec belgické humanitární asistence, který byl dle hodnocení OECD do té doby příliš rigidní. [70] Konkrétně došlo k nahrazení

- zákona ze dne 25. května 1999 o belgické mezinárodní spolupráci zákonem ze dne 19. března 2013 o belgické rozvojové spolupráci;
- královské vyhlášky ze dne 19. listopadu 1996 o krátkodobé humanitární pomoci a rehabilitaci v rozvojových zemích královskou vyhláškou ze dne 19. dubna 2014 o humanitární pomoci.

Právní definici humanitární pomoci nalezneme v zákoně ze dne 19. března 2013 o belgické rozvojové spolupráci – jedná se o pomoc určenou k záchraně lidských životů, zmírnění utrpení a zachování lidské důstojnosti při přírodních či člověkem způsobených katastrofách nebo po nich a dále určenou k předcházení takovým situacím. [71] Belgie tedy podporuje rovněž prevenci katastrof, rehabilitační a rekonstrukční aktivity. V rámci těchto procesů je zejména v rozvojových zemích akcentována kontinuita s rozvojovou spoluprací spolu s posilováním místních komunit a správních orgánů postižené země.

Podstata humanitární pomoci Belgie je odvozena z mezinárodního humanitárního práva, zásad iniciativy GHD a mezinárodních rezolucí a dohod na globální či evropské úrovni. Belgie respektuje ústřední roli OSN (OCHA) jako koordinátora humanitární intervence.

Belgické království se rozhodlo orientovat svou humanitární činnost na několik geografických a tematických priorit. Důvodem byly zejména zkušenosti získané v jednotlivých zemích a oblastech. Geograficky je Belgie v posledních letech zaměřena na regiony sužované komplexní krizí:

- oblast Sahelu;
- oblast afrických Velkých jezer a
- okupovaná palestinská území.

Belgie má v těchto územích své partnerské země, kde dlouhodobě působí např. ve formě rozvojové spolupráce, tudíž při reakci na nečekané katastrofy může uplatnit znalost místního prostředí.

Co se týče tematických priorit, Belgie klade důraz na následující sektory humanitární pomoci:

- potravinová pomoc, výživa, zemědělství a rehabilitace;
- ochrana obětí katastrof a uprchlíků (se zvláštním zřetelem k dětem) a humanitárních pracovníků;
- zdravotní péče;
- koordinovaná logistika humanitární pomoci, tj. přeprava osob a materiálu;

- připravenost na katastrofy a jejich prevence. [69]

Po ničivém zemětřesení v Turecku v roce 1999 rozhodla belgická federální vláda o vytvoření stálé struktury orgánů, která umožní rychlou mobilizaci zdrojů pro záchranné a humanitární akce. K uskutečnění tohoto záměru došlo přijetím královské vyhlášky z 28. února 2003, kterou byla zřízena Koordinační rada pro mezinárodní záchranné operace v případě přírodních či člověkem způsobených katastrof a stálý útvar B-FAST (Belgian First Aid and Support Team – Belgická jednotka první pomoci a podpory). [72] [73]

B-FAST se zapojuje do humanitární intervence v rámci mezinárodních mechanismů, tedy ve spolupráci s mezinárodními partnery (OSN, EU či NATO). Pro účely poskytnutí záchranné pomoci disponuje B-FAST souborem modulů skládajících se z expertů a vybavení, které mohou být kdykoli vyslány na pomoc státu postiženému pohromou. Jedná se o moduly:

- Vysokokapacitní odčerpávání vody (HCP),
- Polní nemocnice (FHOS),
- Čištění vody (WP),
- Nouzový dočasný tábor (ETC) a
- Pátrací a záchranné práce ve městech (USAR).

Všechny moduly splňují evropské i mezinárodní standardy; belgický USAR tým je dle INSARAG klasifikován jako střední odřad. Moduly B-FAST jsou nasazovány do maximální vzdálenosti 6 000 km po dobu nejvýše 10 dní a k výjezdu do zasaženého území jsou připraveny do 12 hodin od rozhodnutí o poskytnutí pomoci. Někdy může být humanitární asistence po vyhodnocení situace omezena pouze na poskytnutí materiální pomoci či vyslání jednotlivých odborníků. [74]

B-FAST je meziresortní jednotkou, na jejímž fungování participuje několik ústředních orgánů státní správy. Jejich přehled, včetně hlavní odpovědnosti a spravovaných modulů pro záchranné operace, je uveden v tabulce 23.

Tabulka 23 - Přehled orgánů státní správy participujících na B-FAST

[74, vlastní zpracování]

<i>Orgán státní správy</i>	<i>Úloha</i>	<i>Moduly</i>
Ministerstvo zahraničních věcí, zahraničního obchodu a rozvojové spolupráce	Koordinace	-
Ministerstvo vnitra	Operační podpora	HCP USAR
Ministerstvo veřejného zdraví	Operační podpora	FHOS WP
Ministerstvo obrany	Operační podpora	ETC
Ministerstvo financí	Podpůrná role	-

Hlavní - koordinační - úlohu plní Ministerstvo zahraničních věcí, zahraničního obchodu a rozvojové spolupráce. Ministr zahraničních věcí předsedá Koordinační radě. Koordinační rada je nejvyšším orgánem po Radě ministrů a skládá se z členů vlády, kteří stojí v čele ministerstev podílejících se na činnosti B-FAST, nebo jejich zástupců. Koordinační rada vyhodnocuje žádosti států o zahraniční humanitární pomoc a předkládá návrhy na její poskytnutí Radě ministrů, která činí konečné rozhodnutí. Koordinační rada následně jmenuje osobu zodpovědnou za koordinaci pomoci v postižené oblasti.

Činnost Koordinační rady je podporována řadou podřízených orgánů, jedná se zejména o následující:

- Stálý sekretariát B-FAST - zajišťuje výkon rozhodnutí a informační podporu.
- Plánovací výbor – zahrnuje zástupce partnerských ministerstev. Jeho hlavním úkolem je koordinace operačních aktivit B-FAST a poradenství (kupř. navrhuje vhodné moduly pro záchranné operace). V případě potřeby lze zřídit dočasné pracovní skupiny věnující se určité specifické oblasti humanitární intervence (materiál, ošacení apod.)
- Poradní výbor – je tvořen představiteli nestátních organizací a experty na úseku humanitární pomoci jmenovanými Koordinační radou. Na základě žádosti výbor poskytuje technické rady a doporučení. [74]

Ministerstvo vnitra, stejně tak jako Ministerstvo veřejného zdraví či obrany, se podílí na koordinaci během samotné záchranné operace a na všeobecném fungování B-FAST, zejména účastí v Plánovacím výboru. Ministerstvo vnitra navíc přispívá

k aktivitám B-FAST prostřednictvím Skupiny pro mezinárodní záchranné operace, která spadá pod Generální ředitelství civilní bezpečnosti Ministerstva vnitra. Jedná se o detašovanou skupinu zřízenou za účelem realizace mezinárodních záchranných operací a organizace cvičení a výcviku. Skládá se z profesionálních i dobrovolných členů záchranných složek pod Ministerstvem vnitra (Hasičského sboru a Civilní ochrany). Tito mohou být případně doplněni personálem Ministerstva obrany (v oblasti logistiky, komunikace apod.) či dobrovolníky z Ministerstva veřejného zdraví (doktory a nelékařskými pracovníky). Ministerstvo vnitra dále zajišťuje soulad postupů v rámci Mechanismu civilní ochrany EU. [74] [75]

V případě nasazení útvaru B-FAST při pohromě v zahraničí může určité síly a prostředky poskytnout rovněž Ministerstvo obrany, kupř. speciální vojenské jednotky, komunikační a informační systémy nebo léky a zdravotnický materiál. Ve městě Peutie se nachází centrální sklad pod správou Ministerstva obrany, kde je mj. uložen materiál pro záchranné moduly B-FAST. Ministerstvo obrany zajišťuje transport personálu a vybavení z tohoto skladu na belgická letiště.

Podpůrnou úlohu má v systému humanitární pomoci Belgie Ministerstvo financí, konkrétní činnost spočívá v analýze návrhů rozpočtů předložených jednotlivými resorty státní správy, realizace státního rozpočtu a dohled nad federálními výdaji. [74]

Belgická humanitární pomoc do zahraničí je financována z federálního rozpočtu. Veškeré humanitární rozpočtové položky byly v roce 2010 integrovány do rozpočtového programu s názvem „humanitární pomoc“ spadajícího do pravomoci ministra rozvojové spolupráce. Ten každoročně navrhuje objem prostředků vyhrazených pro tyto účely. Jedinou výjimku představuje útvar B-FAST, který nefiguruje mezi nástroji humanitární pomoci pod ministrem rozvojové spolupráce, nýbrž disponuje samostatným rozpočtem v rámci odpovědnosti ministra zahraničních věcí. [69]

Jak již bylo uvedeno, v Bruselu má své sídlo řada humanitárních organizací, včetně těch nevládních, kterých v Belgii působí značné množství. Celkem deset z nich se řadí mezi uznávané partnery DG ECHO [44], konkrétně:

1. Belgický červený kříž.

2. Červený kříž - Flandry - součást Mezinárodního hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce fungující pod záštitou Belgického Červeného kříže. [76]
3. Caritas International (Belgie) - jeden z členů sdružení Caritas Internationals.
4. Piloti bez hranic - organizace založená v roce 1983, jejímž posláním je humanitární využití zdrojů a odborných znalostí v oblasti letectví. Konkrétně poskytuje letecké prostředky pro účely humanitárních a rozvojových misí, zejména lehké dopravní letouny, které jsou schopné pracovat i v nejméně přístupných oblastech. [77]
5. Lékaři bez hranic - organizace fungující od roku 1971. Zabývá se poskytováním profesionální zdravotní péče obětem válek, katastrof či epidemií. [78]
6. Lékaři světa - nevládní organizace, která vznikla v roce 1980 oddělením od Lékařů bez hranic. Důvodem byl ideologický rozkol, protože Lékaři světa kromě samotného poskytování zdravotních služeb kladou důraz na boj proti porušování lidských práv. [79]
7. Memisa - původně katolická organizace založená v roce 1925 zabývající se snižováním úmrtnosti matek a novorozenců pomocí poskytování lékařské péče a vzdělávání v oblasti zdraví, plánovaného rodičovství a těhotenství. [80]
8. Nonviolent Peaceforce - nevojenská jednotka určená k podpoře dialogu mezi stranami ozbrojených konfliktů a ochraně civilního obyvatelstva. Sestává z válečných veteránů, zkušených členů mírových sborů a dalších dobrovolníků s potřebnými schopnostmi. [81]
9. Oxfam Solidarite - nezisková organizace realizující od roku 1984 humanitární a rozvojové projekty po celém světě zaměřené zejména na boj proti chudobě. [82]
10. Veterináři bez hranic – organizace specializovaná na poskytování veterinární péče v rozvojových zemích a pomoc místnímu obyvatelstvu při chovu hospodářských zvířat. [83]

Své ústředí v Bruselu si dále zřídilo několik evropských humanitárních platforem, kupř. Kontaktní skupina občanské společnosti (Civil Society Contact Group) spojující přes 400 organizací, nebo Dobrovolnické organizace ve spolupráci při mimořádných událostech (VOICE – Voluntary Organizations in Cooperation in Emergencies), které zastřešují celkem 84 nevládních organizací a v současné době

představují jednoho z hlavních partnerů EU na úseku humanitární pomoci a prevence katastrof. [67]

Nevládní neziskové organizace mohou za účelem financování humanitárních aktivit v zahraničí získat od státu finanční podporu – grant. Podmínky a postup jeho udělení vymezuje Královská vyhláška ze dne 19. dubna 2014 o humanitární pomoci, která nabyla účinnosti 1. června 2014. Konkrétně stát přispívá na realizaci zahraničních projektů a programů. Rozdíl mezi nimi spočívá v délce trvání a charakteru pomoci, neboť projekty jsou určeny k pokrytí krátkodobých potřeb, zatímco programy spočívají v dlouhodobějším působení v postižené oblasti a zčásti se tak prolínají s rozvojovou spoluprací.

Při krizových situacích v zahraničí zveřejní ministr rozvojové spolupráce výzvu k podávání žádostí o finanční podporu. Výzva určuje zeměpisnou oblast, priority pomoci, maximální výši grantu, typ dotovaných aktivit (projekty, programy či obojí), dokumenty, které musí nevládní organizace předložit spolu s žádostí (hlavně návrh daného projektu či programu a údaje o svých zdrojích a kapacitách) atd. O tom, kterému subjektu bude dotace poskytnuta, rozhodne ministr rozvojové spolupráce. Využití grantu musí organizace následně doložit formou průběžné a závěrečné zprávy. [84]

Obecně lze konstatovat, že ve většině případů provádí Belgické království humanitární asistenci v součinnosti s partnery. V zájmu efektivity pomoci jsou při jejich výběru upřednostňovány uznávané humanitární organizace, jako je OSN, EU, Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce a osvědčené nestátní neziskové organizace. Pro volbu partnerů jsou stanoveny následující požadavky:

- vysoká odborná úroveň, dostatečné zkušenosti;
- soulad s mezinárodními standardy;
- znalost místního obyvatelstva, schopnost vyhovět potřebám v zasažené oblasti;
- transparentnost činností a financování.

Jinými slovy, kvalita práce dané organizace musí být nějakým způsobem prokázána, např. pokud je členem či přizvaným hostem IASC, má uzavřenu partnerskou smlouvu s DG ECHO či vlastní certifikát Partnerství humanitární odpovědnosti

(Humanitarian Accountability Partnership - HAP - mezinárodní samoregulační orgán v humanitárním sektoru). Tyto požadavky platí i pro volbu neziskových organizací, jimž je poskytnuta podpora ze státního rozpočtu dle Královské vyhlášky o humanitární pomoci. Zde je přímo specifikováno, co musí organizace splňovat, aby byla způsobilá pro získání grantu, přičemž určité organizace jsou v rámci belgické mnohostranné spolupráce považovány za stálého partnera. [69] [84]

7.3. Komparace rozměru humanitární pomoci

Nyní porovnáme rozměr humanitární pomoci ČR, Maďarska a Belgie za posledních 10 let. V tomto případě je jediným objektivním hlediskem pro komparaci objem darovaných finančních prostředků. Aby nedošlo ke zkreslení vlivem převodu měn, bude jako zdroj dat využít Evropský informační systém reakce na katastrofy (European Emergency Disaster Response Information System, dále jen „EDRIS“). EDRIS byl vytvořen v rámci DG ECHO za účelem transparentnosti humanitárního financování. Databáze obsahuje detaily o humanitární asistenci poskytnuté DG ECHO a jednotlivými členskými státy EU od roku 1999. Údaje do systému vkládají samy členské státy. [85]

Následující tabulka obsahuje přehled výdajů na humanitární pomoc tří srovnávaných států za posledních 10 let (v mil. Eur).

Tab. 24 - Porovnání humanitárních výdajů ČR, Maďarska a Belgie v mil. Eur (2006 – 2015) [86, vlastní zpracování]

<i>Rok</i>	<i>ČR</i>	<i>Maďarsko</i>	<i>Belgie</i>
2006	2,190065	0,063934	45,802188
2007	2,189469	0,212750	51,812247
2008	2,732040	0,625000	66,085531
2009	3,373600	0,280250	69,175896
2010	3,315877	0,670500	65,113579
2011	2965047	0,304599	92,327593
2012	2,586274	0,646564	75,491641
2013	2,591813	0,587437	105,383975
2014	3,352045	0,344908	67,400240
2015	3,824731	1,618937	171,421742
<i>Celkem</i>	<i>29,120961</i>	<i>5,354879</i>	<i>810,014632</i>

Dle údajů z EDRIS vynaložila ČR za posledních 10 let téměř 30 mil. Euro, což je 5x více než za to samé období poskytlo Maďarsko (5 mil. Euro). Markantnější rozdíl jsme však zaznamenali v porovnání s Belgickým královstvím, které darovalo celkem 810 mil. Euro, tj. 27x více než ČR a 151x více než Maďarsko. Pro formulaci důvodů tohoto jevu je třeba vycházet ze základních odlišností mezi komparovanými zeměmi.

Postavení státu je ovlivněno mj. jeho historií. V tomto ohledu má ČR s Maďarskem mnoho společného, zejména co se týče novověkých a moderních dějin. Oba státy vznikly v roce 1918 po rozpadu Rakouska-Uherska, jehož byly součástí. Po konci 2. světové války se v ČR (resp. Československu) i Maďarsku chopili moci komunisté, byla nastolena totalita a země se staly součástí východního bloku. Národní hospodářství bylo z velké části zestátněno a podroběno centrálnímu plánování pod sovětským vlivem. Po zániku Sovětského svazu prošly obě země politickou a ekonomickou transformací a postupně se začaly zapojovat do mezinárodních struktur. [57]

Oproti tomu historický vývoj Belgie byl odlišný. Její území bylo na počátku 19. století ovládáno Francouzy a po porážce Napoleona bylo připojeno ke Spojenému království nizozemskému. Následně v roce 1830 proběhla v zemi revoluce a bylo vyhlášeno samostatné Belgické království. Po druhé světové válce se Belgie stala jedním ze zakládajících členů klíčových mezinárodních organizací. [66]

Základní rozdíl tedy spočívá v časovém období, kdy v daných zemích funguje demokratické státní zřízení a tržní ekonomika. Tyto procesy se v ČR i Maďarsku formují výrazně kratší dobu než v Belgii, což ovlivňuje jednak ekonomickou vyspělost těchto států, a rovněž jejich postavení v rámci mezinárodního společenství (ČR a Maďarsko jsou členy EU od roku 2004, zatímco Belgie již od roku 1952 a navíc zde sídlí většina jejích institucí).

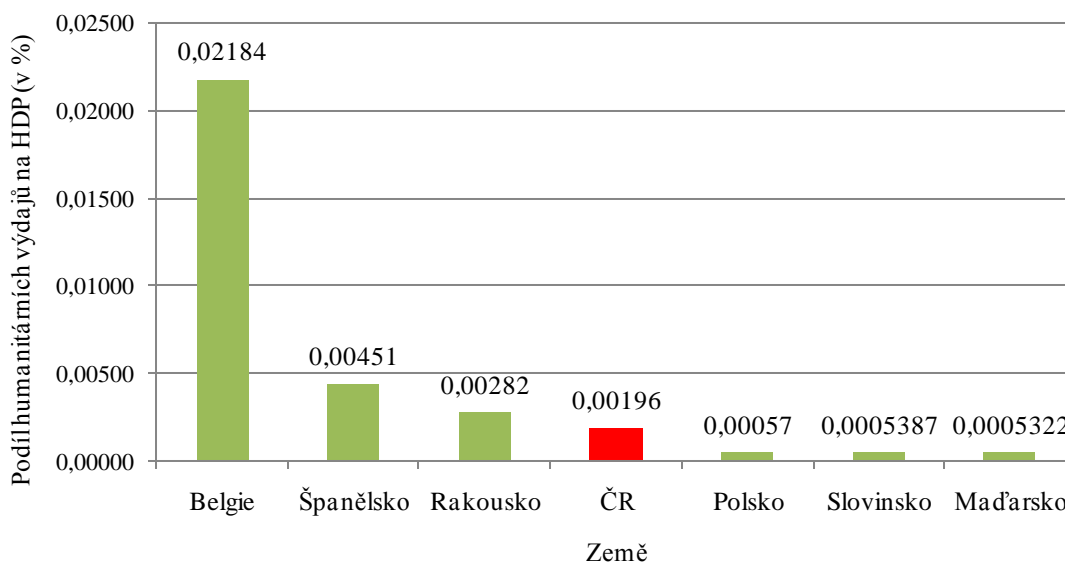
Zmíněné faktory přirozeně ovlivňují i humanitární pomoc do zahraničí, především úroveň systému jejího poskytování a výši finančních prostředků, který je daný stát schopen na tyto účely vyčlenit.

Pro potvrzení či vyvrácení hypotézy 2 - Rozměr humanitární pomoci ČR do zahraničí je srovnatelný s jinými evropskými státy - je potřeba provést ještě komparaci výdajů na humanitární pomoc ve vztahu k HDP. Pro komplexnější představu zahrneme do srovnání další 4 země Evropy – Polsko, Rakousko, Španělsko a Slovinsko. Celkové výdaje za posledních 10 let a jejich podíl na HDP uvádí tabulka níže. Příloha 7 obsahuje dílčí údaje za jednotlivé roky. Zdrojem dat o HDP je databáze statistického úřadu EU – Eurostatu.

Tab. 25 – Srovnání výdajů a jejich podílu na HDP sedmi vybraných evropských států

[86, 87, vlastní zpracování]

Stát	Výdaje (v mil. Eur)	Podíl na HDP (v %)
Belgie	810,014632	0,02184
Španělsko	479,259768	0,00451
Rakousko	85,588497	0,00282
ČR	29,120961	0,00196
Polsko	20,636093	0,00057
Maďarsko	5,354879	0,00053
Slovinsko	1,94850	0,00054

Graf 7 – Podíl výdajů na HDP sedmi vybraných evropských států

V tabulce 25 jsou státy seřazeny sestupně podle výše celkového humanitárního příspěvku, ve sloupcovém grafu 7 pak podle poměru tohoto příspěvku k HDP. V obou

případech se ČR nachází ve středu „žebříčku“. Na základě těchto poznatků lze konstatovat, že ČR se nemůže finančním rozměrem své humanitární pomoci do zahraničí rovnat vyspělým západním ekonomikám typu Belgie, nicméně mezi státy střední Evropy, zejména těmi, které přistoupily do EU v roce 2004 či později, zaujímá přední místo. Tudíž **hypotézu 2 může me potvrdit.**

7.4. Komparace metod a přístupů v poskytování pomoci

ČR a Maďarsko kromě určitých historických mezníků spojuje geografická blízkost (střední Evropa), shodné státní zřízení a s tím související členství v tzv. Visegrádské čtyřce. Také systém humanitární pomoci obou zemí se v mnoha ohledech podobá. Oproti tomu západoevropská Belgie jako konstituční monarchie má rozdílnou soustavu státních orgánů a také její humanitární aktivity jsou realizovány trochu odlišným způsobem.

V rámci srovnání nejprve uvedeme hlavní společné znaky systému poskytování humanitární pomoci ČR, Maďarska a Belgie, kterými jsou

- pojetí humanitární asistence jako pomoci určené k záchraně lidských životů a zmírnění utrpení zahrnující nejen reakci na bezprostřední následky krizí, ale také včasnou rehabilitaci, obnovu území, prevenci katastrof a připravenost na ně; důležitá je rovněž provázanost humanitárních a dlouhodobějších rozvojových aktivit;
- principy provádění humanitární pomoci - v souladu s principy GHD, mezinárodním humanitárním právem a dohod na globální i evropské úrovni; uznání OSN (OCHA) jako ústředního koordinátora humanitární intervence.

V tabulce 26 jsou srovnány konkrétní prvky systému humanitární pomoci jednotlivých dárcovských zemí.

Tab. 26 – Srovnání jednotlivých prvků systému humanitární pomoci ČR, Maďarska a Belgie

Byl dárcem pomoci někdy v minulosti rovněž jejím příjemcem?		
ČR	ano	při povodních (1997 a 2002)
M	ano	při povodních (1997, 1999, 2000) či uprchlické krizi (2015)
B	ano	nejednalo se však přímo o pomoc při humanitární krizi - Belgie obdržela několik příspěvků od DG ECHO určených např. na kampaně pro zvýšení veřejného povědomí

Má ze země zpracovaný dokument strategického (dlouhodobějšího) charakteru týkající se humanitární pomoci?		
ČR	ne	pouze Strategie mnohostranné rozvojové spolupráce, kde je problematika humanitární pomoci řešena jen okrajově
M	ano	Strategie mezinárodní rozvojové spolupráce a strategický koncept mezinárodní humanitární pomoci Maďarska na léta 2014-2020
B	ano	Belgická strategie humanitární pomoci z r. 2014

Existuje právní předpis týkající se humanitární pomoci?		
ČR	ano	zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí
M	ano	zákon č. XC, o mezinárodní rozvojové spolupráci a mezinárodní humanitární pomoci, jenž nabyl účinnosti 1. července 2015
B	ano	zákon ze dne 19. března 2013 o belgické rozvojové spolupráci; královská vyhláška ze dne 19. dubna 2014 o humanitární pomoci

Má dárcovská ze země stanoveny priority humanitární pomoci?		
	<i>tematické</i>	<i>geografické</i>
ČR	ne	stanoveny pouze v rámci rozvojové spolupráce, kdy se částečně promítají i do humanitární pomoci (např. Afghánistán)
M	ne	ne
B	ano	ano

Jakou pomoc jsou ze země schopny poskytnout?		
	<i>formy pomoci</i>	<i>dostupné odřady pro záchrannářskou pomoc</i>
ČR	finanční, materiální, záchrannářská, poradenská	3x USAR, HCP, CBRNDDET, FRB, AMP
M		2x USAR
B		USAR, HCP, FHOS, WP, ETC

Má ze země zřízení speciální strukturu orgánů pro humanitární pomoc?	
ČR	ne
M	ne
B	ano (B-FAST)

Odpovědné orgány		
	<i>ústřední orgán zodpovědný za plánování a implementaci humanitární pomoci</i>	<i>v jeho rámci vytvořen odbor specializovaný na humanitární pomoc</i>
ČR	Ministerstvo zahraničních věcí	Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci
M	Ministerstvo zahraničních věcí a obchodu	Odbor mezinárodní rozvojové spolupráce a humanitární pomoci
B	Federální Ministerstvo zahraničních věcí, zahraničního obchodu a rozvojové spolupráce	Generální ředitelství pro rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc
	<i>o poskytnutí pomoci rozhoduje</i>	<i>další zapojené orgány státní správy</i>
ČR	Ministr zahraničních věcí / Vláda / Ministerstvo vnitra	MV, MV-GŘ HZS ČR (součást MV), ostatní ministerstva (Ministerstvo zdravotnictví, obrany), Správa státních hmotných rezerv
M	Ministr zahraničních věcí a obchodu	MV, Národní generální ředitelství pro řízení katastrof (součást MV), ostatní ministerstva
B	Rada ministrů	MV, Skupiny pro mezinárodní záchranné operace (součást MV), Ministerstvo veřejného zdraví, obrany, financí

Nestátní neziskové organizace			
	<i>Počet partnerů DG ECHO</i>	<i>Je pravidelně vypisováno dotační řízení?</i>	<i>Jsou podmínky a průběh dotačního řízení upraveny zákonem?</i>
ČR	3	ano	ne
M	0	ne	ne
B	10	ano	ano (královská vyhláška ze dne 19. dubna 2014 o humanitární pomoci)

Výběr partnerů pro poskytování humanitární pomoci			
	<i>Země volí pouze uznávané humanitární partnery</i>	<i>Jsou určena kritéria pro výběr partnerů?</i>	<i>Jakým způsobem?</i>
ČR	ano	ano	nezáväzně
M	ano	ano	nezáväzně
B	ano	ano	záväzně - právním předpisem (královská vyhláška ze dne 19. dubna 2014 o humanitární pomoci)

Financování		
	<i>Kapitola (úsek) státního rozpočtu</i>	<i>Výdajový rámec pro humanitární pomoc navrhuje a s prostředky následně nakládá</i>
ČR	Ministerstvo zahraničních věcí	Ministr zahraničních věcí
M	Ministerstvo zahraničních věcí a obchodu	Ministr zahraničních věcí a obchodu
B	Federální Ministerstvo zahraničních věcí, zahraničního obchodu a rozvojové spolupráce	Ministr rozvojové spolupráce (humanitární pomoc obecně), ministr zahraničních věcí (B-FAST)

Všechny tři státy mají kapacity pro poskytnutí finanční, materiální, záchranné i expertní formy pomoci. Ústřední orgánem státní správy odpovědným za humanitární pomoc je ministerstvo, do jehož působnosti spadají zahraničních věcí. V jeho struktuře je vytvořen specializovaný úsek zabývající se humanitární pomocí spolu s rozvojovou spoluprací, jelikož se jedná o úzce související oblasti. U všech států je dalším důležitým aktérem ministerstvo vnitra a jeho pracoviště zabývající se ochranou před katastrofami.

Pouze Belgie má stanoveny oficiální prioritní oblasti humanitární asistence a legislativně zakotveny podmínky a proces dotačních řízení pro nevládní neziskové organizace. Rovněž jako jediný z námi srovnávaných států má Belgické království zřízení speciální meziresortní strukturu orgánů pro poskytování pomoci (B-FAST).

Na základě této komparace lze tedy konstatovat, že nejpropracovanějším systémem humanitární pomoci do zahraničí disponuje Belgie, která jej průběžně reformuje dle svých dlouhodobých zkušeností a výsledků. Systémy ČR a Maďarska jsou zatím spíše v počátcích, přesto je ČR v některých ohledech před Maďarskem napřed, kupř. co se týče pravidelného vyhlášení dotačních řízení, objemu poskytovaných finančních prostředků či počtu a různorodosti odřadů vycvičených pro mezinárodní záchranné operace (tím se vyrovnáme i Belgii, ačkoli belgické moduly v rámci B-FAST mohou být nasazeny do maximální vzdálenosti 6 000 km, což je dále, než bývá standardní – pro srovnání, v ČR je uplatňována vzdálenost do 2 500 km).

8. Humanitární aktivity EU za posledních 10 let

EU je předním světovým dárcem humanitární pomoci. Poskytuje významnou část celosvětových finančních prostředků přidělovaných v nouzových situacích obětem přírodních i člověkem způsobených katastrof. Část těchto finančních prostředků pochází přímo od členských států, avšak významný příspěvek je poskytován i z rozpočtu EU. [88]

Stejně jako vlády členských států EU, DG ECHO pomoc přímo nerealizuje, nýbrž financuje operace uskutečňované jeho partnery, k nimž patří kromě mezinárodních a nevládních neziskových organizací i např. agentury OSN. ECHO zabezpečuje odpovědnost a transparentnost při využívání finančních prostředků a soulad poskytované pomoci s potřebami postiženého obyvatelstva. [88]

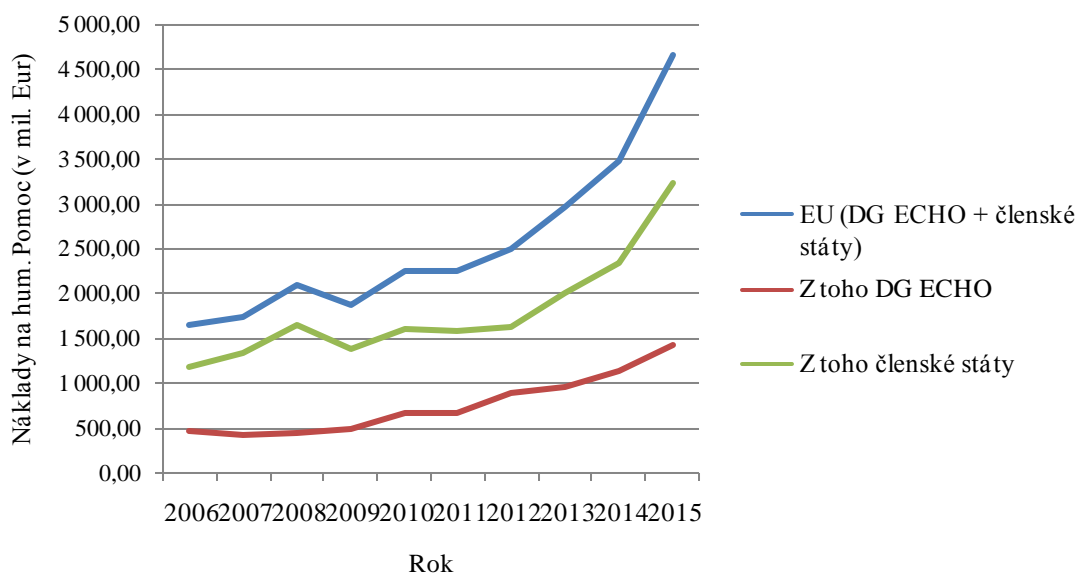
8.1. Celkový příspěvek EU

Následující tabulka a graf zobrazují celkovou hodnotu humanitární pomoci EU během let 2006 – 2015, přičemž v rámci příspěvku rozlišujeme, zda jej poskytla EU jako celek, jednotlivé členské státy či přímo DG ECHO. Jako zdroj dat slouží opět informační systém EDRIS. Hodnoty jsou v mil. Eur.

Tab. 27 – Hodnota příspěvku EU na humanitární pomoc (2006 – 2015)

[86, vlastní zpracování]

<i>Rok</i>	<i>EU jako celek</i>	<i>Z toho DG ECHO</i>	<i>Z toho členské státy</i>
2006	1 666,30	467,95	1 198,35
2007	1 764,92	420,11	1 344,81
2008	2 104,87	435,21	1 669,66
2009	1 883,09	481,28	1 401,81
2010	2 273,94	660,82	1 613,12
2011	2 263,64	664,71	1 598,93
2012	2 521,25	888,49	1 632,76
2013	2 988,93	963,37	2 025,56
2014	3 492,62	1 131,04	2 361,58
2015	4 669,61	1 424	3 245,61
<i>Celkem</i>	<i>25 629,17</i>	<i>7 536,98</i>	<i>18 092,19</i>
<i>Podíl (%)</i>	<i>100,00</i>	<i>29,41</i>	<i>70,59</i>

Graf 8 - Hodnota příspěvku EU na humanitární pomoc (2006 – 2015)

Za posledních 10 let věnovala EU na humanitární pomoc dohromady 25,5 miliardy Eur. Více než čtvrtina této částky byla poskytnuta přímo z unijního rozpočtu, tři čtvrtiny pak věnovaly členské státy. Z grafického znázornění lze zřetelně vyzorovat rostoucí tendenci jak u EU jako celku, tak v případě DG ECHO i členských států. U EU jako celku je rozdíl mezi příspěvkem v roce 2006 a 2015 tři miliardy Eur, tj. téměř trojnásobek; DG ECHO i členské státy také přispěly v loňském roce 3x větším obnosem než před 10 lety.

Co se týče samostatného DG ECHO, v posledních letech přidělené částky výrazně převyšují původní závazky. Evropský rozpočet je všeobecně považován za napjatý, neboť humanitární potřeby dosahují nejvyšší úrovně od poloviny 90. let 20. století, avšak dostupné finanční prostředky jsou limitované. Předem schválený rozpočet DG ECHO byl proto průběžně navyšován dodatečnými převody prostředků, hlavně z rezervy EU na pomoc při mimořádných událostech či z jiných rozpočtových položek. Ani rok 2016 nebude výjimkou – výdajový rámec humanitárního rozpočtu EU je stanoven na 1,18 miliardy Eur a Evropská komise již oznámila, že dalších 150 milionů Eur z rezervy na pomoc při mimořádných událostech bude použito na zmírnění dopadů syrské občanské války. [88]

8.2. Komparace priorit EU a ČR

Pro potvrzení či vyvrácení hypotézy 3 budou porovnány priority skutečně humanitární intervence ČR s prioritami EU. Jinými slovy ověříme, zda a do jaké míry se cílové země, kam je pomoc těmito subjekty poskytována, shodují z časového a geografického hlediska. Postup analýzy je následující: stanovíme země, kterým ČR poskytla za posledních 10 let humanitární pomoc; dle systému EDRIS zjistíme, kolik z těchto států podpořila i EU, a nakonec vypočteme procentuelní shodu. Tato prostá shoda však nemůže být plně vypovídající, jelikož finanční rozměr pomoci se u jednotlivých podpořených zemí liší. Každé z nich proto přiřadíme váhu odpovídající jí darované částce v mil. Kč a opět spočítáme shodu v %. Pro účely tohoto rozboru bude za EU považováno pouze DG ECHO.

Hlavní výstup analýzy je uveden v tabulce níže. Kompletní seznam zemí s vyznačením shod obou dárců je zpracován v příloze 8.

Tab. 28 – Komparace geografických priorit ČR a EU [10, 86 vlastní zpracování]

Rok	Celkový příspěvek ČR		Z toho shoda s EU		Celková % shoda s EU	
	Počet zemí	Hodnota příspěvku těmto zemím	Počet zemí	Hodnota příspěvku těmto zemím	Dle počtu zemí	Dle hodnoty příspěvku
2006	12	80	11	75	91,67	93,75
2007	25	66,562	18	56,438	72,00	84,79
2008	23	71,487	18	60,777	78,26	85,02
2009	20	83,235	14	79,181	70,00	95,13
2010	21	88,796	15	81,395	71,43	91,67
2011	21	72,996	19	69,696	90,48	95,48
2012	18	70,228	17	69,478	94,44	98,93
2013	19	70,505	18	67,505	94,74	95,74
2014	21	83,58	19	81,789	90,48	97,86
2015	22	89,776	18	84,606	81,82	94,24
<i>Celkem</i>	<i>202</i>	<i>777,165*</i>	<i>167</i>	<i>725,865</i>	82,67	93,40

* Hodnota příspěvků se mírně liší od celkových výdajů na humanitární pomoc za posledních 10 let, protože zde nejsou započteny dary do fondu CERF (není určen konkrétním regionům).

Kdybychom vycházeli pouze z počtu podpořených států, vyšla by shoda necelých 83 %. Po zahrnutí finančního aspektu však činí o 10 procentních bodů více,

tedy 93 %. Tento fakt značí, že ČR přiřazuje zemím, kterým se rozhodla poskytnout pomoc i EU, zvýšený význam vyjádřený vyšší finanční podporou.

Úplná, stoprocentní, shoda by byla málo pravděpodobná (ČR je svrchovaný stát s vlastními prioritami v oblasti zahraniční politiky). Jelikož se geografické zaměření humanitární asistence ČR z více než 90 % překrývá s pomocí EU, můžeme **hypotézu 3** - Priority ČR v oblasti humanitární pomoci do zahraničí se shodují s prioritami EU – **potvrdit**.

9. Diskuse

Nejprve stručně vymezíme hlavní mezníky ve vývoji systému humanitární pomoci ČR do zahraničí za posledních 10 let. V roce 2006 se ČR přihlásila k principům iniciativy GHD, které byly promítnuty do první Operační strategie humanitární pomoci zpracované pro rok 2009. Tato strategie se dá považovat za počáteční krok v procesu profesionalizace systému. V souvislosti s ní MZV ČR poprvé vypsal oficiální výběrové dotační řízení na projekty nevládních neziskových organizací.

O rok později nabyl účinnosti zákon č. 151/2010 Sb., o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí, který zakotvil definici humanitární pomoci a stanovil působnost orgánů státní správy při jejím poskytování. V tom samém roce byla dokončena výstavba NZHP ve Zbirohu, jež výrazným způsobem zefektivnila proces příjmu a expedice materiální pomoci.

Současný systém humanitární pomoci ČR by se dal shrnout v následujících bodech:

- Problematika je právně vymezena v zákoně č. 151/2010 Sb. a dalších souvisejících právních předpisech (např. zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému).
- Mezi zainteresované subjekty státní správy patří zejména MZV ČR (Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci) spolu s MV-GŘ HZS ČR.
- MZV sestavuje pro účely plánování a rekapitulace humanitární pomoci sérii dokumentů; mezi nejvýznamnější řadíme Operační strategii humanitární pomoci na následující rok, Střednědobé vyhodnocení humanitární pomoci a Zprávu o čerpání prostředků na humanitární pomoc za předcházející rok.
- ČR na úseku humanitární pomoci spolupracuje se specializovanými orgány mezinárodních organizací. V rámci OSN je to OCHA, který je uznáván jako koordinátor humanitární asistence a nejlepší záruka dodržování humanitárních principů širokým spektrem aktérů. Úzká kooperace probíhá rovněž s evropským DG ECHO.
- ČR má kapacity pro poskytnutí finanční, materiální, záchranné nebo expertní formy humanitární asistence. Při volbě adekvátní výše a formy pomoci se

zohledňují potřeby postižené země, její vzdálenost od ČR, disponibilní zdroje státního rozpočtu a zahraničněpolitické priority.

- V ČR působí na poli humanitární pomoci množství nevládních organizací. Tři z nich se řadí mezi uznávané partnery DG ECHO – Člověk v tísni, ADRA ČR a Charita ČR. MZV ČR podporuje aktivity neziskových organizací prostřednictvím dotací na jejich zahraniční humanitární projekty.
- Státní humanitární pomoc ČR je financována z položky na humanitární pomoc v rámci rozpočtové kapitoly MZV ČR. V případě potřeby mohou být rovněž využity finanční prostředky z vládní rezervy či jiných kapitol státního rozpočtu.

ČR za posledních 10 let vynaložila na humanitární pomoc do zahraničí 784,5 mil. Kč. Předem schválený roční výdajový rámec je posledních 6 let konstantní – 73 mil. Kč, přičemž v některých letech musel být kvůli četnosti a závažnosti humanitárních krizí ve světě navýšen. Celkové humanitární výdaje v čase kolísají, nicméně obecně mají rostoucí tendenci. Jejich podíl na HDP, který činí průměrně necelé 2 tisíciný procenta ročně, však dlouhodobě klesá.

O uvolnění finančních prostředků rozhodl během posledního desetiletí v naprosté většině případů ministr zahraničních věcí. Pouze u 5 humanitárních aktivit, jejichž hodnota přesáhla 5 mil Kč, učinila rozhodnutí vláda. Pomoc financovaná ČR byla z největší části realizována českými neziskovými organizacemi, které splnily stanovená kritéria a uspěly v dotačním výběrovém řízení. Nejvíce projektů uskutečnila organizace Člověk v tísni, jejíž rozpočet na tyto účely vzrostl z necelých 21 mil. Kč v roce 2006 na 350 mil. Kč v roce 2014, tj. více než čtyřnásobek humanitárního rozpočtu MZV ČR. Značný podíl svých příjmů v posledních letech organizace získává z grantů od evropských institucí (zejména DG ECHO), dále z příspěvků z českého státního rozpočtu či rozpočtů zahraničních a v neposlední řadě z darů a veřejných sbírek.

Mezi další subjekty, které pomoc ČR implementovaly, patří mezinárodní organizace (zejména fondy a agentury OSN) a zahraniční nevládní organizace spolu s Mezinárodním hnutím Červeného kříže a Červeného půlměsíce. Zapojeny byly také zastupitelské úřady ČR a místní instituce postižené země. Materiální, záchranářskou či

expertní formu pomoci realizovaly příslušné orgány státní správy ČR, především MV-GŘ HZS ČR a Správa státních hmotných rezerv.

Za námi zkoumaného časového období přispěla ČR ke zmírnění následků katastrof ve více než 80 zemích světa. Nejvíce byly podpořeny asijské a africké státy sužované komplexní krizí, vysokou frekvencí přírodních pohrom či bezpečnostní nestabilitou plynoucí z ozbrojených konfliktů. Konkrétně ČR poskytla největší objem finančních prostředků Afghánistánu, Sýrii, Pákistánu a rozvojovým zemím jako jsou Etiopie, Keňa či Somálsko.

Kromě finanční formy pomoci, která suverénně převažovala, poskytla ČR taktéž několikrát pomoc materiální, záchranářskou či poradenskou. Materiální pomoc zahrnovala dodávky prostředků pro nouzové ubytování, evakuačních balíčků, zdravotnického materiálu či technického vybavení pro záchranné a likvidační práce dle charakteru řešené mimořádné události. Ze záchranných odřadů byly nejčastěji nasazeny odřady povodňové. Čeští experti z řad HZS ČR byli do zahraničí vysíláni hlavně v rámci vyhodnocovacího a koordinačního týmu EU (EUCPT).

V práci byl dále srovnán rozměr a způsob poskytování humanitární pomoci ČR a dalších dvou evropských států – Belgie a Maďarska. Všechny tyto státy vnímají humanitární asistenci jako důležitou součást zahraniční politiky a průběžně usilují o její zdokonalování. Na základě analýzy institucionálních, právních a koncepčních prvků jednotlivých systémů poskytování humanitární pomoci můžeme konstatovat, že nejsofistikovanějším systémem disponuje Belgické království. To rovněž poskytuje na humanitární účely několikanásobně větší obnos finančních prostředků než ČR a Maďarsko. Vysvětlení tohoto faktu jsme našli ve faktorech majících kořeny v historických souvislostech, jako jsou postavení těchto zemí v rámci mezinárodního společenství, výkonnost ekonomiky a disponibilní prostředky státního rozpočtu.

Přestože humanitární příspěvek ČR kvantitativně nedosahuje výše toho belgického, je srovnatelný s dalšími evropskými státy; v porovnání s novými členy EU je dokonce jeden z nejvyšších.

Co se týče humanitárních aktivit EU, finanční hodnota pomoci jednotlivých členských států i DG ECHO se za posledních 10 let zvyšuje. Jelikož ČR při alokaci svých finančních prostředků vychází z humanitárních výzev mezinárodních organizací, včetně EU, většina geografických priorit ČR (konkrétně 93 %) se shoduje s těmi evropskými.

Na základě výše uvedeného shrneme výsledek verifikace stanovených hypotéz:

Tab. 29 - Výsledek verifikace stanovených hypotéz

<i>Číslo</i>	<i>Znění hypotézy</i>	<i>Výsledek verifikace</i>
1.	Rozměr humanitární pomoci ČR do zahraničí z dlouhodobého hlediska roste jak absolutně, tak ve vztahu k HDP	vyvrácena
2.	Rozměr humanitární pomoci ČR do zahraničí je srovnatelný s jinými evropskými státy	potvrzena
3.	Priority ČR v oblasti humanitární pomoci do zahraničí se shodují s prioritami EU	potvrzena

Za účelem sumarizace současného systému humanitární pomoci ČR bude využita SWOT analýza, kdy identifikujeme konkrétní silné a slabé stránky, hrozby a příležitosti (viz tabulka 30).

Tab. 30 – SWOT analýza českého systému humanitární pomoci do zahraničí

<i>SILNÉ STRÁNKY</i>	<i>SLABÉ STRÁNKY</i>
<ul style="list-style-type: none"> - zakotvení problematiky v právních předpisech, samostatný zákon o humanitární pomoci - pravidelné koncepční plánování humanitární pomoci - existence centrálního skladu pro soustředění materiálu určeného k odeslání do zahraničí - množství a profesionální úroveň odřadů pro mezinárodní záchranné operace - zkušenosti odborníci pro vyslání do zahraničí - dobré mezinárodní vztahy - spolupráce s uznávanými humanitárními partnery - podpora kapacit nestátních neziskových organizací (dotace) 	<ul style="list-style-type: none"> - nižší úroveň financování humanitární pomoci - absence strategického dokumentu zabývajícího se humanitární pomoci v dlouhodobém horizontu - absence oficiálních priorit humanitární pomoci - absence legislativního vymezení dotačních řízení pro nestátní neziskové organizace
<ul style="list-style-type: none"> - rozpočtové škrty v rámci kapitoly MZV ČR - diplomatické či jiné konflikty, které by mohly ohrozit dobré vztahy s jinými zeměmi - neefektivní fungování klíčových mezinárodních organizací (OSN, EU) - možnost zneužití darovaných prostředků či dotací - problémy týkající se přístupu k postiženému obyvatelstvu (kupř. u uzavřených autoritářských režimů či v případě ozbrojených konfliktů) 	<ul style="list-style-type: none"> - zvyšování četnosti a rozsahu humanitárních krizí v posledních letech - zefektivnění finančních procesů ve státní správě ústící v navýšení humanitárního rozpočtu - ekonomický růst - rozšíření počtu nevládních neziskových organizací, které mají uzavřenu partnerskou smlouvu s DG ECHO
<i>HROZBY</i>	<i>PŘÍLEŽITOSTI</i>

Humanitární systém ČR má své přednosti i slabé stránky. V následujících odstavcích proto navrhneme několik opatření, která by mohla odstraněním nalezených nedostatků a podpořením silných stránek posílit dopad a přidanou hodnotu českého humanitárního příspěvku.

Pokud se má úroveň systému humanitární pomoci ČR zvýšit, zejména v podmínkách stoupající četnosti a závažnosti krizových situací ve světě, je třeba nejprve stanovit jeho základní směřování. Za tímto účelem doporučujeme zpracovat

dokument strategického charakteru s výhledem na příštích několik let, jehož východiska by byla pravidelně přehodnocována. Dokument by mohl nést označení kupř. „Strategický koncept humanitární pomoci ČR do zahraničí“ a obsahoval by vymezení cílů a principů humanitární asistence, shrnutí disponibilních nástrojů k jejímu poskytování, a případně seznam kroků k zefektivnění systému spolu se subjekty odpovědnými za jejich realizaci a závaznými termíny plnění. Ve strategii se mohou rovněž vytyčit alespoň základní geografické a tematické prioritní oblasti humanitární pomoci. Geografické priority by byly stanoveny na základě hlavních cílových zemí české rozvojové spolupráce a posouzení dlouhodobých humanitárních potřeb.

Vlivem rozpočtových omezení není v možnostech ČR přispívat na řešení veškerých humanitárních krizí ve světě. Přesto by bylo vhodné udržet výši financování vzhledem k HDP minimálně na konstantní úrovni, tzn., aby poměr darované částky k HDP dlouhodobě neklesal, jako tomu bylo v minulých letech. Žádoucí by bylo učinit do budoucna určitý závazek, kupř., že do roku 2025 dosáhne podíl ročních humanitárních výdajů na HDP 3 tisícin % . Předpokladem navýšení financování je ekonomický růst a případné úspory ve státním rozpočtu.

Současně je nutné zajistit, aby vynaložené finanční prostředky byly využity efektivně. Jelikož v posledních letech stoupá význam tuzemských nevládních organizací jako realizátorů pomoci, je třeba se zaměřit právě na ně. Pokud bychom se inspirovali belgickým modelem, nabízí se možnost legislativního zakotvení podmínek a průběhu dotačních řízení pro tyto subjekty. Tento záměr by šel uskutečnit buď formou samostatného zákona, nebo vyhlášky MZV ČR, jejíž výhoda oproti zákonu spočívá ve větší flexibilitě. V případě vyhlášky by se však nejdříve musel novelizovat zákon č. 151/2010 Sb. ve smyslu doplnění zákonného zmocnění k vydání provádějícího právního předpisu. Struktura nového zákona či vyhlášky by mohla vypadat následovně:

1. vymezení základních pojmů,
2. požadavky, které musí nezisková organizace splnit, aby se mohla výběrového řízení zúčastnit (partnerství s DG ECHO, vlastnictví certifikátů v humanitární oblasti, minimální počet předchozích úspěšně realizovaných projektů v zahraničí atd.),
3. vyhlášení dotačního řízení (jeho periodicita, obsah apod.),

4. náležitosti žádosti o grant a seznam dokumentů, které je třeba k žádosti přiložit,
5. kritéria hodnocení navržených projektů,
6. složení hodnotící komise,
7. náležitosti rozhodnutí o přidělení dotace,
8. způsob vyplácení grantu,
9. seznam průběžných a závěrečných účetních dokumentů, kterými nevládní organizace doloží využití poskytnuté dotace.

Hrozbu zneužití darovaných prostředků lze tedy z velké části eliminovat spoluprací s uznávanými humanitárními partnery.

Bylo by taktéž možné ve větší míře využívat odborných a místních znalostí neziskových organizací prostřednictvím rad a doporučení státním orgánům, např. již při rozhodování o poskytnutí pomoci a její formě. Další prostor pro zlepšení vidíme ve zvyšování veřejného povědomí o státní i nestátní humanitární pomoci, především u mladších generací, a posilování role dobrovolnictví. Na tomto cíli by mělo kromě MZV ČR participovat také Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR a veřejná média.

Taktéž by se mohla postupně rozšiřovat nabídka modulů pro mezinárodní záchranné operace. K zabezpečení připravenosti a akceschopnosti sil a prostředků pro tyto akce (záchranných odřadů, jednotlivých expertů a jejich vybavení) je vhodná pravidelná účast na mezinárodních konferencích, workshopech či cvičeních. ČR může při dalším rozvoji svého systému humanitární pomoci využívat zkušeností, které získala v minulých letech jako příjemce zahraniční pomoci.

10. Závěr

Humanitární pomoc je morálním imperativem a základním projevem solidarity mezi národy. ČR během let 2006 – 2015 poskytla ze svého rozpočtu 784,5 mil. Kč na podporu státům postiženým přírodní či člověkem vyvolanou katastrofou.

O poskytnutí pomoci rozhoduje a pomoc následně realizuje většinou MZV ČR spolu s MV-GŘ HZS ČR, případně v kooperaci s dalšími subjekty (nevládními či mezinárodními organizacemi, českými zahraničními misemi apod.). ČR je schopna poskytnout pomoc finanční, materiální, záchrannářskou či expertní. Nejčastěji je volena forma finanční, zejména v případě větší vzdálenosti postiženého státu od ČR. Mezi nejvýznamnější české nestátní neziskové organizace zabývající se humanitární pomocí do zahraničí patří Člověk v tísni, ADRA ČR či Charita ČR. Všechny tyto organizace se řadí mezi uznávané partnery DG ECHO.

Jedna ze zásadních slabých stránek systému poskytování humanitární asistence ČR je nižší úroveň jeho financování. Ta však není způsobena neochotou pomáhat, nýbrž rozpočtovými omezeními. Přestože má tedy ještě český systém humanitární pomoci určité nedostatky, během posledních let prošel značným vývojem od přerozdělování pomoci ministrem zahraničních věcí až k jasnému rozdělení pravomocí a zavedenému programování srovnatelnému s vyspělými dárci.

ČR tak postupně prohlubuje svůj soulad se zásadami dobrého humanitárního dárcovství a v rámci svých fiskálních možností přispívá ke zmírňování negativních dopadů krátkodobých i dlouhodobých krizí ve světě. Svými aktivitami také pomáhá tuzemským nestátním neziskovým organizacím v posilování jejich kapacit pro realizaci humanitární asistence. Způsobem a rozměrem poskytované humanitární pomoci se ČR řadí na přední místo mezi tzv. malými a novými donory.

Humanitární pomoc, jako jeden z významných prvků zahraniční politiky, rovněž zvyšuje kredit ČR v mezinárodním společenství a posiluje přátelské vztahy s ostatními zeměmi.

11. Seznam použitých zkratk

ČR	Česká republika
DG ECHO	Generální ředitelství Evropské komise pro humanitární pomoc a ochranu obyvatelstva
CECIS	Společný komunikační a informační systém pro případy mimořádných událostí
CERF	Ústřední fond OSN pro reakci na mimořádné události
ČČK	Český červený kříž
EADRCC	Euro-atlantické koordinační středisko reakce na katastrofy
EDRIS	Evropský informační systém reakce na katastrofy
EERC	Evropská kapacita pro odezvu na mimořádné události
EHP	Evropský hospodářský prostor
ERCC	Středisko pro koordinaci odezvy na mimořádné události
EU	Evropská unie
EUCPT	Tým civilní ochrany Evropské unie
GHD	Iniciativa Dobrého humanitárního dárcovství
HAND	Maďarská asociace nevládních neziskových organizací
HDP	Hrubý domácí produkt
HZS ČR	Hasičský záchranný sbor České republiky
IASC	Stálý mezirezortní výbor OSN
MV ČR	Ministerstvo vnitra České republiky
MV-GŘ HZS ČR	Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
MZV ČR	Ministerstvo zahraničních věcí České republiky
NATO	Organizace Severoatlantické smlouvy
NZHP	Národní základna humanitární pomoci
OECD	Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj
OSN	Organizace spojených národů
OSOCC	Centrum pro koordinaci činností v místě události
RDC	Přijímací a odjezdové centrum
UNDAC	Tým pro vyhodnocení a koordinaci katastrof
UN OCHA	Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí
USAR	Vyhledávací a záchranné týmy

12. Seznam použité literatury

- [1] What Is a Humanitarian Emergency? *Humanitarian Coalition: Together saving more lives* [online]. [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: <http://humanitariancoalition.ca/info-portal/factsheets/what-is-a-humanitarian-emergency>
- [2] Complex Humanitarian Emergencies. *Center for Disaster Philanthropy*. [online]. [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: <http://disasterphilanthropy.org/complex-humanitarian-emergencies/>
- [3] Základní přehled humanitární pomoci. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. Praha, 2010 [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/prirucka_WFP_pro_nevladni_organizace/zakladni_prehled_humanitarni_pomoci.html
- [4] Building back better for next time. *UNISDR: The United Nations Office for Disaster Risk Reduction*. [online]. 2010 [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: <https://www.unisdr.org/we/inform/publications/14499>
- [5] *Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010-2017*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2010.
- [6] Pravidla pro poskytování humanitární pomoci do zahraničí. *USAR: Urban Search and Rescue Team* [online]. [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: <http://www.usar.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=196>
- [7] O neziskových organizacích. *Neziskovky*. [online]. Praha [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: http://www.neziskovky.cz/clanky/511_538_540/fakta_neziskovky_v_co-to-je-neziskovy-sektor/
- [8] *Koncepce zahraniční politiky České republiky*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015.
- [9] *Bezpečnostní strategie České republiky*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015. ISBN 978-80-7441-005-5.
- [10] Humanitární pomoc: Dokumenty. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky* [online]. [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: <http://www.mzv.cz/jnp/>
- [11] 23 Principles and Good Practice of Humanitarian Donorship. *GHD: Good Humanitarian Donorship*. [online]. [cit. 2016-02-05]. Dostupné z:

<http://www.ghdinitiative.org/ghd/gns/principles-good-practice-of-ghd/principles-good-practice-ghd.html>

- [12] Postup při zapojování ČR do záchranných operací a při poskytování humanitární pomoci do zahraničí. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*. [online]. [cit. 2016-02-05]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/humanitarni_pomoc/postup_pri_zapojovani_cr_do_zachrannych.html
- [13] Humanitární pomoc, to není jen pomoc materiální nebo finanční. *Hasičský záchranný sbor České republiky* [online]. Praha [cit. 2016-02-05]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/humanitarni-pomoc-to-neni-jen-pomoc-materialni-nebo-financi.aspx>
- [14] Zákon č. 151/2010 Sb., *o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí a o změně souvisejících zákonů v platném znění*.
- [15] Zákon č. 2/1969 Sb., *o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky (kompetenční zákon) v platném znění*.
- [16] Usnesení vlády ze dne 31. března 2004 č. 302, *o Zásadách zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu České republiky do Evropské unie v platném znění*.
- [17] Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., *o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva v platném znění*.
- [18] Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*. [online]. [cit. 2016-02-08]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/organizacni_struktura/utvary_mzv/odbor_rozvojove_spoluprace_a_humanitarni.html
- [19] Zákon č. 239/2000 Sb., *o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů v platném znění*.
- [20] Usnesení vlády ze dne 11. ledna 1999 č. 33, *o zřízení Mezirezortního krizového štábu v platném znění*.
- [21] *Inter-Agency Standing Committee*. [online]. [cit. 2016-02-09]. Dostupné z: <https://interagencystandingcommittee.org>
- [22] *United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs*. [online]. [cit. 2016-02-09]. Dostupné z: <http://www.unocha.org/about-us/headofOCHA>

- [23] RAŠOVSKÁ, Lenka. Český USAR odřad uspěl v klasifikaci. *Časopis I12*. 2010, č. 12, s. 16-17. ISSN 1213-7057.
- [24] *European Commission: Humanitarian Aid and Civil Protection*. [online]. [cit. 2016-02-11]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/echo/>
- [25] Mechanismus civilní ochrany Unie. *Hasičský záchranný sbor České republiky*. [online]. [cit. 2016-02-11]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/mechanismus-civilni-ochrany-unie.aspx>
- [26] PIDHANIUK, Lukáš a Martin PÁVEK. Aplikace prováděcích pravidel mechanismu civilní ochrany Unie. *Časopis I12*. 2015, č. 3, s. 26-27. ISSN 1213-7057.
- [27] HLINOVSKÝ, Roman. Koordinace mezinárodní pomoci Srbsku. *Časopis I12*. 2014, č. 7, s. 6-7. ISSN 1213-7057.
- [28] Emergency Response and Civil Protection. *European Parliamentary Research Service Blog*. [online]. [cit. 2016-02-12]. Dostupné z: <http://epthinktank.eu/2013/12/07/emergency-response-and-civil-protection/>
- [29] Společné prohlášení Rady a zástupců vlád členských států zasedajících v radě, Evropském parlamentu a Evropské komisi č. 2008/C 25/01 (*Evropský konsenzus o humanitární pomoci*).
- [30] DITTRICH, Daniel. Civilní nouzové plánování v NATO a jeho národní úroveň. *Časopis I12*. 2010, č. 6, s. 22-23. ISSN 1213-7057.
- [31] The Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre. *NATO: North Atlantic Treaty Organization*. [online]. [cit. 2016-02-18]. Dostupné z: http://www.nato.int/cps/en/natohq/topics_52057.htm
- [32] Standing Operating Procedures for the Euro-Atlantic Disaster Response Unit (EADRU). *NATO/EADRCC: Euro-Atlantic Disaster Response Coordination Centre*. [online]. [cit. 2016-02-20]. Dostupné z: <http://www.nato.int/eadrcc/sop/sop.htm#4>
- [33] *Český červený kříž*. [online]. [cit. 2016-02-19]. Dostupné z: http://www.cervenkykriz.eu/cz/cz_root.aspx
- [34] *ADRA: The Adventist Development and Relief Agency*. [online]. [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: <https://adra.org/>
- [35] ADRA Česká republika. [online]. [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: <http://www.adra.cz/>

- [36] EMANUELOVÁ, Karolína a Josef KOLÁČEK. Humanitární pomoc od A až do Z. *Mezinárodní politika*. 2011, č. 7, s. 9-11. ISSN 0543-7962.
- [37] Who we are. *Caritas*. [online]. [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: <http://www.caritas.org/who-we-are/>
- [38] *Charita Česká republika*. [online]. [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: <http://www.charita.cz/>
- [39] PROCHÁZKA, Zdeněk. *Humanitární pomoc v České republice*. III. aktualizované vydání. Praha. ISBN 80-86640-53-1.
- [40] *Člověk v tísni*. [online]. [cit. 2016-02-14]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs>
- [41] *Humanitární pomoc České republiky: Deset let z pohledu nestátních neziskových organizací*. Praha: České fórum pro rozvojovou spolupráci, 2013. Dostupné z: <http://www.fors.cz/wp-content/uploads/2014/01/Humanitarni-pomoc-CR.pdf>
- [42] Humanitární otázky: Koordinace humanitární pomoci. *Informační centrum OSN v Praze*. [online]. [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://www.archiv.osn.cz/humanitarni-otazky/?kap=54>
- [43] Who we are. *United Nations Central Emergency Response Fund*. [online]. [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: <http://www.unocha.org/cerf/about-us/who-we-are>
- [44] Become a DG ECHO Partner. *DG ECHO Partners' Website*. [online]. [cit. 2016-02-13]. Dostupné z: http://dgecho-partners-helpdesk.eu/become_a_partner/start
- [45] Vysílání odřadů MV-generálního ředitelství HZS ČR do zahraničí. *USAR: Urban Search and Rescue Team* [online]. [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <http://www.usar.cz/webmagazine/kategorie.asp?idk=261>
- [46] BREJZOVÁ, Iva. *Humanitární pomoc 2010 - 2015*. Praha: MV-GŘ HZS ČR, 2015.
- [47] Majetek a rozpočet. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*. [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/o_ministerstvu/majetek_a_rozpocet/index.html
- [48] Závěrečný účet kapitoly 398 - Všeobecná pokladní správa za rok 2014. *Ministerstvo financí České republiky*. [online]. [cit. 2016-02-17]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/statni-rozpocet/plneni-statniho-rozpocetu/2014/zaverecny-ucet-kapitoly-398-vseobecna-21389>

- [49] *Národní základna humanitární pomoci*. Praha: MV-generální ředitelství HZS ČR, 2010. Dostupné z: file:///C:/Users/eva/Downloads/letak_A5.pdf
- [50] NĚMEČEK, Jiří a Vladimíra KRACÍKOVÁ. Činnost Národní základny humanitární pomoci. *Časopis 112*. 2012, č. 9, s. 30-31. ISSN 1213-7057.
- [51] Literární rešerše. *Jihočeská univerzita: Katedra botaniky*. [online]. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: <http://botanika.prf.jcu.cz/temp/2010/reserse.pdf>
- [52] Metodika závěrečné práce. *Lorenc*. [online]. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: <http://lorenc.info/zaverecne-prace/metodika.htm>
- [53] HINDLS, Richard, Stanislava HRONOVÁ, Jan SEGER a Jakub FISCHER. *Statistika pro ekonomy*. Osmé vydání. Praha: Professional Publishing, 2007. ISBN 978-80-86946-43-6.
- [54] SWOT analýza. *Management mania*. [online]. [cit. 2016-04-30]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/swot-analyza>
- [55] HDP, národní účty. *Český statistický úřad: Veřejná databáze*. [online]. [cit. 2016-05-03]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=statistiky#katalog=30832>
- [56] About Hungary. *Website of the Hungarian Government*. [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <http://www.kormany.hu/en/hungary/the-hungarian-state/hungary-s-constitutional-framework>
- [57] Maďarsko obecně. *i-Cestování*. [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <http://www.i-cestovani.com/madarsko-obecne-182>
- [58] Pořadí zemí světa podle HDP na obyvatele. *Makroekonomika*. [online]. [cit. 2016-03-06]. Dostupné z: <http://www.makroekonomika.wz.cz/hdp2014.htm>
- [59] *Ministry of Foreign Affairs and Trade: Department of International Development Cooperation and Humanitarian Aid*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://nefe.kormany.hu/en>
- [60] International Development Cooperation Strategy and Strategic Concept for International Humanitarian Aid of Hungary 2014-2020. *Ministry of Foreign Affairs and Trade: Department of International Development Cooperation and Humanitarian Aid*. [online]. [cit. 2016-03-07]. Dostupné z: <http://nefe.kormany.hu/download/3/93/c0000/International%20Development%20Cooperation%20and%20Humanitarian%20Aid%20Strategy%20of%20Hungary-v%C3%A9gleges.pdf>

- [61] Act XC of 2014, *on International Development Cooperation and International Humanitarian Assistance*.
- [62] Hungarian International Development Policy. *Website of the Hungarian Government*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: http://www.mfa.gov.hu/NR/rdonlyres/933C1461-8F65-403A-B841-B0A37C755BF4/0/061206_newdonor.pdf
- [63] National Directorate General for Disaster Management. *Ministry of Interior of Hungary*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: http://www.katasztrofavedelem.hu/letoltes/eng/szervezet/NDGDM_intro.pdf
- [64] Country Profiles: Hungary. *European Map of Humanitarian Action*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://hamap.eu/country-profiles/hungary/>
- [65] *Hungary Association of NGOs for Development and Humanitarian Aid*. [online]. [cit. 2016-03-12]. Dostupné z: <http://hand.org.hu/en>
- [66] *Belgie: Informační server*. [online]. [cit. 2016-03-16]. Dostupné z: <http://www.belgie.cz/>
- [67] Country Profiles: Belgium. *European Map of Humanitarian Action*. [online]. [cit. 2016-03-19]. Dostupné z: <http://hamap.eu/country-profiles/belgium/>
- [68] Introduction. *Kingdom of Belgium: Foreign Affairs, Foreign Trade and Development Cooperation*. [online]. [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: http://diplomatie.belgium.be/en/policy/development_cooperation/who_we_are/our_organisation/dgd/introduction/
- [69] *La stratégie belge pour l'aide humanitaire*. Bruxelles: Service public fédéral Affaires étrangères, Commerce extérieur et Coopération au Développement, 2014. Dostupné z: http://diplomatie.belgium.be/fr/binaries/note_strategique_aide_humanitaire_2014_tcm313-261091.pdf
- [70] Belgium (2010) DAC Peer Review - Main Findings and Recommendations. *OECD: Better Policies for Better Lives*. [online]. [cit. 2016-03-20]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dac/peer-reviews/belgium2010dacpeerreview-mainfindingsandrecommendations.htm>
- [71] *Loi relative à la Coopération au Développement* du 19 Mars 2013.
- [72] B-FAST. *Kingdom of Belgium: Foreign Affairs, Foreign Trade and Development Cooperation*. [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: http://diplomatie.belgium.be/en/about_the_organisation/specific_services/b-fast/

- [73] The Rapid Reaction Unit „B-Fast“. *Belgium: Official Information and Services*. [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: http://www.belgium.be/en/about_belgium/belgium_internationally/belgium_in_world/b-fast
- [74] *B-FAST: Belgium First Aid & Support Team*. [online]. [cit. 2016-03-22]. Dostupné z: <http://b-fast.be/en>
- [75] B-FAST. *Directorate-General Civil Security*. [online]. [cit. 2016-04-16]. Dostupné z: <http://www.civieleveiligheid.be/en/specialized-team/b-fast>
- [76] Our mission. *Rode Kruis – Vlaanderen*. [online]. [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://www.rodekruis.be/en/>
- [77] *Aviation sans Frontières Belgique*. [online]. [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://www.asfbelgium.org/FR/overview.asp>
- [78] Wie zijn wij? *Artsen zonder Grenzen*. [online]. [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://msf-azg.be/nl/wie-zijn-wij>
- [79] *Dokters van den Wereld*. [online]. [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://www.doktersvande wereld.be/>
- [80] Moeders maken het verschil. *Cordaid Memisa*. [online]. [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <https://www.cordaidmemisa.nl/wie-we-zijn/moeders-maken-het-verschil/>
- [81] Mission & History. *Nonviolent Peaceforce*. [online]. [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://www.nonviolentpeaceforce.org/back ground/mission-history>
- [82] *Oxfam Solidarité*. [online]. [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://www.oxfamsol.be/fr>
- [83] What we do. *Veterinaries zonder Grenzen*. [online]. [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://www.vsf-belgium.org/en/what-we-do>
- [84] Arrêté Royal *relatif à l'aide humanitaire* du 19 Avril 2014.
- [85] EDRIS (European Emergency Disaster Response Information System). *European Commission: Humanitarian Aid and Civil Protection*. [online]. [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/echo/resources-campaigns/online-databases/edris-european-emergency-disaster-response-information-system_en
- [86] EDRIS: Find Report. *European Commission: Humanitarian Aid and Civil Protection*. [online]. [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <https://webgate.ec.europa.eu/hac/>

- [87] Gross domestic product at market prices. *Eurostat*. [online]. [cit. 2016-05-04]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/refreshTableAction.do;jsessionId=7OJ6O1djqvAsWj6Uy8cj_V5ulmTRhzV4AaLgvepgGSRaT6ZFG2hJ!-518880487?tab=table&plugin=1&pcode=tec00001&language=en
- [88] Humanitární pomoc. *Evropský parlament*. [online]. [cit. 2016-05-02]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/cs/FTU_6.3.2.pdf
- [89] Cluster Coordination. *OCHA: United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs*. [online]. [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <http://www.unocha.org/what-we-do/coordination-tools/cluster-coordination>
- [90] Smlouvy a memoranda. *Hasičský záchranný sbor České republiky*. [online]. [cit. 2016-02-15]. Dostupné z: <http://www.hzscr.cz/clanek/smlouvy-a-memoranda.aspx>

13. Seznam použitých tabulek

Tab. 1	Fáze humanitární pomoci
Tab. 2	Přehled dokumentů zpracovaných MZV ČR v souvislosti s humanitární pomocí do zahraničí
Tab. 3	Přehled a počet modulů civilní ochrany připravených k nasazení
Tab. 4	Zvolený způsob přepravy pomoci podle vzdálenosti
Tab. 5	Odpovědnost ve fázi rozhodovacího procesu a realizace pomoci
Tab. 6	Přehled výdajů na humanitární pomoc do zahraničí (2006 - 2015)
Tab. 7	Elementární charakteristiky časové řady
Tab. 8	Přehled podílu výdajů na HDP (2006 - 2015)
Tab. 9	Elementární charakteristiky časové řady (podíl na HDP)
Tab. 10	Prognóza výše výdajů pro rok 2016 (výsledky dílčích výpočtů)
Tab. 11	Srovnání plánovaných a skutečných výdajů na humanitární pomoc (2006 - 2015)
Tab. 12	Srovnání počtu učiněných rozhodnutí o poskytnutí pomoci (2006 – 2015)
Tab. 13	Souhrnný podíl jednotlivých realizátorů pomoci za posledních 10 let
Tab. 14	Množství a hodnota dotací na projekty neziskových organizací (2006 – 2015)
Tab. 15	Nevládní organizace a množství jimi realizovaných projektů
Tab. 16	Objem finančních prostředků poskytnutý jednotlivým světovým regionům za posledních 10 let (2006 – 2015)
Tab. 17	Poskytování jiných forem pomoci, než je pomoc finanční (2006 – 2015)
Tab. 18	Přehled celkových nákladů na zahraniční humanitární projekty Člověka v tísní a seznam podpořených zemí v letech 2006 – 2014
Tab. 19	Přehled finančních zdrojů a jejich podílu na celkových výnosech organizace Člověk v tísní v roce 2014
Tab. 20	Přehled příspěvků ČČK na řešení zahraničních humanitárních krizí a seznam podpořených zemí v letech 2006 – 2014
Tab. 21	Základní údaje o Maďarsku
Tab. 22	Základní údaje o Belgii
Tab. 23	Přehled orgánů státní správy participujících na B-FAST
Tab. 24	Porovnání humanitárních výdajů ČR, Maďarska a Belgie (2006 – 2015)
Tab. 25	Srovnání výdajů a jejich podílu na HDP sedmi vybraných evropských států

- Tab. 26 Srovnání jednotlivých prvků systému humanitární pomoci ČR, Maďarska a Belgie
- Tab. 27 Hodnota příspěvku EU na humanitární pomoc (2006 – 2015)
- Tab. 28 Komparace geografických priorit ČR a EU
- Tab. 29 Výsledek verifikace stanovených hypotéz
- Tab. 30 SWOT analýza českého systému humanitární pomoci do zahraničí

14. Seznam použitých grafů

- Graf 1 Výdaje na humanitární pomoc s vyznačenou lineární spojnicí trendu
- Graf 2 Podíl výdajů na HDP s vyznačenou lineární spojnicí trendu
- Graf 3 Srovnání plánovaných a skutečných výdajů na humanitární pomoc (2006 - 2015)
- Graf 4 Vývoj procentuálního podílu jednotlivých realizátorů v letech 2006 - 2015
- Graf 5 Množství a hodnota dotací na projekty neziskových organizací (2006 - 2015)
- Graf 6 Vývoj nákladů na zahraniční projekty Člověka v tísni
- Graf 7 Podíl výdajů na HDP sedmi vybraných evropských států
- Graf 8 Hodnota příspěvku EU na humanitární pomoc (2006 – 2015)

15. Seznam příloh

- Příloha 1 Přehled agentur OSN, které jsou součástí IASC, a jeho stálých přizvaných hostů
- Příloha 2 Clusterový systém OSN - sektory v rámci humanitární asistence
- Příloha 3 Seznam bilaterálních smluv uzavřených ČR v oblasti zahraniční pomoci
- Příloha 4 Fotografie - Národní základna humanitární pomoci ve Zbirohu
- Příloha 5 Seznam zemí, kterým ČR poskytla v letech 2006 - 2015 humanitární pomoc
- Příloha 6 Relativní podíl (v %) jednotlivých realizátorů české humanitární pomoci v letech 2006 – 2015
- Příloha 7 Výdaje na humanitární pomoc během let 2006 – 2015 a jejich podíl na HDP, státy: ČR, Maďarsko, Belgie, Španělsko, Polsko, Slovinsko, Rakousko
- Příloha 8 Výchozí podklady pro stanovení shody priorit ČR a EU

Příloha 1

Přehled agentur OSN, které jsou součástí IASC, a jeho stálých přizvaných hostů

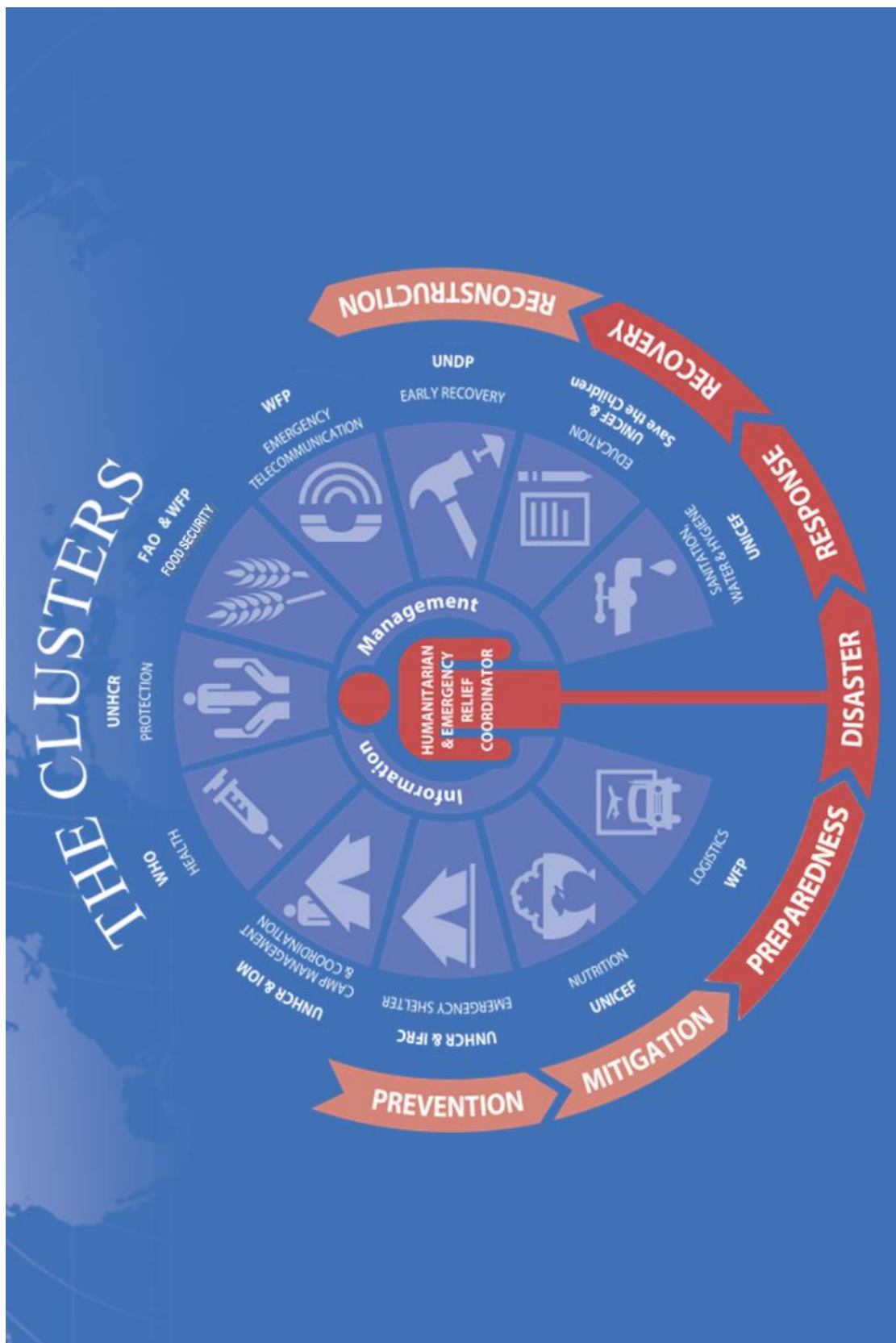
[21, vlastní zpracování]

Agentury OSN součástí IASC		
<i>Zkratka</i>	<i>Název anglicky</i>	<i>Název česky</i>
UNDP	United Nations Development Programme	Rozvojový program OSN
UNICEF	United Nations Children's Fund	Dětský fond OSN
UNHCR	United Nations High Commissioner for Refugees	Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky
WFP	World Food Programme	Světový potravinový program
FAO	Food and Agricultural Organization	Organizace pro výživu a zemědělství
WHO	World Health Organization	Světová zdravotnická organizace
OCHA	Office for the Coordination of Humanitarian Affairs	Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí
UN-HABITAT	United Nations Human Settlements Programme	Program OSN pro lidská sídla

Stálí přizvaní hosté IASC		
<i>Zkratka</i>	<i>Název anglicky</i>	<i>Název česky</i>
IOM	International Organization for Migration	Mezinárodní organizace pro migraci
ICRC	International Committee of the Red Cross	Mezinárodní výbor Červeného kříže
IFRC	International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies	Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce
OHCHR	Office of the High Commissioner for Human Rights	Úřad vysokého komisaře pro lidská práva
UNFPA	United Nations Population Fund	Populační fond OSN
-	Special Rapporteur on the Human Rights of IDPs	Zvláštní zpravodaj pro lidská práva vnitřně vysídlených osob
WB	World Bank	Světová banka

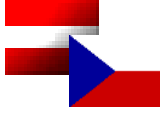

Příloha 2

Clusterový systém OSN – sektory v rámci humanitární asistence [89]

Příloha 3

Seznam bilaterálních smluv uzavřených ČR v oblasti zahraniční pomoci [90]

- *Smlouva mezi Českou republikou a Rakouskou republikou o vzájemné pomoci při katastrofách nebo velkých haváriích*
 - schválena 14. prosince 1998
 - vstoupila v platnost 1. listopadu 2000
- *Smlouva mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o spolupráci a vzájemné pomoci při mimořádných událostech*
 - schválena 23. listopadu 1998
 - vstoupila v platnost 12. prosince 2000
- *Smlouva mezi Českou republikou a Maďarskou republikou o spolupráci a vzájemné pomoci při katastrofách a závažných haváriích*
 - schválena 17. června 1999
 - vstoupila v platnost 21. března 2001
- *Smlouva mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o vzájemné pomoci při katastrofách a velkých haváriích*
 - schválena 19. září 2001
 - vstoupila v platnost 1. ledna 2003
- *Smlouva mezi Českou republikou a Polskou republikou o spolupráci a vzájemné pomoci při katastrofách, živelních pohromách a jiných mimořádných událostech*
 - schválena 8. června 2000
 - vstoupila v platnost 16. srpna 2003

Příloha 4

Fotografie - Národní základna humanitární pomoci ve Zbirohu

[zdroj vlastní]

Obrázek 1: Skladované prostředky pro záchranné a likvidační práce

Obrázek 2: Skladované prostředky pro záchranné a likvidační práce

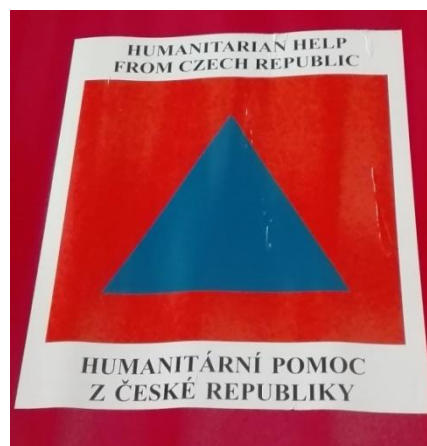
Obrázek 3: Skladované prostředky pro dekontaminaci

Obrázek 4: Skladované prostředky pro nouzové ubytování

Obrázek 5: Skladované prostředky pro nouzové stravování

Obrázek 6 a 7: Vozidlo pro přepravu humanitární pomoci z ČR a jeho značení

Příloha 5

Seznam ze mí, kterým ČR poskytla v letech 2006 – 2015 humanitární pomoc
(seřazeny sestupně dle celkové částky, kterou byly daná země či region podpořeny, a jejím podílu na celkových výdajích humanitárního rozpočtu za posledních 10 let)

Barevné rozlišení – legenda:

	Afrika		Latinská Amerika
	Asie		Evropa
			Austrálie (Oceánie)
	CERF		

Země / region	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Celkem	%
Afgánistán	33	10,238	4,354	6,758	2,895	2,678	4,818	2			66,741	8,51
Sýrie							16,5	10	6	7,5	40	5,10
Pákistán				10	9	9	3,83		2,247		34,077	4,34
DR Kongo, Etiopie, Keňa, Somálsko				11,511	12,884	7,862					32,257	4,11
Barma/ Myanmar		2	10	1	4,5			4	3,863	6,424	31,787	4,05
Haití			2,5		20	6	2,5				31	3,95
Irák		5,2	2,2				3	3	6	10,5	29,9	3,81
Libanon	15		3,5					2,566	4,602	3,978	29,646	3,78
Ukrajina				0,849					3	18,342	22,191	2,83
Barma, Srí Lanka				7,674	5,153	7,862					20,689	2,64
Zimbabwe			5	2,712	3	3	3	3			19,712	2,51
Súdán		10,5	5			4					19,5	2,49
Etiopie	2		2	5			2	2	3,2	2	18,2	2,32
Jižní Súdán							4	4	6	4	18	2,29
Gaza				15					3		18	2,29
Palestína		3			3	2,5	4	2,5		3	18	2,29
Filipíny	0,6			2,585		1,714		4	7,3		16,199	2,06
Západní Afrika						3			3	10	16	2,04
Jemen		2,2				2,5	4	4		3	15,7	2,00
Jordánsko								8	6,127		14,127	1,80
Sýrie, Jordánsko, Libanon								5	3,5	5	13,5	1,72
Africký roh			5,518			5					10,518	1,34
CERF OSN (zapomenuté krize)				2,5	2,5		2,5	2,349			9,849	1,26

Srí Lanka	1,9	5,2		2,463							9,563	1,22
DR Kongo			7,1					1,935			9,035	1,15
Mali							6	3			9	1,15
Středoafriická republika								2	4,98	2	8,98	1,14
Afghánistán, Barma							8				8	1,02
Uganda		1		5						2	8	1,02
Indonésie	4			3,9							7,9	1,01
Irán					3	2,5		2			7,5	0,96
Vietnam	7,5										7,5	0,96
Kambodža	5					1,835					6,835	0,87
Malajsie		0,4	0,43	0,54	0,7	0,8	0,75	3			6,62	0,84
Thajsko	3					2,5					5,5	0,70
Japonsko						5,258					5,258	0,67
Moldavsko		5									5	0,64
Rusko					5						5	0,64
Turecko			2,5			2,5					5	0,64
Peru		5									5	0,64
Somálsko				2,963				2			4,963	0,63
Gruzie			4,904								4,904	0,63
Bosna a Hercegovina, Srbsko									4,789		4,789	0,61
Mongolsko					4						4	0,51
Keňa	3		1								4	0,51
Mosambik		1								3	4	0,51
Chile					4						4	0,51
Albánie		1,886	1,78								3,666	0,47
Bosna a Hercegovina, Černá hora					3,64						3,64	0,46
KLDR		0,5	3								3,5	0,45
Etiopie, Keňa, Somálsko							3,33				3,33	0,42
Čína			3,29								3,29	0,42
Bosna a Hercegovina									3,215		3,215	0,41
Čad, Niger					3						3	0,38
Etiopie, Jižná Súdán									3		3	0,38
Senegal			3								3	0,38
Sierra Leone									3		3	0,38
Tanzánie	3										3	0,38

Polsko, Maďarsko, Slovensko					2,95						2,95	0,38
Libérie, Guinea									2,845		2,845	0,36
Ukrajina, Moldavsko, Rumunsko			2,802								2,802	0,36
Srbsko		1,438								1,2	2,638	0,34
Makedonie										2,593	2,593	0,33
Nepál		2								0,547	2,547	0,32
Libye						2,5					2,5	0,32
Nigérie							2,5				2,5	0,32
Honduras								2,5			2,5	0,32
Bolívie		2,2									2,2	0,28
Angola	2										2	0,25
Čad									2		2	0,25
Guinea							2				2	0,25
Niger									2		2	0,25
Salvador				1,8							1,8	0,23
Bangladéš		1,5									1,5	0,19
Ghana		1,5									1,5	0,19
Zambie		1,5									1,5	0,19
Karibik		1,5									1,5	0,19
Sv. Vincent a Grenadiny									1,5		1,5	0,19
Makedonie, Chorvatsko, Slovinsko										1,3	1,3	0,17
Maďarsko										1,27	1,27	0,16
Tádžikistán			1								1	0,13
Nikaragua				1							1	0,13
Tchaj-wan				0,895							0,895	0,11
Východní Timor			0,61								0,61	0,08
Brazílie				0,52							0,52	0,07
Belize		0,5									0,5	0,06
Dominika		0,5									0,5	0,06
Afrika						0,09	0,15	0,13	0,12		0,49	0,06
Džibutská republika		0,4									0,4	0,05
Šalomounovy ostrovy		0,4									0,4	0,05
Slovinsko									0,291		0,291	0,04
Kostarika				0,25							0,25	0,03
Kuba					0,112						0,112	0,01
											784,494	100,00

Příloha 6

Relativní podíl (v %) jednotlivých realizátorů české humanitární pomoci v letech 2006 – 2015

[10, vlastní zpracování]

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
<i>orgány státní správy ČR</i>	0,31	9,14	15,77	0	3,30	0	0	0	2,42	6,48
<i>zastupitelský úřad ČR</i>	10,06	10,22	2,65	3,86	3,36	8,13	3,87	3,52	13,16	4,78
<i>mezinárodní organizace</i>	22,44	30,65	50,65	38,27	24,07	24,66	35,32	32,67	22,13	26,18
<i>české nevládní organizace</i>	38,00	9,97	9,79	30,08	47,77	50,07	51,54	39,84	50,81	52,54
<i>zahraniční nevládní organizace</i>	20,00	22,14	12,02	21,27	15,34	1,10	1,03	10,27	1,79	3,34
<i>Hnutí ČK&ČP</i>	2,94	17,28	9,12	6,51	1,68	16,05	8,24	9,59	9,68	6,68
<i>místní orgány</i>	6,25	0,60	0	0	4,48	0	0	4,11	0	0

Příloha 7

Výdaje na humanitární pomoc během let 2006 – 2015 a jejich podíl na HDP, státy: ČR, Maďarsko, Belgie, Španělsko, Polsko, Slovinsko, Rakousko

[86, 87, vlastní zpracování]

ČR

viz kapitola 5.1.1. (tab. 8)

Maďarsko

<i>Rok</i>	<i>Výdaje (v mil. Eur)</i>	<i>HDP (v mil. Eur)</i>	<i>Podíl výdajů na HDP (v %)</i>
2006	0,063934	91345	0,00007
2007	0,21275	101605,9	0,00021
2008	0,625	107503,1	0,00058
2009	0,28025	93670,7	0,00030
2010	0,6705	98198,4	0,00068
2011	0,304599	100704,5	0,00030
2012	0,646564	98972,8	0,00065
2013	0,587437	101273,3	0,00058
2014	0,344908	104239,1	0,00033
2015	1,618937	108747,9	0,00149
<i>Celkem</i>	<i>5,354879</i>	<i>1006261</i>	<i>0,00053</i>

Belgie

<i>Rok</i>	<i>Výdaje (v mil. Eur)</i>	<i>HDP (v mil. Eur)</i>	<i>Podíl výdajů na HDP (v %)</i>
2006	45,802188	326662	0,01402
2007	51,812247	344713	0,01503
2008	66,085531	354066	0,01866
2009	69,175896	348781	0,01983
2010	65,113579	365101	0,01783
2011	92,327593	379106	0,02435
2012	75,491641	387447	0,01948
2013	105,383975	392675	0,02684
2014	67,40024	400408	0,01683
2015	171,421742	409407	0,04187
<i>Celkem</i>	<i>810,014632</i>	<i>3708366</i>	<i>0,02184</i>

Španělsko

<i>Rok</i>	<i>Výdaje (v mil. Eur)</i>	<i>HDP (v mil. Eur)</i>	<i>Podíl výdajů na HDP (v %)</i>
2006	42,147819	1007974	0,00418
2007	44,158101	1080807	0,00409
2008	20,352528	1116207	0,00182
2009	13,813837	1079034	0,00128
2010	86,243208	1080913	0,00798
2011	140,454962	1070413	0,01312
2012	36,224856	1042872	0,00347
2013	33,880512	1031272	0,00329
2014	33,442833	1041160	0,00321
2015	28,541112	1081190	0,00264
<i>Celkem</i>	<i>479,259768</i>	<i>10631842</i>	<i>0,00451</i>

Polsko

<i>Rok</i>	<i>Výdaje (v mil. Eur)</i>	<i>HDP (v mil. Eur)</i>	<i>Podíl výdajů na HDP (v %)</i>
2006	1,125	273418	0,00041
2007	1,364	313654,1	0,00043
2008	1,161	363691,8	0,00032
2009	0,704605	314689,4	0,00022
2010	0,552	361744,3	0,00015
2011	2,745091	380176,9	0,00072
2012	2,819729	389273,3	0,00072
2013	2,980309	394601,8	0,00076
2014	2,3124	410856,3	0,00056
2015	4,871959	410856,3	0,00119
<i>Celkem</i>	<i>20,636093</i>	<i>3612962</i>	<i>0,00057</i>

Slovensko

<i>Rok</i>	<i>Výdaje (v mil. Eur)</i>	<i>HDP (v mil. Eur)</i>	<i>Podíl výdajů na HDP (v %)</i>
2006	0,271	31561,2	0,00086
2007	0,298	35152,6	0,00085
2008	0,3925	37951,2	0,00103
2009	0,147	36166,2	0,00041
2010	0,12	36252,4	0,00033
2011	0,2	36896,3	0,00054
2012	0,06	35988,3	0,00017
2013	0,12	35907,5	0,00033
2014	0,03	37303,2	0,00008
2015	0,31	38543,2	0,00080
<i>Celkem</i>	<i>1,9485</i>	<i>361722,1</i>	<i>0,00054</i>

Rakousko

<i>Rok</i>	<i>Výdaje (v mil. Eur)</i>	<i>HDP (v mil. Eur)</i>	<i>Podíl výdajů na HDP (v %)</i>
2006	3,92091	266478	0,00147
2007	1,614689	282346,9	0,00057
2008	7,926898	291930,4	0,00272
2009	10,39	286188,4	0,00363
2010	14,768	294627,5	0,00501
2011	13,944	308630,3	0,00452
2012	8,45	317055,8	0,00267
2013	8,3	322878,3	0,00257
2014	8,87	329295,6	0,00269
2015	7,404	337161,8	0,00220
<i>Celkem</i>	<i>85,588497</i>	<i>3036593</i>	<i>0,00282</i>

Příloha 8

Výchozí podklady pro stanovení shody priorit ČR a EU

Seznam zemí, do kterých ČR poskytla v jednotlivých letech humanitární pomoc
(seřazeny sestupně dle výše poskytnutého příspěvku – v mil. Kč);

zeleně jsou zvýrazněny země, kam v daný rok shodně poskytla pomoc ČR i DG ECHO

[10, 86, vlastní zpracování]

2006	
Země	Výše příspěvku
Afghánistán	33
Libanon	15
Vietnam	7,5
Kambodža	5
Indonésie	4
Tanzanie	3
Thajsko	3
Keňa	3
Angola	2
Etiopie	2
Srí Lanka	1,9
Filipíny	0,6

2007	
Země	Výše příspěvku
Súdán	10,5
Afghánistán	10,238
Irák	5,2
Srí Lanka	5,2
Moldavsko	5
Peru	5
Palestina	3
Bolivie	2,2
Jemen	2,2
Nepál	2
Barma / Myanmar	2
Albánie	1,886
Zambie	1,5
Ghana	1,5
Karibik	1,5
Bangladéš	1,5
Srbsko	1,438
Mosambik	1
Uganda	1
KLDR	0,5
Dominika	0,5
Belize	0,5
Malajsie	0,4
Šalomounovy ostrovy	0,4
Džibutská republika	0,4

2008	
<i>Země</i>	<i>Výše příspěvku</i>
Barma / Myanmar	10
DR Kongo	7,1
Africký roh	5,518
Súdán	5
Zimbabwe	5
Gruzie	4,903
Afghánistán	4,354
Libanon	3,5
Čína	3,29
KLDR	3
Senegal	3
Ukrajina, Moldavsko, Rumunsko	2,802
Turecko	2,5
Haiti	2,5
Irák	2,2
Etiopie	2
Albánie	1,78
Keňa	1
Tádžikistán	1
Východní Timor	0,61
Malajsie	0,43

2009	
<i>Země</i>	<i>Výše příspěvku</i>
Palestina	15
Pákistán	10
Somálsko	6,963
Afghánistán	6,758
Srí Lanka	6,463
Etiopie	5
Uganda	5
Barma / Myanmar	5
DR Kongo	4
Keňa	4
Indonésie	3,9
Zimbabwe	2,712
Filipíny	2,585
Salvador	1,8
Nikaragua	1
Tchaj-wan	0,895
Ukrajina	0,849
Malajsie	0,54
Brazílie	0,52
Kostarika	0,25

2010	
<i>Země</i>	<i>Výše příspěvku</i>
Haiti	20
Pákistán	9
Barma / Myanmar	6,5
Srí Lanka	6
Uganda	6
Somálsko	6
Rusko	5
Chile	4
Mongolsko	4
Bosna a Hercegovina	3,64
Zimbabwe	3
Čad, Niger	3
Irán	3
Palestina	3
Polsko, Maďarsko, Slovensko	2,95
Afghánistán	2,895
Malajsie	0,7
Kuba	0,111

2011	
<i>Země</i>	<i>Výše příspěvku</i>
Pákistán	8,995
Haiti	5,995
Japonsko	5,258
Africký roh	5
Súdán	4
Barma / Myanmar	3,93
Etiopie	3,93
DR Kongo	3,93
Srí Lanka	3,93
Zimbabwe	3
Západní Afrika	3
Afghánistán	2,678
Thajsko	2,5
Turecko	2,5
Irán	2,5
Jemen	2,5
Palestina	2,5
Libye	2,5
Kambodža	1,836
Filipíny	1,714
Malajsie	0,8

2012	
<i>Země</i>	<i>Výše příspěvku</i>
Sýrie	16,5
Afghánistán	7,818
DR Kongo	5
Mali	4
Jemen	4
Palestina	4
Pákistán	3,83
Etiopie	3,11
Zimbabwe	3
Irák	3
Barma / Myanmar	3
Jižní Súdán	3
Nigérie	2,5
Haití	2,5
Guinea	2
Keňa	1,11
Somálsko	1,11
Malajsie	0,75

2013	
<i>Země</i>	<i>Výše příspěvku</i>
Sýrie	12,5
Jordánsko	10,5
Barma / Myanmar	4
Jižní Súdán	4
Jemen	4
Filipíny	4
Mali	3
Malajsie	3
Zimbabwe	3
Irák	3
Libanon	2,57
Honduras	2,5
Palestina	2,5
Afghánistán	2
Etiopie	2
Středoafriická republika	2
Irán	2
Somálsko	2
DR Kongo	1,935

2014	
<i>Země</i>	<i>Výše příspěvku</i>
Jordánsko	7,877
Jižní Súdán	7,5
Filipíny	7,3
Libanon	6,352
Sýrie	6
Irák	6
Stře doafriická republika	4,98
Etiopie	4,7
Bosna a Hercegovina	4,62
Barma / Myanmar	3,86
Srbsko	3,39
Západní Afrika	3,12
Ukrajina	3
Palestina	3
Sierra Leone	3
Pákistán	2,25
Čad	2
Sv. Vincent a Grenadiny	1,5
Libérie	1,42
Guinea	1,42
Slovinsko	0,291

2015	
<i>Země</i>	<i>Výše příspěvku</i>
Ukrajina	18,342
Irák	10,654
Západní Afrika	10
Sýrie	9,17
Barma / Myanmar	6,23
Libanon	5,64
Jižní Súdán	4
Malawi, Mosambik	3
Jemen	3
Palestina	3
Makedonie	2,6
Stře doafriická republika	2
Etiopie	2
Niger	2
Uganda	2
Jordánsko	1,82
Maďarsko	1,27
Srbsko	1,2
Chorvatsko	0,65
Slovinsko	0,65
Nepál	0,55